Copenhagen,
Aug. 1934.

J. B. C. Watkins

Bedstemoders Manuskript

Spredte Billeder af Livet i Aarhundredets Midte

Udgivet

af

Gustav Wied

København

Det nordiske Forlag

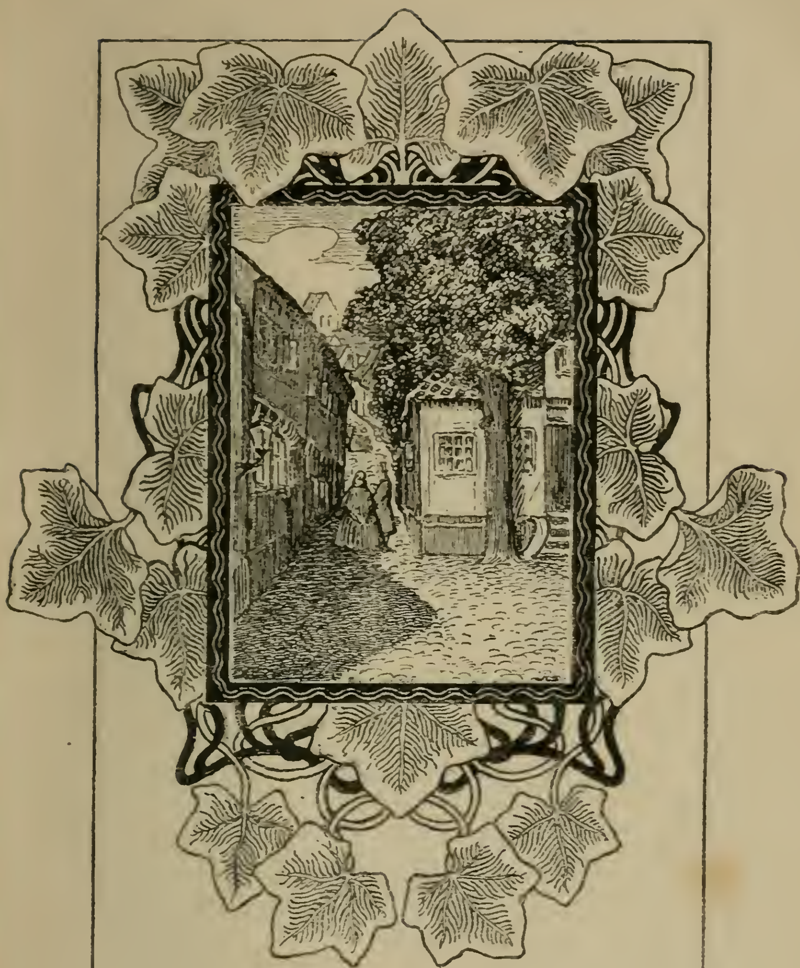
Bogforlaget

Ernst Bojesen

1897

Thieles Bogtrykkeri. København

Min Barndom.

I

Jeg er født i en lille By paa Falster, hvor min Fader var Fuldmægtig paa Stiftamtmandens Kontor.

Af min Faders Slægt har jeg kun kendt hans Moder, en lille, fin, overordentlig nydelig Kone. Hun havde Bolig i et af Byens Klostre; et godt Hjem for de gamle Dage, kun med den Gene, at to Kvinder delte Værelse sammen; og da der altid er nogen Uoverensstemmelse i Karakteren, kom det ikke sjeldent til smaa Rivninger imellem de gamle Damer.

Farmoder havde det Uheld tre Gange at faa en ny Stuefælle. Denne evige Skiften gjorde til sidst den 84aarige Kone saa ked af Opholdet i Klosteret, at hun, da Koleraen kom til Byen 1853 — dreven tillige af Angst for at være i den af saa mange forskellige Individer overfyldte Bygning — tog Anledning til at bede Forstanderen om Tilladelse til at flytte derfra. Tilladelsen blev given, et Værelse

blev lejet i Byen til hende — og vel flyttet derind døde hun Dagen efter af Kolera. Det eneste Offer for Sygdommen af Klosterets store Befolkning! —

Kun tre og tyve Aar gammel giftede min Fader sig med en Datter af en af Byens velhavende Borgere, Garvermester Kaultiz, en indvandret Bøhmer.

Min Moders Forældres Hjem staar for min Erindring som noget af det tarveligste, jeg har set; Borde og Bænke hvidskurede, stor dobbelt Himmelseng med mørkstribede Bomuldsgardiner (Gardiner i Vinduerne var en overflødig Luksus) samt Familiens Stolthed: en stor Egetræsdragkiste, massiv og klodset. Ovenpaa denne stod, blandt andre Ting, to kinesiske Porcelænsdukker med Ansigter, der altid indgød mig Rædsel.

I det hele var det med en vis Uvilje og Skyhed, at jeg betraadte dette Hjem, da min Mormoder altid laa i Sengen indskrumpen og uhyggelig. Hun døde i min tidligste Barndom af Brystsyge.

Morfader flyttede efter sin Kones Død hjem til mine Forældre. Han staar lyslevende for min Erindring: En høj, smuk, imponerende, gammel Mand, der ved højtidelige Lejligheder mødte frem i sin bedste Stads: sort Fløjels Frakke, Vest og Benklæder med store Sølvspænder ved Knæene, Silkestrømper og Sko med lignende Spænder som paa Ben=

klæderne, samt store Sølvknapper i Vest og Frakke. Hertil trekantet Hat og en meget høj Stok med en massiv Sølvkugle som Haandtag!

Han stod i stor Anseelse for sin Dygtighed i Lægevidenskaben, Morfader. Han kurerede saaledes, da Spaniolerne under Krigen laa paa Øen, flere Orlogsmatroser for Koldbrand i Hænderne, som de uden hans Hjælp ufejlbarlig vilde have mistet. Kuren var denne: Han lod smaa Poser fylde med varm Kogødning, og heri maatte saa Patienterne stikke deres Hænder. Poserne blev da fastbundne om Haandledene. Og naar Indholdet blev koldt, fornyedes det.

Ligeledes nød han megen Respekt for den Visdom, han læste sig til af „Cyprianus". Milelangt fra kom Folk til ham for at søge Oplysning om, hvad der var dem frastjaalet, eller hente Raad for syge Kreaturer.

Stor var derfor Sorgen og Savnet, da denne Hædersmand døde 91 Aar gammel.

Jeg husker tydelig det Indtryk af Gru, jeg fik, da jeg ved min Moders Haand blev ledet ind til hans Kiste. Det var det første Lig, jeg saa; og det kære, gamle Ansigt forekom mig saa fremmed og ukendeligt.

„Bedstefaders Lejlighed", som hans Værelser

endnu stedse mange Aar efter hans Død blev kaldet, har spillet en stor Rolle for mig i min Barndom og vil senere blive omtalt.

II

Mine Forældres Bolig var selv efter Datidens Fordringer overordentlig tarvelig. Men der herskede i den stor Orden og Properhed, alt var saa hyggeligt og net, at det virkede velgørende paa enhver, der traadte ind i Stuen:

De tre Fag Vinduer skyggedes af klare, hvide Gardiner, der dannede tre sirlige Buer. Foran det midterste Vindue stod en Kommode, ved hver af de to andre en Forhøjning med Sybord og to Stole paa. En stor, gammeldags Sofa med blaaternet Bomuldsbetræk, et Hjørneskab, et lille Taffelur dannet som et Tempel med Alabastersøjler, og endelig — Stuens Pryd — to Pillespejle, 5/4 Alen høje og 1/2 Alen brede. Det var vor eneste Stue og dens Møblement. Men alt skinnede og straalede af Renhed og Blankhed!

Jeg var den næstyngste af seks Søskende. Moder vænnede os tidlig til Flid og Orden. Før vi om Eftermiddagen fik Lov at lege, maatte vi strikke et

bestemt Antal Omgange; Moder satte forinden et Kontrolmærke paa Strømpen. Dette forsøgte vi ofte at flytte ned, men hun lod sig ikke let narre. Og skete det, at hun opdagede Bedrageriet, da Gud naade vore Rygstykker! Og hvad der var endnu værre: det blev os strengt forbudt at komme ud at lege den Dag, og oven i Købet maatte vi strikke det dobbelte Antal Omgange! Hver Lørdag, naar vi kom fra Skole, maatte vi efterse det Tøj, som vi om Søndagen skulde have paa; selv passe Stykkerne til, hvormed Linnedet skulde lappes, ri dem paa og da først indhente Moders Mening, om det nu var, som det skulde være. Og ikke sjældent hændte det, at vi maatte gøre Arbejdet om og om igen under megen Graad og Tænders Gnidsel. — Men som voksne Kvinder har vi alle skattet Moders Strenghed og prist hendes Fornuft, tidlig at lære sine Børn Ordenssans og Arbejdsomhed.

Jeg var af Naturen ikke stifmoderlig behandlet, hørte ofte, at jeg var smuk, blev derved indbildsk og holdt meget af at være pyntet. Fik jeg et smukt farvet Baand bundet om Haaret for at fastholde mine lange, sorte, viltre Krøller, kunde jeg ofte længe med Velbehag betragte mit Billede i Spejlet. Dertil var jeg et muntert og livligt Barn med en levende Indbildningskraft og en stor Fantasi. I Træernes

Grene, i Skyformationerne, ja selv i en Knast i Gulvet saa jeg ofte sælsomme Skikkelser, hvoraf jeg dannede hele Eventyr. I Timevis kunde jeg fordybe mig i mine egne Tanker. Jeg oplevede da det vidunderligste og dejligste; og blev jeg i saadanne Stunder kaldet tilbage til Virkeligheden af en af mine Søstre, var det mig umuligt at deltage i deres Leg. Ubemærket sneg jeg mig over i „Bedstefaders Lejlighed“ for at drømme videre. Der kunde da komme en Længsel og Vemod over mig, som kun kunde stilles ved Graad og Sang. Men naar en saadan Krise var overstaaet, kunde jeg igen tage fat paa Legen som den gladeste og mest overgivne af alle.

Der var hos mig, som hos alle Børn, Hang til Rapseri. Saaledes havde jeg engang paa en mindre hæderlig Maade hos Købmanden tilvendt mig et mægtigt Stykke Kandis. Med inderligt Velbehag havde jeg allerede fortæret det halve deraf. Da slog pludselig Samvittigheden mig, jeg bortkastede med Afsky Resten og lovede mig selv under Taarer at gøre Bod for den Synd, jeg havde begaaet. Og fra den Dag af begyndte jeg med stor Selvfornægtelse at drikke Te uden Sukker. For at kunne opspare dette, bad jeg til den Ende Moder om Kandis til Morgen- og Aftenteen i Stedet for Pudder-

sukker. En Pose af et gammelt Strømpeskaft blev syet, og ned i den vandrede daglig mit Offer. Aldrig har vist en gerrig med større Fryd set paa sin voksende Skat, end jeg paa min stadig voksende Sukkerbeholdning. Jeg samlede i Maaneder og var endelig mine Ønskers Maal nær, at se Posen fuld. Da faar min Moder en Dag i Sinde at efterse og ordne den Skuffe i det gamle Chatol, hvori mit Tøj gemtes. Og hun fandt min Skat og betragtede den som sin Ejendom uden at sige mig et Ord derom. Først Dagen efter opdagede jeg, at Sukkeret var borte; min Sorg var ubeskrivelig, jeg troede, at Gud i sin Vrede havde taget Sukkeret for at straffe mig for den Brøde, jeg havde begaaet. Jeg græd og var utrøstelig den hele Dag. Min Moder talte venligt til mig og efter gentagende at have bedt mig sige sig, hvad der var i Vejen, kom det da endelig under mange Taarer frem: „at Vorherre havde taget mit Sukker, fordi jeg engang havde stjaalet et stort Stykke Kandis ovre i Købmandens Butik!"

Og saa kom det da til Klarhed. (Men jeg beder enhver Moder vogte sig for at saare sit Barn i dets bedste og dybeste Følelser!) — min Moder slog min Sorg hen i Spøg, lo deraf og fortalte endelig, at det var hende, der havde fundet og taget

Sukkeret. Mine Taarer standsede pludselig. Barnet kunde vel ikke reflektere, men dog forstaa, at her var noget sagt, som burde være kommet frem paa en anden Maade. Og jeg tav og vendte mig i instinktmæssig Uvilje bort fra hende...

Jeg husker fra den Tid en anden lille Begivenhed, som jeg vil fortælle: Undertiden fik vi Børn Lov til, i Følge med vor Pige, at gaa ud til en Gaard tæt uden for Byen for at hente Mælk. Paa en saadan Udflugt var jeg saa uheldig at falde i en Grøft fuld af Vand og Mudder. Jeg blev vaad og skidden fra yderst til inderst. Min Søster afførte mig i Hast alt mit Tøj for at vadske det i Stranden, som var tæt ved. Imedens krøb jeg lille, splitternøgne Væsen sammen paa Pigens Skød tildækket med alt, hvad hun og min Søster kunde undvære af deres Garderobe. For at trøste mig bandt de Kranse af Markblomster til mig; og for at faa mig til at tie med, hvad der var passeret os, lod de mig flere Gange „smage paa" den dejlige, nymalkede Mælk. Og da Svindet maatte erstattes, blandede de Vand deri i saa rigelig en Mængde, at Moder ved vor Hjemkomst fandt, at Mælken „fra Gaarden" ikke var en Smule bedre end den, man købte i Byen, og at det ikke var Ulejligheden

værd oftere at gaa derud for at hente den. Og glad blev Pigen.

Mange lignende Puds og barnlige Spilopper var jeg Deltager i; og naar de blev opdagede, gik det altid ud over mine lange Krøller. I dem var der jo saa dejligt et Greb at ruske i — og det skete ikke altid paa den blideste Maade. Men Straf er jo lige saa nødvendig for Barnet som Mad og Renlighed. Efter enhver saadan Revselse tyede jeg gerne over i „Bedstefaders Lejlighed", for at ingen skulde se de Skammens og Vredens Taarer, jeg udgød....

Ved Siden af mine Forældre boede en Handelsgartner Frisch, tysk af Fødsel; en rigtig Bulderbasse, som ofte var til stor Skræk for os Børn. Det ligefrem gottede Manden at lægge Mærke til den Respekt, vi, ligesom hans egne Børn, nærede for ham. Og var vi uartige, truede Moder os med at hente Gartner Frisch; og det hjalp. Min yngre Broder, eneste Dreng blandt alle os Pigebørn, var et lidt svageligt og forkælet Barn, der ikke saa sjældent skraalede i vilden Sky, naar vi legede ude i Gaarden. Traf det sig saa, at vor Nabo var i sin Gaard, tordnede han løs med sin dybe Basstemme: „Var du min, du Djæfels Dreng, skulde du ha' Stryk! Drei, fir Gang' um Daken

var ikke formeket til sodan en Køter! Pftøj!" og saa spyttede han. Denne Salve virkede som en Trylleformular — Drengen blev straks skikkelig. — Bag sit barske Ydre viste denne samme Gartner dog til Tider, at han gemte Godhed for os Børn. Det var ikke saa sjældent, at han, naar han bragte Frugt hjem fra sin Have, med et Par Kraftudtryk som: „I Djæfels Unger" eller „I smaa Tifeknægte, kom saa med Forklædet da," tilkastede os forskellige Frugter; men rigtignok altid med en Mine, som om han bagefter mindst vilde æde os.

Men saa bange var vi dog ikke for Manden, at vi ikke kunde spille ham en Streg, naar Lejlighed gaves!

En Dag var jeg paa Besøg hos hans omtrent jævnaldrende lille Datter. Ved at lege ude i Gaarden opdagede vi, at Nøglen sad i Døren til „Soldaterkammeret" — et meget mørkt Rum i en Sidelænge, som husede Rotter og Mus i Mængde. Derind blev den Frugt sat, som Dagen efter skulde forhandles paa Torvet.

Den Tanke at benytte os af Lejligheden til at smage paa de forbudne Herligheder maa jeg til min egen Ros sige udgik fra selve Gartnerens Milla! Og straks var jeg jo lidt betænkelig af Frygt for „Bussemanden". Men Udsigten til alt det dejlige,

vi kun behøvede at strække Haanden ud for at faa, overvandt hurtig min svage Modstand.

Og saa stod vi da lidt efter i Rummet omgivne af Kurve, fyldte med Ferskener, Æbler, fine Pærer o. m. a., næppe vidende, i hvilken Kurv vi skulde gjøre det første Greb. Lommer og Forklæder fyldte vi; da — o Himmel! — hørte vi de velbekendte Skridt nærme sig Kammeret! At flygte hen i den mørkeste Krog og at kaste os ned bag nogle Sække fulde af Kartofler var et Øjebliks Sag. Og der laa vi da, næppe dragende Aande, medens Gartneren i et Par Minutter, som syntes os Evigheder, puslede om derinde og halvhøjt mumlende talte med sig selv. Endelig gik han — men lukkede Døren i Laas efter sig! Vi sad vel en Time derinde som grædende Rotter i en Fælde. Da kom til alt Held den ældste Datter ud i Gaarden og hørte gennem Sprækkerne paa Døren vor Graad og Klynken. Under et falsk Foregivende fik hun Nøglen af sin Fader og udfriede os af Pinen — dog først efter for Alvor at have læst os Teksten og givet hver af os en eftertrykkelig Lussing. Og i Stedet for, som Meningen var, at blive hos Milla hele Dagen, forføjede jeg mig skyndsomst hjem — og krøb i Seng. Gartneren selv fik aldrig noget at vide om denne Historie.

Samme hæderlige Mand gav et smukt Bevis paa, at Stræbsomhed, Flid, Udholdenhed og Sparsommelighed kan bringe Velstand til Huse: Hver af sine otte Sønner efterlod han 1200 Rbd., og hver af de fire Døtre fik 600.

III

Saa kom da Tiden, at jeg skulde i Skole. Dette, at høre mine Søstre tale med Vigtighed om det, som de oplevede der, og som jeg higede efter at blive delagtig i, bidrog meget til at vække min Interesse for al den Visdom og Morskab, en Skole maatte rumme.

Det var af to gamle Jomfruer, at vi Søstre tillige med en halv Snes andre Pigebørn, fik de første Begreber om Lærdom banket ind i vore smaa Hoveder. Den ene af Lærerinderne — de var Søstre — laa bestandig i Sengen. Onde Tunger sagde, at hun holdt Sengen af ulykkelig Kærlighed til Lægen, en halvgammel Pebersvend, som hun paa den Maade kunde faa at se omtrent daglig. Hendes Skolegerning var at lære os at strikke, hækle og sømme. Snart blev jeg hendes som hele Skolens Yndling — maatte i Timen sidde paa et Trappe-

trin, der fra Skolestuen førte op til hendes Soveværelse, for at hun kunde glæde sig over min Færdighed i at lade Strikkepindene gaa. Men dette tvungne Ophold i Sygeværelset, hvor jeg uafladelig blev iagttaget af hendes stirrende Blik, gjorde mig nervøs og ulykkelig. Jeg tabte helt Lysten til den saa attraaede Skolegang, græd hver Dag og tiggede Moder om at maatte blive hjemme. Endelig blev jeg ved hendes Indblanden i Sagen fritagen for Opholdet hos den Syge — og snart vendte Lysten til at komme i Skole atter tilbage. Meget bestilte jeg ikke, og endnu mindre lærte jeg. Men til at gøre Skarnsstreger var jeg dygtig!

Jomfruerne havde en hæslig, gammel, fed Moppe, der var stærkt plaget af nogle smaa, livlige Springere. Disse Plageaander maatte vi Børn skiftes til at skille den af med. Følgelig hadede vi Dyret og var ofte onde imod det, naar vi kunde se vort Snit.

Saa kom min Tur til at frisere Hunden. Forsynet med et Stykke Seglgarn tog jeg nok saa venlig fat paa „Bjutte". Men i Stedet for at fordrive Aanderne, bandt jeg i al Hemmelighed Seglgarnet fast helt oppe ved Roden af dens buskede Hale. For at afværge al Mistanke legede jeg med Dyret, klappede og kærtegnede det. Og da det Hele var i Orden, slap jeg Fyren løs.

Nu fulgte der et Skuespil, som forskaffede mig en ret inderlig Fryd: Som en besat for Bestiet rundt i Stuen, drejede sig som en Top op ad Trappen og hen til den syges Seng og bort igen ind under Stole og Borde. Af Forfærdelse over sin Yndlings Adfærd havde Jomfruen snart glemt, hvor syg hun var. Hele Skolen kom i Oprør. En enkelt havde Medlidenhed med Bjutte; men de fleste undte den de Smerter, de troede den led. Spørgsmaal regnede ned over mig, om hvad jeg dog havde gjort ved Hunden? „Ja, jeg havde bare kæmmet den....!" Men de gamle Damer, hvis eneste Barn den var, var Fortvivlelsen nær. De talte om at hente Lægen, og havde i deres usigelige Angest gerne ofret deres Liv for at frelse deres Yndling.

Da Forvirringen var paa sit højeste, listede jeg ganske stille hjem, idet den Tanke slog ned i mig, at jeg dog vistnok havde drevet Spøgen for vidt. I Spænding gik jeg den hele Dag; og ganske rigtig, om Aftenen kom da ogsaa den raske Jomfru, efter at have opdaget Grunden til Dyrets Rasen, hjem til mine Forældre for at anklage mig. Min Fader lo, men min Moder blev frygtelig opbragt og ansaa mig ligefrem for en fortabt Sjæl. Og i samme Nu vilde hun have tildelt mig min Straf, hvis

ikke den skikkelige, gamle Pige, hvem jeg saa haardt havde forurettet, var gaaet i Forbøn for mig. Denne ufortjente Overbærenhed var nok til at faa mit bløde Barnesind til at strømme over. Jeg kastede mig om hendes Hals og lovede, at jeg nok skulde være artig i Fremtiden.

Mærkværdig nok mistede jeg ved denne kaade Streg ikke de to gamle Søstres Forkærlighed, tværtimod, jeg kunde fra nu af næsten gøre og lade, som jeg vilde, uden at faa Skænd. Jeg antager, at det var mit kønne, lille Ansigt, der virkede bestikkende — og jeg forstod at bruge min Magt! Hunden derimod vedblev at have en saadan Skræk for mig, at den flygtede op under Hvadsomhelst, bare den saa mig....

Ja, en lille, dreven Rad har jeg vist dengang været! Næsten maa jeg skamme mig ved at fortælle efterfølgende Historie:

Lige overfor Skolen boede en Familie, hvis lille Datter, som jeg en enkelt Gang kom sammen med, netop holdt Fødselsdag. I Frikvarteret stod jeg bag Skolestuens Rude og saa de pyntede Børn gaa derover. Solen skinnede saa vakkert, og Jomfruerne var saa gnavne. Pludselig slog den Tanke ned i mig, at jeg kunde jo ogsaa komme med til Selskab! Og jeg løb ind til den syge og spurgte,

om jeg maatte have fri, da jeg var inviteret over til Vitta Brøndum til Fødselsdag. Jeg fik Tilladelsen; og af Sted gik det hjem til Moder, som jeg bandt den samme Usandhed paa Ærmet. I en Fart blev jeg pyntet; og et Øjeblik efter havde jeg den Dristighed at fremstille mig for Fødselsdagsbarnet som Gratulant. Hun og hele Flokken modtog mig med Glæde. Dog bragte det mig næsten ud af Fatning, da en af Smaapigerne sagde: „Vitta siger, at du ikke er bedt!" — Men dette lille Hip gled hurtigt af mig; og uden at lade mig afficere af, at jeg jo kun var Snyltegæst, nød jeg Glæden af en Fridag og af at være med i det muntre Selskab. Og da jeg kom hjem mæt og træt, gik jeg glad i Seng og sov de retfærdiges Søvn ....

At jeg i disse Aar blev en hovmodig og vigtig lille Tingest, tør jeg ikke skjule; men det var de voksnes Uforstand, som bærer Skylden derfor. En Begivenhed, der mægtigt bidrog til at sætte mig Fluer i Hovedet, mindes jeg tydeligt. Jeg blev en Dag af vor Huslæge taget med ud paa en Herregaard, hvor der netop var stort Middagsselskab. Efter at Selskabet havde spist, blev jeg løftet op paa Bordet og maatte spadsere mellem Flasker og Glas fra den ene Bordende til den anden, medens

jeg undervejs blev standset saa af en Dame, saa af en Herre for at blive kysset og kærtegnet. Jeg blev betragtet som et Legetøj, en smuk Dukke; men ingen tænkte paa, hvor megen Skade al denne Smiger og Stads kunde gøre Barnet. Med Stolthed og Selvfølelse fortalte jeg mine Søstre og mine smaa Veninder om dette (og flere lignende) Besøg paa Herregaarden. Men i Stedet for at vække Beundring, som jeg havde haabet, blev jeg udlet og kaldet den „fornemme", den „fine". Saa tav jeg for Fremtiden. men følte dog med Barnets Instinkt, at jeg blev foretrukken, fordi jeg var smukkere end de andre. Men af dette spirede Hovmod frem og Misundelse! Om voksne Mennesker dog altid vilde huske at lade Børn være Børn....

Hver Sommerferie tilbragte jeg en Tid ude paa Landet hos min Moders Søster, hvis Mand var Godsforvalter paa et større Gods. Der var et Par jævnaldrende Fættere og en Kusine; og alle var vi i lige høj Grad udrustede med Evner til at finde paa gale Streger, saa det gik undertiden lystigt nok til derude.

Saaledes fandt den ældste Fætter en Dag paa, at vi skulde sejle ud for at opdage Amerika. Og vi gik øjeblikkelig alle om Bord i et langt, smalt Trug, hvori der akkurat var Plads til fire. Forrest

stod Drengene med lange Stager i Hænderne, og bagest stod vi to Smaapiger med Furageringen, Smørrebrød og Frugter. Og saaledes stødte vi modige fra Land ud paa det umaadelige Hav, en temmelig stor Andedam, der laa bag Haven. Ikke kommen ret langt fra Bredden gør jeg en uforsigtig Bevægelse, Skibet vipper — og bardus gaar jeg ud over Rælingen. Heldigvis kom Onkels Karl, som var i Nærheden, hurtig til paa Kammeraternes Skrig og fik mig halet op, medens jeg rystede af Skræk og Kulde. For at undgaa den strenge Tantes Vrede blev jeg puttet i Karlens Seng, indtil mit Tøj blev tørt, og jeg var kommen mig efter Forskrækkelsen.

Først længe efter, da Historien blev bekendt, fik alle Deltagerne i Ekspeditionen deres tørre Skænd. Men dette afholdt os ikke fra at gentage Forsøget den første Gang, vi var ene hjemme. Og denne Gang — og ofte senere — naaede vi lykkelig den fjerne Verdensdel, hvor de herlige Træer og pragtfulde Blomster henrykkede os, medens vi med stille Gysen hørte Slangernes Hvislen inde mellem Buskene og saa Indianernes Spor i det bløde Dynd ved Søens Bred. Naar vi saa havde spist vor medbragte Proviant, tog vi gerne hjem til Europa — over Land gennem Haven....

Lige reddet fra at drukne var jeg kort Tid efter nær ved at blive hængt.

Der fandtes i Haven derude nogle gamle, meget høje Frugttræer. Imellem to saadanne var anbragt en Gynge. En Dag, vi legede i Haven, kom, som saa ofte før, Forvalteren fra Forpagtergaarden ind til os over Gærdet. Straks flokkedes vi om vor Ven og trak ham hen til Gyngen. Turen kom først til mig; stadig tilraabte jeg ham: „Gyng højere! Gyng højere!" Han fordoblede sine Anstrengelser, og jeg jublede. Højt oppe over Træernes Kroner svævede jeg! Da hændte det forfærdelige: I den stærke Fart, hvori Gyngen var, flagrede mit Haar ud, og mine lange Krøller snoede sig om en Gren. Jeg maatte slippe Taget i Rebene; og der hængte jeg som en anden Absalon mellem Himmel og Jord. Forvalteren og Børnene blev maalløse af Skræk, og han fik lige sluppet Rebet for at gribe mig i sine Arme. Af Angest og Smerte besvimede jeg, men kom dog et Øjeblik efter til mig selv igen, og lod mig trøste ved Løftet om Masser af Legetøj, som min Ven vilde købe til mig til Jul — en ringe Erstatning for alt det Haar, jeg havde mistet. Dog, gale Katte faar finde sig i at faa revet Skind!

IV

Min Barndom hengled lykkelig og ubekymret, indtil jeg var ti Aar. Da indtraf den for os alle saa sørgelige Begivenhed, at min Fader, kun toogfyrretyve Aar gammel, blev ramt af Apopleksi i saa høj en Grad, at ikke blot hans Legemskraft blev brudt, men at ogsaa hans aandelige Evner blev fuldstændig sløvede.

For Moder begyndte der nu en streng Kamp for at leve og for at opdrage sine Børn. (Kun den ældste af mine Søstre var konfirmeret). For at se sig i Stand dertil bestemte hun, efter Samraad med en af Faders Venner, at tage Pensionærer i Huset; og hertil afgav jo „Bedstefaders Lejlighed" den fornødne Plads. Og et halvt Aar efter blev Boligen — der fra nu af fik Navnet „Hotel Bernard" efter den ældste af Pensionærerne for senere hen i Tiden at ændre dette Navn til „Hotel Gørnar" — taget i Brug af seks unge Mennesker, som skulde frekventere Latinskolen. Og da denne samme Skole laa lige overfor mine Forældres Hus, havde Moder aldrig Vanskelighed ved at faa „Hotellet" fyldt! Mærkeligt nok blev næsten samtidig den tidligere upaaagtede Baggade, der løb forbi Hotellets Vinduer, en yndet Aftenpromenade,

navnlig for den kvindelige Del af Byens Ungdom .....

Og Tiden gik, Dag kom paa Dag, og vi yngste Børn glemte snart den Sorg, der rugede over Hjemmet. Jeg saa meget lettere, som jeg fra nu af kom endnu mere ud blandt fremmede end tidligere. Slag i Slag gik det med Børneselskaber og Baller. Jeg husker, at jeg omkring den Tid var til syv Baller en Vinter. Jeg var en meget søgt Baldame, og naturligvis havde Børn dengang — som nu — deres Inklinationer. Stiftamtmandens tolvaarige Søn, Thommy, var min erklærede og favoriserede Tilbeder. Havde han selv Bal, aabnede han det altid med mig, traf vi sammen til Bal hos andre Familier, blev der som oftest leveret smaa Batailler mellem ham og Kammeraterne, naar disse fordristede sig til at byde mig op til Dans. Ja, Thommy var ved alle Lejligheder min trofaste og skinsyge Ridder!

Seksogfyrretyve Aar efter at vi havde leget denne barnlig-erotiske Leg sammen, traf jeg Thommy igen som Kommandør i Søetaten om Bord paa det Skib, hvis Chef han var. — De andre Barndomsvenner har jeg for længst tabt af Syne ....

De unge Mennesker, som boede hos mine Forældre, sluttede sig nær til Familien. — At flere

unge, voksne Pigebørn ofte besøgte min ældste Søster, bidrog vel sit dertil — og naar saa Lektierne om Eftermiddagen var overstaaet, samledes lidt efter lidt hele Ungdommen ude i den temmelig store Gaard. Og da gik det ofte lystigt nok til! En eller anden af de unge Herrer kunde da i overstrømmende Livsmod gøre min Moder det lidt for broget. Som naar han f. Eks. skilte hendes Sengelad ad, for at man kunde benytte Stængerne som drabelige Lanser, hvilket da ikke saa sjældent havde til Følge, at der „gik Hul" i et Par af de mod Gaardspladsen vendende Ruder. — Blev der leget Skjul, opsøgtes de utroligste Skjulesteder. Og ilde var Moder faren, naar et af de unge Mennesker „forvildede" sig ind i Spisekammeret; thi da gik det ganske artigt ud over hendes opbevarede Æbler, Svesker og Kager. Ja saagar en Krukke med Syltetøj blev en Dag rakt ud af Vinduet til det ventende Selskab! Men for denne Eksport fik Moder dog sat en Pind ved at lade anbringe en forsvarlig Laas for Helligdommen.

Det største „Livstykke" af alle Kammeraterne, Jansen var hans Navn, var under en saadan Legen Skjul kommen op paa Loftet og havde gemt sig i en stor Tønde. Han blev funden og halet frem. Men hvem skildrer hans Fortrydelse og Selskabets

Latter, da han præsenterede sig laadden fra Isse til Fod. — Det var i Moders Fjertønde, han havde siddet....

Hvert Aar fik vi tilsendt som Gave fra en nærliggende Herregaard to Favne Bøgebrænde. Den Dag dette blev kørt ind i vor Gaard, var for os Børn en Festdag. Allerede det, at den store Port ud til Baggaden blev aabnet paa vid Gab, varslede noget usædvanligt. Og jeg husker, med hvilken Utaalmodighed vi kiggede ud Gang efter Gang, for at være den første, der kunde melde, at nu kom Vognene — fire-fem Stykker i Række. Det var for os et spændende Øjeblik, naar de tre første med et stort Sving førte ind ad Porten, medens de andre blev holdende udenfor i Stræbet, indtil der blev Plads til dem. Og alt som Bunken af de mægtige Favnestykker voksede ude i Gaarden, jublede vi ved Tanken om, at nu kom snart det store Øjeblik, det bedste ved det hele, hvor alle Kuskene — Godsets Bønder — skulde indtage den fine Middag med Tilbehør af Øl og Brændevin i Faders og Moders Soveværelse.

Endelig var alle Vognene tomme, medens „Bæsterne“ stod begravet i de fyldte Muleposer til op over Øjnene. Og først da kunde Kuskene med rolig Samvittighed bænke sig omkring Bordet. Øje-

blikkelig tog vi Børn Plads som Tilskuere inden for Døren for med uforbulgt Interesse at iagttage disse lidt uslebne Naturers Maade at spise paa. Kniv og Gaffel syntes for dem at være ukendt og ganske overflødigt Værktøj; og Kød og Brød og Kartofler gled med største Lethed ned ved Hjælp af Fingrene alene. Hele Akten, der mindst varede en Time, foregik under den største Højtidelighed og den dybeste Tavshed. De eneste Ord, der hørtes, var Gæsternes smaskende Tak til Pigen, naar hun opfordrede dem til at tage for sig af Retterne; medens Skeernes Skraben hen over Kanten, hver Gang der langedes ud til Grødfadet, var som et stille Akkompagnement til alle de ubestemmelige Lyde, de gode Folk frembragte ved at spise. Og engang imellem lød der et dæmpet „Skaal", naar de fyldte Brændevinsglas stødtes sammen, forinden de tømtes.

Faldt det ind med Regn paa en saadan Dag, fornemmer jeg endnu den tykke, kvælende Atmosfære, der opfyldte Værelset ved Fordampningen fra Bøndernes vaade Tøj og Osen af deres ildestinkende Tobak. Vi løb da af og til ud i Gaarddøren for at hente en Mundfuld frisk Luft. Men vi kunde ikke, hvor ubehageligt end Opholdet i Stuen var os, ret længe modstaa Lysten til at vende tilbage, for paa nært Hold at overvære Gildet til det sidste.

Var saa endelig Bordet hævet og Kaffen med Hvedebrødet nydt, og Bønderne havde trykket smaa og store i Hænderne til Tak for Mad, fik de Ild paa Rejsepiben og krøb i Skindpelsen. Og siddende paa Agebrættet snurrede de rask ud af Gaarden, medens Ansigterne straalede af Tilfredshed over al den gode Føde, de havde faaet, og al den Stads, der var gjort af dem. Og saa var Festen forbi...

At stille det over hele Gaarden spredte Brænde sammen i Stabler var et Arbejde, som vore Pensionærer, „Disciplene", var meget ivrige efter at udføre. Ja, en af dem, den ovennævnte Jansen, ham i Fjertønden, et velskabt, kraftigt og smukt Menneske, bad endogsaa Moder, om han, for at faa Motion, maatte save og hugge det. Moder tillod det, men lagde smilende til: „Det bliver De saamænd snart led af, lille Jansen!"

Men saa en Aften, da han tillige med de andre Disciple var oppe i vor Stue, kom der nogle unge Damer i Besøg, og deriblandt en, som vi vidste, at Jansen stærkt sværmede for. Det kom da paa Tale, at han vilde agere Brændehugger, hvilket Damerne imidlertid leende betvivlede. Og dette bevirkede maaske netop, at det blev til Alvor. Han var saa ivrig paa at faa begyndt, at han bad

Damerne give Møde den næste Dag til et bestemt Klokkeslet.

Og der stod da den smukke, atletiske Skikkelse i Skjorteærmer ved Huggeblokken ude i Gaarden og svang den store Økse med en saadan Kraft, at Favnestykkerne blev til Pindebrænde under hans Hug. Med glødende Kinder og straalende Øjne kastede han hoverende Sideblikke til de bag Vinduerne staaende unge Damer. Men som han bedst nød sin Triumf, skete noget forfærdeligt: Idet han bøjer sig forover for at lægge hele sin Kraft i et vældigt Slag, revner, med Permission! hans Benklæder ned over hans fyldige Bag. Af Rædsel tabte han Øksen og mestendels med den Kontenancen. Han greb sig til det saarede Sted og skottede blodrød til Vinduerne, bag hvilke hun sad. Men da han der saa de leende Ansigter, tog han det fornuftige Parti selv at le med. Og smilende og nikkende skred han baglæns af Sted som Krebsen og forsvandt skyndsomst over i Hotel Gørnar. Men dette lille Uheld bevirkede dog, at han lod Brænde være Brænde og flov, men stiltiende fandt sig i Kammeraternes Stiklerier . . .

De af vore Disciples Kammerater, der kom for at besøge dem, havde af Moder erholdt Tilladelse til at gaa igennem vor Lejlighed for at slippe for

den store Omvej, der var at gaa om ad Baggaarden. Dog denne Indrømmelse benyttede de sig kun af, naar de havde særdeles Hastværk, eller Vejret var meget slet.

En saadan Aften i en øsende Regn bankede det paa Døren, og ind traadte den for sine lange Ben saa bekendte Student H. (senere Præst i København) og bad om at maatte gaa igennem Stuen og over i Hotellet. — Tiden gled hen imod Sengetid, og der kom ingen H. tilbage. Moder antog da, at den unge Mand, trodsende Uvejret, var gaaet hjem den anden Vej. Men Dagen efter kom Sandheden for Lyset: Studenten, der skyndsomt var styrtet over den mørke Gaard, tror sig ved Indgangsdøren, gør et rask Spring — og staar til midt paa Livet i et stort Kar fuldt af Regnvand, som i overstrømmende Mængde flyder ud af Tagrenden. Disciplene, der hørte Plasket og Mandens høje, fortvivlede Udraab: „Aa, mine grønne Hvergarns Bukser!" iler ud i Entréen, og finder til deres usigelige Morskab Kammeraten endnu staaende hændervridende i det vaade Element. De fik ham halet inden Døre, trukket de vaade Benklæder af ham og iført ham et Par andre, der, skønt de tilhørte den længste af Pensionærerne, kun naaede ham til midt paa Læggen. Saaledes udstafferet og med sine egne skammelig

tilredte Unævnelige under Armen var saa den uheldige Luftspringer senere listet hjem undgaaende vor lattermilde Stue. Men i Aar derefter hilste vi slemme Pigebørn altid ethvert lille Uheld eller enhver ubehagelig Meddelelse med Udraabet: „Aa, mine grønne Hvergarns Bukser!“

V

Jeg vil nu nævne nogle af de mere originale Mennesker, som paa den Tid levede i vor By.

Lige overfor Latinskolen boede en Bager ved Navn Nikle. At han havde Søgning til sit Brød, er mig nu en Gaade, thi mere uappetitlig og svinsk en Mand at se til kan ikke tænkes. Men ikke desto mindre havde han, navnlig til Eleverne paa Skolen, en rivende Afsætning af Boller og Basser. Dog da han efter deres Mening gjorde Brødet for smaat, hævnede de sig ikke blot ved at kalde ham „Nikle Dyrtid“, men kastede ogsaa fra Vinduerne i Skolebygningen ind i hans Butik Tavlesten, raadne Æbler og Kræmmerhuse med Sand. Jeg ser endnu saa tydeligt den lange, magre Mand med den spidse, af Drik højrøde Næse snurre rundt uden for sit Hus iført en blaastribet islandsk Uldtrøje og høj, spids Nathue

med rød Dusk, medens han under en Strøm af Eder og Skældsord truende svang sin Stok op imod Krushovederne, der til Gengæld svarede ham med Papirskugler, Hurraraab og Latter. I Regelen kom da hans bedre Halvdel ham til Undsætning og søgte med høje Brøl og Hvin at faa Tumultuanterne til at trække sig tilbage — dog det plejede sjældent at virke.

Bemeldte Madam Nikle var et værdigt Sidestykke til sin Mand. Mere svarende til Begrebet Heks er det umuligt at forestille sig nogen: lille, indskrumpen, med graat strittende Haar, lang, krum Næse, der bøjede sig dybt ned mod Hagen, frembød hun et Syn, som nok kunde faa os Børn til at flygte i Skræk, naar vi en enkelt Gang mødte hende paa Gaden. — Saa blev hun syg. Et halvt Aars Tid holdt hun Sengen, og først faa Dage før hendes Død blev Doktoren hentet. Han sagde senere til Moder: „Da jeg traadte ind i Stuen derovre, følte jeg det, som om jeg skulde besvime. Paa Gulvet laa der tommetykt af Snavs, Vinduerne var tilspigrede, ikke en Mundfuld frisk Luft kunde der trænge ind til den syge; hun er ligefrem bleven kvalt af Stank!"

Efter Madamens Begravelse blev der af Husets Ejer foretaget en grundig Udrensning. Og man

fandt da mellem Væggen og Ægteparrets Seng — to døde Katte . . .

Fra dette malpropre Par vender jeg mig til en langt mere tiltalende Personlighed. Hans Navn var Florander; han var oprindelig Blikkenslagersvend og vel dengang henved tredive Aar.

Ulykkelig Kærlighed til en af Byens finere unge Damer havde ganske forvirret hans Hjerne. Men godmodig og uskadelig som han var, blev der ingen Baand lagt paa hans Frihed. Da han tillige var overordentlig tjenstvillig, blev han af hele Byen benyttet til at besørge Ærinder — ja, han løb med Glæde for otte Skilling en to-tre Mil ud i Landet et Par Gange om Dagen, naar nogen ønskede et Brev eller en Pakke besørget derud. Baade Sommer og Vinter saa man ham med bart Hoved og med kun saa meget Tøj paa, som Velanstændigheden krævede, ile af Sted langs Gaderne, altid i Trav, aldrig i Skridt, og paa bare Fødder eller paa Hosesokker og med Skoene i Haanden. Sveddryppende vendte han tilbage fra sine Ture og var da straalende glad, naar han foruden sin Otteskilling fik et Stykke Brød at spise og et Par Æbler eller en Kage i Tilgift.

Gode Venner som han var med de fleste Børn, vilde han altid stikke os en Skilling i Haanden,

naar han mødte os. Det var os imidlertid strengt forbudt at tage derimod. Dog, noget skulde han ifølge sit gode Hjerte give bort, og saa blev det da et Par Smaasten, af hvilke han altid havde Lommerne fulde. Original var han i alle Maader; han lagde f. Eks. aldrig Pengene i sin lille Lærredspose, førend han med en forbavsende Færdighed havde kastet dem et Par Gange over sit Hoved fra den ene Haand til den anden. Gik han langs Gaden og saa et oplukket Vindue, for han derhen som et Lyn for at stille alle Krogene opad. Ej heller taalte han at se aabenstaaende Døre eller Porte, uden at han straks maatte lukke dem.

Han blev ved sin pludselige Død savnet af den ganske By, og mange vare de Kranse, der prydede hans fattige Kiste . . .

Og saa var der vort lille Avisbud! Jeg faar Taarer i Øjnene, naar jeg tænker paa ham. Og dog er der ogsaa et Smil bag disse Taarer!

Han hed Jack og var en i egne Tanker meget betydelig Mand. Yderst vigtig og med et Buk til Siden afleverede han — sirlig klædt efter fattig Lejlighed — hver Morgen sit Blad. Gav man sig i Passiar med ham, fik man ud deraf, at han var meget lykkelig med sin Anna og sine seks Børn. Hans Fortællen om alt i Hjemmet lød saa pyntelig

og sirlig, at man fik Indtryk af, at de havde det ganske godt i pekuniær Henseende. Og det var ogsaa det, han tilsigtede. Ingen maatte kigge ham i Kortene. Men vi Børn gjorde det dog alligevel!

Det Rygte gik i Byen, at Familien Fack sov i tomme Sukkerfustager. Dette blev han ofte drillet med af Gadedrengene, og intet kunde sætte den lille Mand i større Raseri. Men stolt som han var, nøjedes han med at tilkaste Plageaanderne et knusende Blik, hvorefter han skred majestætisk videre. Vi Pigebørn havde saa ofte hørt disse Drillerier gentagne, at vi til sidst ikke længere kunde styre vor Nysgerrighed. Og en Aftenstund besluttede vi da sammen med nogle af vore Legekammerater, at vi skulde se at faa Rede paa Sagen! Og vor Ekspedition lykkedes.

I det usle, elendige Fattighus boede Familien i Kælderen. Gennem et Hul i Muren helt nede ved Jorden sivede den Smule Luft og Lys ind, som om Dagen forfriskede og oplyste det mørke, fugtige Rum. Paa Maven maatte vi ligge en efter en for at kigge ned i det, nu ved Aftentide, af en enkelt Tællepraas oplyste „Værelse". Og vi saa da den fulde Sandhed vise sig for os i Form af een stor Fustage og flere mindre. Alle laa de paa Siden med Aabningen udad, som var de bestemt til Boliger for

de forskellige Dyr i et Menageri. Men i Virkeligheden stak der et Barn eller to i hver Tønde, medens Jack selv endnu var oven Senge og sad og læste højt for „sin Anna“ af „sin Avis“ ved den Kasse, hvorpaa Tællepraasen stod, og som tjente dem til Bord. Straa og Pjalter kiggede lokkende frem af den store „Seng“ og indbød det trofaste Ægtepar til snarlig Hvile . . .

Dog Tiden skiftede for Jack! Uventet arvede han 500 Rbd., og nu var han jo en rig Mand! Straks opgav han sit „Embede“ ved Avisen, købte sig et lille Hus uden for Byen og levede salig i Troen paa, at hans Formue aldrig kunde faa Ende. Men i Løbet af et Par Aar øvede han saa mange Ekstravagancer, at Kapitalen en smuk Dag var opbrugt. Og han blev atter Ombærer af Byens Organ. Men Huset forblev dog i den Jackske Familie flere Aar efter, at dens Hoved var samlet til sine Fædre . . .

Til Slut vil jeg nævne „den gale Student“.

Han var en høj, stiv, alvorligt udseende, gammel Herre. Da jeg i min Barndom saa ham første Gang, nævnedes han af hele Byen den gale Student — og videre i Rang og Studier naaede han aldrig. Ogsaa ham havde ulykkelig Kærlighed til en højerestaaende Dame i Byen gjort til det Vrag,

han var. Der blev fortalt, at han i sin Ungdom havde været noget af en Laps, velstillet i Samfundet og højt begavet. Men ved sit mislykkede Frieri blev han sløv og ligegyldig for alt, forfaldt lidt efter lidt til Drik, ligesom ogsaa hans Aand mere og mere formørkedes. Hans Læber var altid fast sammenpressede; man paastod, at han talte aldrig. Reimers hed han, den gale Reimers, og boede i et usselt Værelse i en lille afsides Gyde. Han gjorde selv alle sine beskedne Indkøb. Man sagde, at Faderen til den Dame, han i sin Ungdom havde elsket, gav ham en lille aarlig Understøttelse. Og aldrig hørte man, at han havde nogen Slægt.

Vi Børn mødte ofte den stakkels Mand bærende i den ene Haand en Kop med Fløde, i den anden et Kræmmerhus med Kaffe eller Sukker, medens der frem af Lommerne stak fint og groft Brød. Vi gik med Skyhed til Side for ham; og han skred langsomt og gravitetisk forbi uden at værdige os et Ord eller et Blik.

Paa en vis Maade vedblev han til sin Død med at være forfængelig, idet han farvede sine graa Haar sorte — med stødt Kul og grøn Sæbe.

Stille og uænset, som han havde levet, blev han begravet paa de Fattiges Kirkegaard.

VI

Der begynder nu et nyt Afsnit af mit Liv . . .

Hos en halvgammel Ungkarl, Krigskommissær Ratche, var jeg jævnlig Gæst sammen med et Par smaa Veninder. Mangen en Søndag tumlede vi Børn os i den store Have, der hørte til hans Ejendom, og den ældre Mand var altid vor Ven og Legekammerat.

Ved hans Haand var det, at jeg i mit tiende Aar blev præsenteret for mine tilkommende Plejeforældre, afskediget Oberst Dahl og Hustru.

Jeg tillige med et Par af mine Søstre havde i et Par Aars Tid gaaet i Borgerskolen. Op til denne stødte mine Plejeforældres Hus, fra hvis Køkkenvindue — som vendte ud til Skolegaarden — Fru Dahl ofte havde iagttaget „det livlige, viltre Pigebarn med de lange, sorte Krøller.“

Det var ældre Folk, Oberstens; og da de selv ingen Børn havde, fik de Lyst til at tage sig lidt af den lille Pige. Igennem Hr. Ratche fik de indhentet alle ønskelige Oplysninger om mit Hjem og om de triste Forhold der; og han blev da anmodet om ved første Lejlighed at tage mig med sig hen til dem.

Pyntet og undselig gjorde jeg da straks den følgende Søndag min Entré i det fine Hus. Jeg husker endnu den Følelse af Skam og Undseelse, der betog mig, da jeg efter min gamle Vens Ønske maatte beholde min slidte, afblegede Merinoskaabe paa ind i Stuen. Jeg aandede først let, da den venlige Frue skilte mig af med den, thi — som jeg mente — nu maatte hun beundre, hvor fin jeg var i min nystrøgede Bomuldskjole.

Resultatet af Præsentationen blev, at Oberstinden næste Dag kom hen til Moder, hvor der da mellem de to Damer blev truffet et noget ejendommeligt Arrangement: Jeg skulde tilbringe Dagen hos Oberstens, men Natten i mit Hjem! Forøvrigt paatog mine nye Forældre sig i et og alt at sørge for mig. Moder var vel lidt betænkelig ved at give sit Samtykke, da hun indsaa det farlige i, at Barnet blev opdraget i tvende Hjem og efter tvende Metoder. Men Tanken om den pekuniære Lettelse, det vilde være for hende, afgjorde Sagen.

Og der begyndte nu et helt nyt Liv for mig.

Til Oberstens gik jeg hver Morgen Klokken ni, og vendte „hjem" til samme Tid om Aftenen. I Begyndelsen havde jo alt Nyhedens Interesse; men da jeg ingen Legekammerat havde i det daglige,

faldt Tiden mig ofte saare lang, og jeg længtes tilbage til Hjemmet og Søstrene.

Livet i Skolen blev mig under disse Omstændigheder saa meget kærere. Straks var jeg bleven taget ud af Borgerskolen for at sættes i det nye af to ældre Damer oprettede Institut, hvortil der, som det lød i Facks Avis, var sikret fortrinlige Lærerkræfter.

Bekendskabet fra Skolen til Børnene af Byens Honoratiores gjorde, at jeg lidt efter lidt fik en anden og „finere" Omgangskreds end mine Søstre. Og snart var der ikke en Søndag, uden at jeg var inviteret ud, medens disse maatte sidde hjemme i Moders Stue og sy og lappe. Dette avlede ondt Blod, hvad min Moder og mine Plejeforældre i Tide burde have indset . . .

Nu lidt om disse to Mennesker, der saaledes uformodet greb ind i min Skæbne.

Det efterfølgende vil vise, at jeg i den første Tid følte mig mest tiltrukken af Obersten. Han var den, der gav sig mest af med mig, dømte mildest og var altid rede til at tage mig i Forsvar, naar jeg havde begaaet en eller anden Forseelse. Naar vi var ude at spadsere, gik jeg altid med min Haand i hans. Ham var det, der talte med mig; og med mangt og meget tilfredsstillede han min

videbegærlige Aand paa disse Ture. Derfor sluttede jeg mig nærmest til ham og saa op til ham i barnlig Beundring og Hengivenhed. Min Ven og Legekammerat var han ogsaa. Naar jeg om Aftenen var færdig med mine Lektier, spillede vi Rambus med seksten Spil Kort. Aa, hvor kunde jeg le, naar jeg blev hans Mester! Han, den ældre Mand, og jeg, Barnet, kunde blive saa ivrige i Spillet, at vi ofte overhørte, naar Uret slog ni, den Tid, paa hvilken jeg hver Aften gik til mit andet Hjem!

Den Alvor og Strenghed, der hvilede over min Plejemoders Træk, og som frastødte Barnet, lærte jeg dog, som Tiden led, at betragte i det rette Lys. Børn er ofte fine Iagttagere, og saaledes blev det mig lidt efter lidt klart, at den Sympati og Forstaaelse, der bør være det stærkeste Baand mellem Ægtefolk, fuldstændig manglede her. En skuffet Ungdomskærlighed havde for bestandig givet det smukke, fine Ansigt sit Præg af Strenghed og Sørgmodighed. Og da det gik op for mig, at hun ikke var lykkelig, sluttede jeg mig lidt efter lidt nærmere til hende, viste hende min barnlige Kærlighed paa alle Maader og vandt derved fast Plads i hendes Hjerte.

Endnu dengang vedblev jeg at holde lige saa meget af hendes Mand som tidligere. Men en

senere, maaske aldeles umotiveret. Angest, som han ved en given Lejlighed indgød mig, gjorde, at jeg for bestandig i Skyhed trak mig tilbage fra ham ...

Imidlertid gled Tiden jævnt af Sted, delt for mig, som den var, imellem mine to Hjem. Jeg var glad og paa mange Maader vel ogsaa stolt over at være hos mine Plejeforældre; og det smigrede mig at komme sammen med alle de „fine" Familiers Børn. Dog gladest og stoltest var jeg vistnok, fordi jeg blev saa smukt og smagfuldt paaklædt, hvad der i allerhøjeste Grad tiltalte min Forfængelighed. Jeg husker saaledes, at da jeg en Dag kom hjem fra Skole, laa der udbredt paa Sofaen den allerkæreste Dragt: en rød Musselins Kjole, en hvid Spencer — et Slags Overstykke — og dertil en rund Hat af italiensk Straa med lange, lyserøde Baand. At eje saadanne Herligheder havde længe været mine hedeste Ønskers Maal. Nu laa de der; alt var mit! Jeg var henrykt — men dog endnu mere forventningsfuld ved Tanken om, hvad Skolekammeraterne og mine Søstre vilde sige, naar de fik mig at se i al den Stads.

Det vil ses, at der i alle Maader blev sørget smukt for mig i mit andet Hjem. Og dog savnede jeg de vante Forhold, savnede det fri og mere utvungne Liv i Barndomshjemmet. Vidste jeg, at

mine ældre Søstre havde Selskab, tog jeg ikke i Betænkning at fremkomme med en Usandhed til min Plejemoder for at faa Lov til at gaa tidligere hjem. Jeg maatte hjem til al den Glæde og Munterhed, en saadan Aften rummede! Vore Pensionærer sluttede sig da gerne til Selskabet. Der blev leget, gættet Gaader, danset; og under alle Haande Narrestreger og Spøg fløj Tiden bort. Aftenen endte da gerne med en almindelig „Følgen hjem", for at man kunde nyde hinandens Selskab saa længe som muligt . . .

Derved at min Moder paalagde mig til min Plejemoder ikke at omtale, hvad der foregik i Hjemmet, kom jeg til at „tjene to Herrer", idet jeg ofte blev tvungen til at sige en Usandhed for at klare en Situation. Ogsaa det, at jeg, først som Barn og senere som halvvoksen Pige, hver Aften maatte gaa alene til mit Hjem, havde sin store Fare. Dog ingen tænkte derpaa. Men de gode Mennesker burde have gjort deres gode Gerning fuldt ud og taget Barnet helt til sig; derved vilde meget i min Karakter være blevet udjævnet, og jeg skaanet for mange Drillerier, der gjorde mit Sind bittert og ukærligt . . .

Kun en eneste Gang har jeg overnattet hos mine Plejeforældre.

Det var den Aften en saa forrygende Snestorm, at de dog syntes, at Vejret var for slemt til at sende den lille ud i. Men den Skræk og Rædsel, jeg hin Nat gennemgik, glemmer jeg aldrig! Der var blevet redet et Leje til mig paa en Sofa i Kontoret, som ved en lang Gang stødte op til mine Plejeforældres Soveværelse. Fru Dahl gik med mig, da jeg skulde i Seng, og efter at have forvisset sig om, at jeg laa lunt og godt under Dynen, forlod hun Værelset medtagende Lyset. Allerede dette gjorde mig urolig. Børn ynder ikke Mørke — og nu her i dette fremmede Hus, hvor Stormen tudede og vilde ind gennem Døre og Vinduer, var det for min ophidsede Fantasi, som hviskende Stemmer og sagte Latter hørtes i alle Kroge. — Saa ruskede det igen i Døren, og jeg forestillede mig allerede — ja alt, hvad et Barn med en stærk Fantasi og ophidsede Nerver kan fremgøgle en stormfuld Vinternat! Men endelig fik Trætheden og Søvnen Overtaget, og jeg faldt i en urolig Slummer, medens jeg kastede mig frem og tilbage paa mit Leje. Og da, pludselig, gled jeg ned paa Gulvet med alle Sengklæderne over mig. Betagen af Rædsel stirrede jeg ud i det stille, mørke Rum og lyttede. Men den eneste Lyd, der hørtes, var Stormens Sus og Sneens Prikken mod Ruderne. Jeg samlede Puder

og Lagen sammen og lagde dem tilbage paa Sofaen. Men i min Angst og Forvirring havde jeg lagt dem halvt ud over det lave Endestykke. Saa kryber jeg atter op — og falder ud over Sofaen, haardt ned mod det kolde Gulv. Nu brast alle Sluser! Højt grædende baade af Smerte og Skræk tumlede jeg rundt i Mørket, fandt til sidst Døren ud til Gangen, naaede Soveværelset og styrtede med et højt Skrig derind. De to Gamle var ved min Graad bleven opskræmmede af Søvnen og havde netop faaet Lyset tændt, da jeg kom. Der blev nu en Spørgen og en Forstyrrelse. — Men over mig faldt der Ro, da jeg velforvaret laa under Dynen hos min Plejemoder . . .

Til denne Episode knytter sig det første ubehagelige Indtryk jeg fik — og senere beholdt — af min Plejefader Obersten. Da jeg nemlig vaagnede om Morgenen og saa ham ligge der i sin Seng med det rynkede, gamle Ansigt under den hvide Nathue, syntes jeg, at det var en helt anden Mand, end den jeg havde kendt Dagen forud. I Virkeligheden var han en smuk og statelig Mand; men dette sidste uskønne Indtryk vakte ubevidst min Antipati.

VII

Jeg har tidligere omtalt, at jeg i det daglige savnede en Legekammerat. En saadan fik jeg omsider, men rigtignok i en Skikkelse, som jeg aldrig havde tænkt mig!

Obersten havde taget sig af et ungt Menneske og faaet ham anbragt paa et Skib, der gik paa Brasilien. Dette skete to Aar, førend jeg kom der i Huset. Det tredje Aar vendte Drengen tilbage medbringende — en lille Abekat.

Tæmmet, som den allerede var, blev „Jack“ og jeg snart gode Venner. Den fik sin Plads i et Hjørne af Tjenestepigens store Kammer, stod naturligvis bunden ved et tykt Hyssingbaand til en Ring i Muren, og havde som Leje en Kasse med Halm, hvortil om Vinteren blev føjet et Lammeskind med Ulden paa, for at Dyret ret kunde have det lunt og varmt.

Hvor kunde jeg længes hjem fra Skolen for at være sammen med min lille laadne Ven! Jeg fik den kær, som var den et Barn; delte alt med den, Æbler, Nødder og Kager, ja, undværede gerne det halve af min Skolemad for at traktere Jack dermed.

Og jeg gjorde et Forsøg med at give den Klæder paa — men det mislykkedes fuldstændigt. Jeg

havde syt et Par Benklæder af mørkeblaat Tøj og en lille Frakke afstribet med farvede Silkebaand. Jeg var henrykt ved at iføre den Dragten, og den lod mig ogsaa taalmodig gøre det. Men aldrig saa snart mærkede den, ved at springe omkring, det generende i Paaklædningen, førend den med nogle faa Tag tilintetgjorde hele Stadsen.

Efter dette mit Forsøg paa at civilisere Jack var han i længere Tid bange for mig; og megen Venlighed og mange gode Sager maatte der til, før det gamle fortrolige Forhold atter genoprettedes.

Saa gik en Tid, og det indtraf, som vi saa smaat havde befrygtet. Lidt efter lidt havde Dyret faaet løst den forsvarlige Knude paa Tovlinen. Og hvem kan ikke forestille sig Pigens Harme og Skræk, da hun en Dag kommer ind i sit Kammer og ser Mester Jack sidde paa Bordet, grinende over hele Ansigtet i inderlig Glæde over det Arbejde, den havde for — at efterse hendes Lommeur! Stykke for Stykke laa det spredt over Bord og Gulv.

Dette var kun Begyndelsen til en lang Række af gale Streger, som det lille Skarn gjorde sig skyldig i.

En anden Gang havde den tømt Pigens Syæske for alle Naalene og gemt dem paa et ganske besynderligt Sted — nemlig i sin Mund. Det var

baade et pudsigt og gyseligt Syn at se disse Naale stikke frem som stive Bakkenbarter igennem dens Kæbeposer. Her var det — som senere altid — mig, der maatte lokke Dyret til mig. Og det var, som anede det, at jeg vilde bringe Hjælp, saa villigt kom det, og saa stille laa det i mit Skød, medens jeg drog Naalene ud en efter en tilbage gennem Munden.

Ogsaa vore Naboer fik imellem Stunder undgælde, naar det lille Uhyre slap løs. Den forstod nemlig selv at aabne et Vindue for paa den Maade at komme ud i det fri. Bageren, som boede nede ved Siden af os, fik en Dag Besøg af den. Tilfældigvis var der ingen i Butikken, da den gjorde sin Entré, saa den kunde uforstyrret vende op og ned paa alt Bagværket. Da Jomfruen lidt efter kom til Stede, havde Jack allerede foraarsaget Bageren et Tab paa fem Rbd. — dem min Plejefader naturligvis maatte betale ham.

Men dermed var ogsaa Oberstens Taalmodighed forbi. En tynd Jærnkæde blev købt, og deri blev Fyren nu holdt fangen. Men man havde gjort Regning uden dens skarpe Tænder. Det Læderbælte, den havde om Livet, og hvori Kæden var fastgjort, kunde i Længden ikke modstaa dem. Og en skønne Dag var Jack atter fri og aflagde denne

Gang Visit hos vor anden Nabo Kateketen. Og med hans Tandbørste og Sæbe i Hænderne promenerede den oppe langs Mønningen af Husrækken, hvor den af og til standsede for at børste sine Tænder med Sæbe til uendelig Fryd for Folk, der passerede Gaden.

Denne Gang fik jeg den efter en Del Besvær lokket ned ved Hjælp af et Kræmmerhus fyldt med Rosiner. Et saadant kendte den og forstod at skatte.

Nu faldt der en Tid lang Ro over Jack; og vi begyndte allerede at haabe, at den havde glemt sin Trang til Frihed. Men vi blev opskræmmede paa en forfærdelig Maade.

Det var Byens Markedsdag. De Købmænd, der boede i vor Gade, havde ogsaa deres Varer udstillede paa Borde langs Fortovet, hvor de skuelystne forbipasserende tog dem i Øjesyn.

Vi sad netop ved Middagsbordet, da vi pludselig hører høje Raab og Skrig fra Gaden. Jeg iler hen til Vinduet — og ser Jack springe aldeles som en rasende fra Bord til Bord. Udstødende vilde Hyl forsøgte den at værge sig imod de Stokke og Alener, som løftedes imod den. Paa een Gang standser den ved en Porcelænshandlers Udsalg og giver sig til med utrolig Færdighed at slynge Glas, Kopper og Tallerkener i Hovedet paa Mængden,

der var stimlet sammen for at se paa Komedien. Jo mere Folk hylede og skreg, desto desperatere blev Aben. Den for ind mellem Klyngerne, og op og ned ad Mændene og Kvinderne, rev Hatte, Huer og Haartotter af Hovedet paa dem og forfulgte de ulykkelige, der omsider tog Flugten!

En vildere Jagt har vist aldrig været set. Jeg tror bestemt, at mange ansaa Dyret for „den lede Satan" selv, at dømme efter Udtrykket i deres forstyrrede Træk . . .

Denne Gang var det for mig en Umulighed at faa Jack fat; den var saa ophidset af al denne Tumult, at den ikke længere kendte Ven fra Fjende.

Men flere Folk hjalp til, og ved forenede Anstrengelser fik vi omsider det lille, forskræmte Asen jaget ind i en Butik. Her gik det yderligere ud over adskillige skøre Sager, forinden vi langt om længe fik fanget den ved at kaste den en Sæk over Hovedet. Og i Sækken blev den transporteret hjem . . . .

Fra nu af var det for bestandig forbi med Jacks Frihed. Den fik for Fremtiden sit Opholdssted i Kælderen.

Stakkels Dyr, det var, som om denne Dags Anstrengelse og Skræk havde brudt dets Kraft og lammet dets Mod — eller var det Sorgen og

Skammen over nu at skulle henleve Livet i den mørke, fugtige Kælder, der gjorde, at det ellers saa livlige, lille Væsen blev sløvt og udeltagende for al min Venlighed og alle mine Kærtegn? Hvem ved?

Det er en Selvfølge, at jeg meget savnede min lille Legekammerat, efter at den var flyttet ned i Kælderen, hvor jeg kun engang imellem fik Lov at gaa ned med Pigen, naar hun bragte den Mad. Det bedende Udtryk, hvormed det arme Dyr oftest saa paa mig, fik mig altid til at græde. Jeg syntes, — og den fangne maaske med mig — at der var gjort det stor Uret ved paa een Gang at berøve det baade Luft og Lys og Frihed.

Kun kort Tid tilbragte stakkels, lille Jack i sit Fængsel. Pigen fandt ham, vel indpakket i Lammeskindet, død dernede en Morgen, hun kom for at bringe ham Føde.

Lille, kære Jack!

VIII

Jeg har tidligere omtalt nogle mandlige Originaler. Nu vil jeg præsentere nogle kvindelige . . .

I Nærheden af mit Hjem boede „gamle Mutter Kok“. Hun var Enke efter en Sadelmager, hvis

Søn nu drev Forretningen. Min Broder havde lagt Mærke til, at den gamle Kone paa bestemte Tider af Dagen indfandt sig hos vor Købmand for at faa sin forborgent medbragte „Lærke" fyldt med Brændevin; og med dette forlystede hun sig nu i Portrum og bag Gadedøre. Intet Under altsaa, at hun befandt sig i en salig Tilstand det hele Døgn igennem. Denne hendes Omtaagethed benyttede vi engang til at indjage hende en alvorlig Skræk — med det kristelige Formaal at kurere hende for hendes Drikkeri. Da min Broder og jeg havde ordnet det hele Anslag, blev der givet Vink til vore allierede om at møde i vor Forstue en Aften til et bestemt angivet Klokkeslet. Helt nervøse oppebiede vi Kammeraterne. Endelig, der var de! Stille og ærbart, Par om Par, gik vi hen ad Gaden, alle velforsynede med de dengang brugelige Fosfor-Svovlstikker. Og snart stod vi udenfor Huset, hvor Enken boede, spejdende til alle Sider, om vi blev bemærkede. Nej! Saa smuttede vi ind ad Gangdøren og gemte os, nogle bag denne, andre under den brøstfældige Trappe, der førte op til Loftet, hvor Madam Kok og Søn residerede. Tiden, medens vi ventede paa, at den gamle skulde komme ned for at gaa til Købmanden, benyttede vi til gensidig at indgnide vore Ansigter og Hænder med Stikkernes Fosfor.

Endelig gaar Døren! Og der kommer hun rystende og dinglende ned ad Trappen. Da hun er paa det nederste Trin, styrter hele Flokken frem og danser med nikkende Hoveder og udspilede Fingre omkring hende. Ved i Mørket at se sig omgiven af de lysende og rygende Ansigter og Hænder, har hendes svage Hjerne ventelig troet at se en Flok Djævle. Med stive Øjne stirrede hun ud for sig, fægtede med Armene i Luften, udstødte et højt Brøl og faldt om.

Og vi tog Flugten.

Fra en Port lige overfor, hvorhen vi tyede, hørte vi hendes Søn komme ned ad Trappen: Hva' er dog det! Hva' er dog det! sagde han. Og i sin Iver for at faa Moderen bragt ind i Værkstedet gentog han Gang efter Gang sit Mundheld: Smaa Slav, si'er Sadelmager Kok! Smaa Slav, si'er Sadelmager Kok!

Den af os tilsigtede smukke Virkning, at betage den gamle Lysten til fortsat Drikkeri, paafulgte dog ingenlunde. Hun blev sin Lærke om muligt endnu mere hengiven. Og døde et halvt Aar efter af Delirium . . .

Den anden Kvinde, som jeg nu vil omtale, var min Skræk, da jeg var Barn. Hun hed Trine Jonas, var ugift og boede med sin tolvaarige Datter

i samme Fattighus som Fack og „min Anna". Datteren Petra var halvvejs Idiot og kunde endnu ikke tale rent.

Trine var et kæmpestort Fruentimmer med et kraftigt udviklet Legeme og tykke, muskelstærke Lemmer. Egentlig grim var hun ikke, men da hun var svinsk i allerhøjeste Grad, og Tøjet hang skødesløst om den svære Krop, gjorde hun et modbydeligt Indtryk paa en. Jeg gik gerne en Omvej, naar jeg paa Gaden saa hende komme langt borte. — Og dog har jeg ofte staaet stille uden for Vinduerne til en Kælderbeværtning og set Trine Jonas sidde dernede ved Bordene og drikke til Pægls med Sjoverne fra Havnen og Folk af lignende Kaliber. At dette Kammeratskab ikke sjældent udartede til Haandgribeligheder, naar Sindene ved for mange „Omgange" var bleven iltre, er let forstaaeligt. Saaledes blev jeg en Dag — en Torvedag, hvor man særligt søgte Beværtningen — Vidne til et Slagsmaal imellem to halvberusede Karle fra en nærliggende Herregaard. Trine, som naturligvis ogsaa var iblandt Gæsterne, sad først en Stund rolig og saa til; men saa rejste hun sig pludselig op, da Kampen var paa sit højeste, gik rask hen og aabnede Døren til Gaden, og een, to, tre greb hun med sine stærke Arme den ene af Urostifterne om Livet og „satte" ham, som

var han et Barn, op ad Trappen og midt ud paa Kørebanen, idet hun under Forretningen lod en Strøm af Eder og Skældsord regne ned over Synderen.

Saa stor var Respekten, hun indgød, at der næsten altid blev Stilhed, naar hun blandede sig i Sagen. Derfor stod hun sig godt med Værten; og der blev sagt, at han, for at holde hende til dernede, gratis forsynede hende med vaade Varer — dem hun ingen Kostforagter var af.

Os Skolepiger havde Trine et skævt Øje til. Hun kom en Dag bag paa os nede i Humlestræde, hvor vi — som saa ofte baade før og senere — havde omringet hendes Petra for at faa Pigebarnet til i det uendelige at svare paa det samme Spørgsmaal — nemlig om hvad hun hed. Naar da Svaret havde lydt stammende og hakkende vel en halv Snes Gange: Peta Jonasse, Peta Jonasse! blev det drillede Barn til sidst saa aldeles rasende, at hun sprang højt i Vejret og skreg: Nej, nu ve je'nte mer, nu sta I stu la' mig daa! — Da saa vi Moderen med opløftet, truende Haand komme løbende ned mod os — og af Sted for alle vi smaa Ondskabsfuldheder som en Stormvind — — —

„Madam Keils Snurre"!

Madam Keil boede i et Baghus ved Siden af

mine Forældre i en lille, pænt holdt Lejlighed paa to Værelser. Min Broder og jeg var lige saa godt hjemme der som i vor egen Stue. De „Fridage", jeg fik, naar jeg af en eller anden Grund ikke skulde til mine Plejeforældre, tilbragte min Broder og jeg største Delen af inde hos Madammen for at snurre paa hendes Snurre.

Hun var Enke efter en Værtshusholder, havde ingen Børn og, saavidt jeg ved, ej heller nogen Slægt. Jeg husker kun at have set hos hende et gammelt Fruentimmer, som kom et Par Gange om Dagen for at holde Huset i Orden og udrette Ærinder. Madammen selv — en høj, svær Kone med et fedt, godmodigt Ansigt, hvorfra et Par store, fremstaaende Øjne stirrede dumt ud — bestilte aldrig noget. Hun sad med sine fede Hænder foldede i Skødet, altid i en lille, salig Rus og altid i den samme gamle, højryggede, sortbetrukne Lænestol. Hun rejste sig kun derfra, naar hun i et Anfald af godt Lune vilde give os hver en Skilling. Disse hentede hun i Soveværelset, medens Døren stod paa Klem: vi kiggede ind og saa, at Rygtet havde talt sandt — sine Penge gemte hun virkelig i et Strømpeskaft, som hun halede frem fra Halmen i Sengen.

Men saa rar og overbærende, ja stundom kærlig

den gamle Mutter kunde være imod os Børn, saa var det dog ikke hendes Selskab, vi søgte. Nej, det var den foran nævnte „Snurre", der stadig øvede sin magiske Tiltrækning paa os. Vi formelig fløj derind, den ene foran den anden, for at være den første til at faa fat i dette vidunderlige Legetøj, der kunde sysselsætte os i Timevis.

Jeg antager, at Snurren havde været et Slags Spil, som i Fortiden havde moret Gæsterne i Madammens Beværtning. Instrumentet bestod af en stor Blikskive, hvorpaa der var indgravet Tallene fra eet til tolv som paa et Ur. Viserne gik ud i eet, var altsaa stive. Ved en kraftig Drejning af Pege- og Tommelfingeren svingede man denne Viser rundt, og det Tal, den da standsede ved, bragte den spillende Tab eller Gevinst.

Aa, denne snurrende Lyd, naar Viseren susede rundt, jeg hører den endnu! Den fik vort Blod til at banke, vore Kinder til at gløde og vore Øjne til at straale. Intet kunde fængsle eller more os som denne Snurre! Jeg tror, at det var ene Lyden, denne skrattende og hvinende Lyd, som, ubegribeligt nok, tiltalte vore Nerver. Ogsaa Madammen selv holdt af denne Musik, hun smilede og nikkede til os — og faldt i Søvn . . .

For et Øjeblik kunde vi dog forlade vor Ynd-

lingsbeskæftigelse for fra Vinduet at iagttage den Masse Rotter, der, navnlig i Regnvejr, kom frem paa Naboens Tag. Jeg husker, at vi en Dag, efter at have moret os over en hel Rottefamilie, der var ude at slukke sin Tørst i Regnen, blev ganske forskrækkede ved pludselig at se et Uhyre af en Rotte, graa af Ælde og omtrent skaldet, komme frem af et Hul i Tagskægget, alvorlig og dybsindig. En af dem, som tidligere var kommen frem, nærmede sig den; de snusede til hinanden — og saa opstod der paa een Gang Klammeri imellem dem. De bed fra sig, den ene vilde fortrænge den anden; og det endte med, at de begge fra Taget styrtede ned i Gaarden til stor Henrykkelse for os, der i Spænding havde iagttaget Kampen . . .

Mange, mange fornøjelige Dage tilbragte vi hos Madam Keil, og Erindringerne om Besøget i hendes lille Stue more mig bestandig endnu. Mange Aar efter, at jeg som Barn havde været hendes stadige Gæst, saa jeg tilfældig i Avisen hendes Død bekendtgjort, hvorved Minderne fra hine Tider atter kom til at staa levende for mig . . .

IX

Saa blev min Plejemoder syg og maatte holde Sengen en otte Dages Tid. Alle de Fristunder, jeg kunde faa fra Skolen, tilbragte jeg i hendes Sovekærelse, da jeg mere og mere havde sluttet mig til hende og gerne vilde vise hende min barnlige Hengivenhed.

En Dag forlod jeg hende et Øjeblik for nede i Haven at samle en Buket Blomster, som jeg vidste vilde glæde hende at modtage. Et Par Minutter efter, at jeg var kommen derned, hører jeg pludselig min Plejefaders Skridt bag mig. Greben af en uforklarlig Angest for at møde ham netop nu, vilde jeg løbe om ad en Sidegang; men med et haardt Greb i min Arm tvang han mig til at standse. Og med et strengt, næsten ondt Blik spurgte han mig, hvad det skulde betyde, at jeg nu altid undgik ham og ikke holdt saa meget af ham som før. Da jeg kun kunde svare med Graad, blev hans Stemme mildere. Han trak mig hen til en Bænk, hvorpaa han satte sig, medens jeg stod foran ham angest og urolig. Men da han talte mildt og kærligt til mig, trykkede mig ind til sig og kyssede mig og sagde, at han jo kun vilde mig alt godt, han var jo min Fader — da var det, som den gamle Tillid og

Hengivenhed vendte tilbage. Jeg lagde Armene om hans Hals og satte mig paa hans Knæ; og han bedækkede mit Ansigt med Kys, idet han hviskede: Saa er vi da gode Venner igen, ikke sandt?

Jeg var saa glad, da jeg løb op fra Haven, at jeg straks uden Betænkning fortalte min Plejemoder, hvad der var sket. Men af det forandrede i hendes Stemme og af det strenge Blik, hvormed hun sagde: Det maa du aldrig gøre oftere! Du er nu for stor til at lade dig kysse af Herrerne og allermindst, naar du er ene med dem! — forstod jeg straks, at denne Forsoningsscene havde ikke hendes Bifald.

Nu voksede min Uro og min Angest igen og gjorde mig mere sky end nogen Sinde før i Oberstens Nærværelse. Og kunde jeg, forsvandt jeg af Stuen, naar jeg hørte hans Skridt udenfor. Hvad der var at være bange for, forstod jeg ikke; men den Kontrol, jeg var under af min Plejemoder, sagde mig, at der maatte være noget at frygte.

Alligevel havde vi det hyggeligt og rart nok, naar vi alle tre var samlede. Vi spillede Rambus som før og spøgte og lo. Men hændte det saa, at Oberstinden forlod Stuen, da blev jeg straks tavs og urolig, og denne Overgang i Stemningen kunde gøre min Plejefader rasende. Jeg husker saaledes en Aften, da jeg urolig skottede efter Fruen, idet hun

gik ud af Værelset, at han opbragt kastede Kortene hen ad Bordet og forlod Stuen. Der sad jeg maalløs med forfærdede Øjne og kunde ikke give nogen Forklaring, da min Plejemoder kom ind og spurgte, hvad Aarsagen var til denne Forstyrrelse.

Alt dette, hvad jeg anede og dog ikke vidste Besked om, gav mig meget at gruble over, og jeg følte mig derfor gladest, naar jeg om Aftenen forlod Oberstens Hus. Det var, som om en Byrde blev taget fra mit Sind; og jeg jublede indvendig af Glæde, medens jeg i stærkt Løb ilede til mit Hjem.

X

En saadan Aften stod jeg lyttende uden for Døren og hørte Moder give min Broder en Ordre, han skulde udrette hos Købmanden. Jeg faar i mit overgivne Lune den Ide at skjule mig for at kyse ham med et højt Brøl, naar han traadte ud i Entréen. Men denne Kaadhed maatte jeg bitterlig fortryde. Da nemlig min Broder skrækslagen for tilbage ind i Stuen, faldt min syge Fader, hvis Yndling Drengen var, ned af sin Stol i et stærkt Krampeanfald. I Øjeblikkets Forvirring tænkte Moder ikke paa Ophavsmanden — men ingen und-

gaar sin Skæbne, og jeg da ej heller min! Før jeg gik i Seng, havde jeg for Alvor faaet „smurt mine Rygstykker", hvilket grundig betog mig Lysten til oftere at agere Bussemand . . .

En anden Aften, da jeg ligeledes kom stormende hjem glad over at være „fri", blev mine Forventninger bedre opfyldte. Jeg saa straks, at der var noget usædvanligt paa Færde. Etuiet, hvori de sølvpletterede Knive og de ditto Armstager laa, var kommet frem for Dagens Lys — og det vidste jeg betød noget! Og jeg dansede af Fryd, da man berettede mig, hvad der forestod.

Det var en livlig Tid i Hjemmet, saa længe de unge Mennesker boede hos os. Og denne Aftens Fest var foranlediget af, at de saa længe havde ligget paa Knæ for Moder, at hun til sidst havde givet sit Samtykke til, at de inviterede et lille Selskab bestaaende af nogle af deres Venner og mine Søstres Veninder. Selskabet holdtes naturligvis ovre i Moders Stue. Der blev spillet Lotteri om en Mængde Smaating, som Disciplene til almindelig Overraskelse kom frem med. Derefter blev der leget. Pantelegen satte tit de mange Damer i stor Forlegenhed — men der hjalp ingen kære Mor, Dommen maatte eksekveres, Kyssene maatte gives! Den glade Aften endte saa med en Svingom, hvortil de

af Selskabet, som kunde synge, leverede Musiken. Og ingen af de glade Deltagere gik fra Festen uden naturligvis først at have takket Moder for den dejlige Aften, som de uden hendes venlige Imødekommen var gaaet Glip af . . .

Og naar saa Foraaret kom, den dejlige Tid, som tog alle mine Sanser fangen! Jeg kunde juble højt af Glæde over hver grøn Spire, hver lille Markblomst, der tittede frem! Som alt brødes og gærede ude i Naturen, saaledes var der ogsaa over mig en Feber, Uro og Længsel. Dagen var mig ikke lang nok, utaalmodig ventede jeg paa Morgenen og vilde gerne staaet op, saa snart jeg gennem Vinduet saa den gryende Dag! Kun min Moders bestemte Befaling fik mig til at blive i Sengen. Men nu galede Hanen, nu maatte det da være Dag! I en Fart blev jeg paaklædt, og ud løb jeg i Gaarden — hen til Blommetræet, der sygeligt og forkrøblet strakte sine Grene op ad Muren ved Bedstefaders Lejlighed.

Dette Træ var min Have. Dag efter Dag, fra Foraarets Begyndelse stirrede jeg op i dets Krone for at følge Udviklingen af Blade og Blomster. Og naar det saa naaede frem til at bære Frugt, da vogtede min Broder og jeg paa hver en Blomst og meddelte hinanden bekymret, naar en for tidlig

var falden af. Og end mere paapassende blev vi, naar Frugterne begyndte at modnes. Vi delte dem, medens de endnu hang deroppe, og skinsygt iagttog vi hinandens Færd af Frygt for Indgreb i gensidige Rettigheder. — Ja, dette Træ øvede hvert Foraar stærk Tiltrækning paa mig. Jeg syntes ikke, at Træerne i Oberstens smukke Have kunde sammenlignes med det; jeg tænkte paa det hele Dagen; og siddende under det paa en Skammel kunde jeg i Timevis stirre op i dets tynde Bladehang og drømme de dejligste Æventyr, medens alt omkring mig og i mig jublede, summede og sang . . .

XI

Mine Forældre var Venner med et vakkert Ægtepar, som boede i deres Nærhed. Manden var Skipper, og han og hans eneste Søn for til Søs paa deres egen Skude, medens Konen og en Datter bestyrede en Købmandsforretning.

Skipper Wandal var Byens vittige Hoved og havde Privilegium paa at gøre og lade, som han vilde. Mangen en Skæmt og grovkornet Spøg tillod han sig, som i Øjeblikket lod Offeret udgyde hele sin retfærdige Harme over hans syndige Ho=

ved — for dog straks efter at blive Perlevenner med ham igen.

Hans Nabo, som tillige var hans bedste Ven, en Købmand Heideman, gik hans kaade Spilopper oftest ud over. Bemeldte Herre maatte af gode Grunde anskaffe sig Paryk. Og i den „Vare" begyndte Wandal straks at spekulere! Lige over for Vennerne boede Stiftamtmanden; og Heideman havde observeret, at den høje Herre daglig paa et bestemt Klokkeslet viste sig ved Vinduet. Og da han satte megen Ære i at yde Stiftamtmanden sin Hyldest, passede han altid at gaa i rette Tid fra sin daglige Formiddagsvisit hos Vennen Wandal for at kunne have den Glæde at hilse paa Byens højeste Embedsmand.

Dette kunde Skipperen jo ikke roligt finde sig i. Og i et belejligt Øjeblik havde han en Dag bemægtiget sig Vennens Hat, og i den fastgjort fine Haarnaale, hvis Ender var ombøjede til smaa Kroge. Nu var Stunden der. Amtmanden stod ved Vinduet. Og febrilsk sætter den lille Mand sin Hat paa, iler ud paa Gaden og hilser med Anstand — men, o ve, der staar han uden Haar! Og med Parykken siddende i Hatten styrter han skamfuld og paa Kogepunktet af Arrigskab tilbage til den troløse Ven, der modtager ham halvkvalt af Latter.

Men denne Spøg var dog Købmanden for grov. Hans Vrede varede i hele tre Dage. Dog heller ikke længere, thi han kunde nu engang ikke undvære Skipperen. Dog valgte han herefter et andet Tidspunkt paa Dagen til sine Besøg . . .

En anden Gang var Heideman en Søndag saa heldig at skyde en Hare: Den skal sgu Skipperen være med til at spise, tænkte han, det vil ærgre ham! Og glad over sin gode Ide iler han ind til Naboen for at bede ham til Middag paa Haren, „som jeg selv har skudt, Far!" Men Wandal svarer saa alvorlig som muligt: Det skal du rigtig ha' Tak for, Heideman, det var pænt af dig at ville unde mig den Fornøjelse. Men ser du, vi skal s'men selv ha' Haresteg til Middag! — Men hør, jeg faar en Ide! Bliv her og spis med os; saa kan jeg jo gaa hjem med dig og spise din i Aften! — Henrykt ved Udsigten til at skulle have Haresteg to Gange paa een Dag, indvilliger Købmanden med Glæde i, at der sendes Bud ind til hans Kone, at han ikke kommer hjem til Middag, og at Haren først skal steges til om Aftenen.

Men hvem kan skildre Madammens Forbavselse og Uvilje, da Wandals Pige kommer og skal bede fra Hr. Heideman om Haren, da den skal spises

inde hos Wandals! Konen forstaar det ikke. Dog udleverer hun det spækkede Dyr. Naturligvis ikke i bedste Humør; men Ordren maa jo lystres.

Imidlertid lod man saa ved Middagsbordet hos Skipperens Harestegen vederfares fuld Retfærdighed. Og da Maaltidet var endt under Spøg og Munterhed, brød Købmanden op, idet han endnu i Døren paalagde Vennen: Kom nu endelig ikke for sent i Aften for Mutters Skyld! Og straalende ved Tanken om, at hans Hare endnu er i Behold, træder han ind i sin Stue. Men Glæden svinder, og stum af Forbitrelse hører han paa sin Kones Bebrejdelser om hans Hensynsløshed at tage det spækkede Dyr fra hende. Det kom jo til en Forklaring — men Haren var spist. Der var jo nu ikke andet at stille op end at gøre gode Miner til slet Spil, da Wandal om Aftenen træder ind i Stuen og siger med buldrende Latter: Godaften, og Tak for Mad, Heideman! . . .

I samme Nabolag boede ogsaa en Prokurator, en lille, genert Mand, af hvis Personlighed man fik det Indtryk, at han stiltiende bad om Undskyldning for den Plads, han optog i Verden. Denne beskedne og undselige Mand var ogsaa en Ven af Skipper Wandal og maatte ofte tjene som Skive for hans Skæmt og Indfald.

Da Skipperen saaledes havde afluret Prokuratoren — eller rettere hans Kone, under hvis temmelig tyksaalede Tøffel Manden stod — at naar hans Hjem var sat saa grundig „under Vand", at der ikke gaves en tør Plet, hvorpaa han kunde hvile sin Fod, sendte Madammen ham bort snart til en, snart til en anden af hans Bekendte, for at hun uforstyrret kunde rumstere derhjemme — da Skipperen var kommen under Vejr med det, besluttede han at skride ind.

Bemeldte Madam var til Uhyggelighed proper og pertentlig. Dette vidste hele Byen — og Wandal ogsaa. Saa kom en Aftenstund den stakkels, plagede Prokurator, som Renligheden i Hjemmet atter havde gjort husvild, op til vor Ven. Denne faar ved at se den sirlige Mand skyde sine Galocher af en ligefrem djævelsk Ide: han fylder et tykt Lag Kønrøg i Galocherne. Og Prokuratoren stamper hjem. Efter omhyggelig at have aftaget de skæbnesvangre Galocher i Forstuen, tripper han lidt omkring i Stuerne, førend han med en rolig Samvittighed lægger sig til Hvile.

Men I Guder, det Hus der laa den næste Morgen, da Solen i at sin Glans belyste Ødelæggelsens Vederstyggelighed! — Det blev Prokuratoren forbudt nogen Sinde oftere at sætte sine Fød-

der hos Wandals! Og Manden turde ikke andet end parere Ordre — for Husfredens Skyld . . .

Denne prægtige Skipper, der var afholdt af de fleste og kun frygtet af enkelte, forliste nogle Aar senere med Mand og Mus. Aldrig hørtes der noget om Skibet og dets Besætning. Og Fader og Søn var fulgtes ad i Døden.

XII

Smugleriet florerede stærkt i min Barndom. Købmændene overgik hinanden i at „pudse" Kryds- og Toldbetjentene. Og slap man derfra uden med saa meget som en Mistanke hvilende paa sig, da følte man sig ordentlig stolt og tilfreds med Bedriften.

Loftet over Bedstefaders afsides liggende Lejlighed afgav en sikker Plads for Smuglergodset. Jeg husker saaledes en Aften, jeg kom med min Moder hjem fra Byen, at, idet hun vilde lukke Døren til Forstuen op, blev der hvisket og mumlet derinde, og nogen holdt igen. Men da Moder sagde sit Navn, blev der aabnet saa meget, at vi kunde knibe os ind. Og der fik jeg noget at se! Hulter til bulter var alle de smuglede Varer kastet imellem hinanden for at komme fra Haanden i en Fart.

Og rundt i dette Virvar færdedes saa stille som Mus, mørke Mænd, der slæbte Pakker og Kasser op paa Loftet, hvor de blev stuvet sammen i en Krog og derpaa godt tildækket.

Med store, forbavsede Øjne saa jeg paa alt dette uden at have Anelse om, at her foregik noget lovstridigt. Med Barnets sædvanlige Nysgerrighed fremkom jeg med Spørgsmaal, saa at Moder til sidst, af Frygt for at jeg skulde sladre af Skole, sagde, at hvis jeg omtalte, at jeg havde set de fæle Mænd, vilde en af dem komme og hente mig i en Sæk! Det hjalp. Jeg bevarede Hemmeligheden. Men denne Aftens Begivenhed stod i flere Aar for min Fantasi som noget mystisk=uforklarligt, noget, jeg maatte tie med, hvor meget det end beskæftigede mine Tanker . . .

Og saa de ulykkelige Betjente, der skulde inddræve Accise for de Varer, der passerede „Bommene"! Disse arme Lovens Haandhævere blev der spillet mangt et Puds, og det uagtet de om Dagen med Argusøjne vogtede paa hver Vogn og hver Fodgænger, forinden man fik Lov at komme ind i Byen. Medens de om Natten blev bankede op for baade Sommer og Vinter at aabne Bommen, som blev slaaet ned og aflaaset Klokken ti. Men

uagtet alle disse Forholdsregler blev de dog tit og mange Gange narrede og taget ved Næsen . . .

Min Fader, skønt Amtmandens Fuldmægtig, var en af dem, hvem det morede kosteligt at pudse Tolderne. Iblandt mange af den Slags Historier, var det dog især den, at han lige for Næsen af Betjenten var kørt igennem Bommen med et stort Dyr, der fik hans Hjerte til at banke af Stolthed.

Dyret havde Fader faaet forærende af en Skovrider, men paa den Betingelse, at han selv skulde hente det. Nu var gode Raad dyre! Var det en Gave, vilde Fader ogsaa have det frit og kvit til Huse. Han fik da den originale Ide at iføre det Skovriderkonens Kjole, Kaabe og Hat, og bandt det et tæt Slør for Ansigtet. Saaledes udstyret satte man Dyret op paa Vognsædet imellem sig og kørte flot ad Byen til. Da de holdt ved Bommen, kom den lille, vimse Betjent straks farende ud. Men Fader stoppede ham ved at sige: Ja, vi har ingenting i Vognen, Hr. Saltor, undtagen det Dyr, der sidder her mellem os. Ja, fnisede Betjenten — den Fornøjelse var det skam Synd at tage fra Dem, Hr. Fuldmægtig! Vær saa god at passere!

Historien morede som sagt min Fader meget. Og især da den gav Anledning til en hel Forstyrrelse hjemme. Da Vognen standsede udenfor vort

Hus, ser en af mine Søstre, at der sidder en Dame mellem Fader og Skovrideren. Hun melder det i en Fart til Moder for at forberede hende paa, at der kommer fremmede. Moder kaster et hurtigt, prøvende Blik rundt i Stuen for at forvisse sig om, at alt er i Orden. Da gaar Døren op, og ind træder Fader og Skovrideren med den tilslørede Dame under Armen. „Her bringer jeg dig en kær Gæst!" siger Fader. Moder stirrer paa Damen og kan ikke blive klog paa, hvem det er. Da løsner Fader sit Tag i Damens Arm, og den fremmede synker halvt i Knæ. „Gud hun faar ondt!" raaber Moder. „Ja, hent noget Vand!" siger Fader. Og Moder styrter ud i Køkkenet. Imidlertid befries „Damen" for Klæderne og synker om paa Gulvet. Og da Moder kommer med et Glas Vand paa en Bakke, staar Herrerne der og ler hende dygtigt ud . . .

Ikke saa heldigt slap en Bondemand fra sit Forsøg paa at narre Tolderen. Han mente nok saa snedigt at have skjult to prægtige Harer i det Knippe Halm, hvorpaa han selv tronede som Kusk. Betjenten snuser og kigger og løfter paa alt, hvad der ligger i Vognen, men finder intet. Helt glad over, at der dog ogsaa gives ærlige Mennesker, vil han ende Undersøgelsen med et: Kør til! da Kusken i sin Glæde gør en alt for voldsom Bevægelse;

Foderknippet glider, og frem titter et Par Ben af den ene Hare. Bonden, som ser det, pisker paa Hestene; men uheldigvis har Betjenten ogsaa opdaget Haren. Han hager sig fast til Vognen, og løbende ved Siden af den skriger han: Stop, stop! Din Kæltring, din Thvekuægt! Jeg skal lære dig at snyde en kongelig Embedsmand!

Naa, Harerne blev Bonden jo saa af med. Men hævne sig paa Posekiggeren, det svor han at ville — og han gjorde det temmelig grundigt. Da han nemlig en anden Gang skulde til Byen, stak han et Par afhuggede Dyreben ud imellem Bagsmækket og Bunden af Vognen og holdt med et ærligt Ansigt uden for Bommen. Naa, i Dag har du vel ikke i Sinde at narre mig? Nej, Hr. Betjent, det kan han stole paa! sagde Bonden og lod med indre Tilfredshed Lovens Mand rode rundt i Halmen og Sagerne paa Vognen. Vel tilfreds med Resultatet raaber Tolderen derpaa: Værsgod og kør! Og Manden pisker paa Hestene. Da opdager Betjenten Dyrebenene, der stikker bagud af Vognen. Lidet anende Bondens Træskhed tror han jo, at der alligevel er forbudne Varer skjult. Og han sætter af Sted. Kusken sagtner Farten; forpustet naar Tolderen derhen og griber fat i det formentlige Dyrs Ben. Bonden slaar et Knald, Hestene springer frem, og

den ulykkelige Betjent styrter bagover, haardt ned mod Stenbroen og bliver liggende som livløs med Skankerne i Hænderne.

Stakkelen fik en Hjernerystelse og blev i lang Tid udygtig til at varetage sin Gerning. Men Bonden fik en alvorlig Pengebøde og en streng Irettesættelse for sin for vidt drevne Spøg.

XIII

Da jeg var tolv-tretten Aar gammel, kom det Hofmanske Beriderselskab til Byen. Aa, hvor bankede ikke mit Hjerte af Henrykkelse og Spænding den første Gang, jeg med min Plejemoder skulde i Cirkus! Stum og aandeløs fulgte jeg med Øjnene enhver Bevægelse af de nydelige Ryttersker. Og jeg husker, at jeg skreg af Angest, da Flora og Josefine — Hofmans Døtre — sprang igennem blussende Tøndebaand. Ja, det var Beridere, som forstod deres Ting! Hvor jeg misundte disse to Smaapiger, og hvor jeg ønskede, at ogsaa jeg kunde faa Lov at lære at ride!

De havde en lille Vogn, Flora og Josefine, forspændt med Hunde; og i denne kørte de rundt i Byen. Dette gjorde dem naturligvis endnu mere

interessante og tiltrækkende; og jeg og mine Kammerater søgte paa enhver Maade at nærme os dem for at gøre deres Bekendtskab. Og da det omsider lykkedes os, fik vi engang imellem Lov til at køre med dem. Og det kan jo nok være, at det gik i en Fart! Den lille flinke Flora forstod at styre sine rappe Hunde; som en Pil for det lette Køretøj hen over Stenbroen til usigelig Fryd for os Børn . . .

Ikke længe efter at Beriderne var rejst, blev vor Opmærksomhed atter afledet fra den tørre Skolegerning. Hele Byen talte ikke om andet end om den storartede Kanetur, „Borgerklubben" vilde arrangere, og hvori alt fint og stort fra By og Land skulde deltage.

Turen skulde gaa over Isen til en Forpagtergaard paa den anden Side af Sundet, hvor Selskabet efter endt Middag skulde danse til den lyse Morgen . . .

Og den store Dag oprandt med klingrende Frostvejr og straalende Sol. Paa et bestemt Klokkeslet mødte alle Kanerne, toogfyrretyve i Tallet, paa Torvet for derfra i sluttet Række at køre ned til Stranden. Det var en Festdag for os Børn; Skolen gav fri, vi maatte naturligvis med til at se og beundre al den Stads og Herlighed!

Og der stod vi da og frøs, til det dirrede i os. Men vi holdt tappert ud, saa og bedømte alle de smukke Kaner, der kørte frem forspændte med vælige Heste, der var pyntede med „Schwejsere“, „Topper“ og de dejligste hæklede Kanenet. Det var, som faldt lidt af Glansen paa mig, idet jeg for Kammeraterne kunde paapege et af de smukkeste Køretøjer som tilhørende min Fætter. Han og hans Søster var ogsaa glade Deltagere i Festen.

Endelig satte det store Tog sig i langsom Bevægelse. Det var et smukt og imponerende Syn. Og medens Bjælder og Klokker ringede, sang og klang, sendte Tilskuerne de bortdragende et dundrende Hurra som Afskedshilsen. Ned af det skraanende Stræde rutschede Kanerne pilsnart ud paa Strandisen, hvor Veninderne og jeg i Forvejen var mødt for endnu engang at fryde os ved Synet. Med et Suk saa vi efter de vajende Topper. Og med et stille Ønske om, at vi snart maatte blive „store nok“ til at deltage i en saadan mageløs Fest, gik vi langsomt hjem . . .

Ogsaa Skovballerne om Sommeren vandt stor Tilslutning fra By og Land. Det var jo endnu i de gode, gamle Dage, hvor der ikke blev holdt saa strengt paa Standsforskellen. Borgere, Embedsmænd, Haandværkere og Herremænd kunde prægtigt

more sig sammen, og det var den gode Forstaaelse, der gav Festlighederne sit hyggelige Præg . . .

Maskerader var der ogsaa i Byen undertiden. Jeg husker, at Fader og Moder deltog i en saadan, udklædte som et Par gamle Bønderfolk, og at Fader gjorde min Broder og mig meget bange ved at løbe efter os, da han havde faaet den gyselige Maske paa. — Bagefter blev samme Maske et Legetøj for os Børn; og vor Pige „donede" pligtskyldigst hver Gang vi med den for Ansigtet viste os i Køkkenet.

Nogle Aar senere kom Turen til mig til at blive inviteret til et Børnekarneval. Aa, hvor var jeg henrykt! Jeg kunde næppe sove eller spise af Forventning! — Der var en Fritten og en Spørgen imellem os Pigebørn, som skulde deltage i Ballet! Men ogsaa en Hemmelighedsfuldhed, som blev strengt overholdt. Ingen anede, hvad hver især skulde forestille. Det var jo det spændende! —

Endelig oprandt den ventede Aften. Jeg var smykket som en fiks lille Blomsterpige. Og med et af Glæde og Benovelse bankende Hjerte traadte jeg ind i den oplyste og festlig pyntede Sal. En broget Forsamling af alle mulige Skikkelser bevægede sig derinde. Og jeg skulde nu lige til at falbyde mine Blomster, da en rask Sømandsgut stormede hen til mig, tog mig om Livet og svingede

mig rundt, saa at alle Blomsterne tog Flugten ud af Kurven. Jeg fandt dette lidt for nærgaaende og upassende og sagde ham det. Men hvor forbavset og ærgerlig blev jeg ikke, da han nævnede mit Navn og paa rigtig Drengevis svarede: Du skal ikke skabe dig! Vi ved allesammen, hvem du er, for du har glemt at skære dine Krøller af!

Han havde Ret. Dem havde jeg slet ikke tænkt paa; og Moder havde ikke nænnet at gøre mig opmærksom paa, at disse absolut straks maatte røbe mig. Aa, hvor ønskede jeg dog denne Aften mere end nogen Sinde, at de „Kosteris" maatte komme under Saksen! Hele min Glæde var ødelagt. Jeg syntes, at alle de smaa Herrer og Damer saa saa triumferende paa mig, fordi jeg var den eneste, der var genkendt, medens de, stolte i Bevidstheden om deres sikre Masker, trippede nok saa vigtigt omkring . . .

En gammel Skik, som hvert Aar gentog sig, var de paa den Tid saa berømte Fastelavnsløjer.

Fastelavns Mandag havde Ungdommen, mest bestaaende af Byens Læredrenge, udstrakt Frihed til at tumle sig. De begyndte fra den tidlige Morgen, skrækkelig grelt udstafferede og med de forfærdeligste Masker for Ansigtet, at løbe fra Dør til Dør, givende Meningen med deres Visit til Kende ved at

ringe med en Klokke eller rasle med Skillingerne i deres Sparebøsser. Disse Visiter af forskellige Hold blev aflagt hvert femte Minut; og deres Paatrængenhed og Ugenerthed gik ofte saa vidt, at de blev grove i deres Mund, naar Pengene ikke tilflød dem rigeligt nok. Dette gjorde, at Beboerne op ad Dagen aflaasede deres Døre for at blive fritaget for Overhænget. Men saa kunde det godt hænde, at Flokken stillede sig op uden for Vinduerne og gav deres Følelser Luft i vilde Hyl og Skrig. Trods denne lidet beskedne Opførsel fik disse Knægte ofte indsamlet henved hundrede Rbd., som de saa om Aftenen soldede op paa den lysteligste Maade ved Dans og Svir. —

Mere Fornøjelse havde man af at se paa de smukt arrangerede Optog, som Søfolk og Haandværkere mødte frem med, thi over disse Optog var der stedse udbredt stor Sirlighed og Orden. Søfolkene — som alle var ens klædte i mørke Benklæder og hvide Skjorter med højrøde Skærf om Livet — bar paa deres Skuldre en Baad, pyntet med Masser af Flag, Vimpler og Baand; og som Regel stod der en Søgut i Baaden, støttende sig til Masten og holdende gamle Dannebrog i Favnen. En lang Række af unge og gamle Søfolk sluttede dette smukke og imponerende Tog, som langsomt

drog igennem Byen efterfulgt af Mængdens Jubel- og Hurraraab. Ogsaa for Søfolkene endte Dagen med et Bal, bekostet ved de rigelige Gaver, som saa villigt tilflød dem. Haandværkernes Tog var i samme Smag; kun at man marcherede op med Værktøj og Emblemer . . .

Bakkus, Bajadserne og alle deres Tilhængere manglede naturligvis ikke i Dagens Lystighed — og deres Gøgl syntes vi Børn ubetinget bedst om! Det vakte en Jubel uden Lige, naar Bakkus fra sin Tønde lod en Vandstraale fuse ud over Mængden, der i Skræk og Forvirring flygtede til alle Sider! Bajadserne, der var maskerede og udklædte saa broget som vel muligt, gjorde alle de vildeste Spring og Løjer; løb efter baade voksne og Børn for at kysse og omfavne dem til stor Skræk, navnlig for Børnene, som altid holdt sig i ærbødig Afstand fra disse Spilopmagere.

Bakkustoget var i Regelen det største. Først kom Vognen med Bakkus paa Tønden. Derpaa tolv Heste, Par om Par, redne af tolv til „Damer" forvandlede Ungersvende. Disse vakte overordentlig Munterhed ved deres kaade, alt andet end kvindelige Manerer. Naar en af „Damerne" blev drillet, sprang hun i en Fart af Hesten, og med højtopløftede Skørter stormede hun frem under Mængdens

Hvinen og Latter for med sin Pisk at straffe den skyldige. Naar det saa var besørget, kastede hun sig i Overgivenhed paa skrævs over Hestens Ryg og galoperede som den bedste Rytter i susende Fart ned ad Gaden . . .

Disse af By og Land med lige stor Spænding og Længsel imødesete Løjer er nu mere og mere gaaet af Brug. Og Folk har vel ogsaa faaet andet at tænke paa.

XIV

Saa kom den Tid i min Barndom, hvor jeg, glemmende alt andet, kastede mig over Morskabslæsning. Hvert ledigt Øjeblik jeg havde, benyttede jeg til at „kigge" i Ingemanns Romaner, Robinson Crusoe og mange andre interessante Bøger. Ja selv den halve Nat ofrede jeg gerne til denne Nydelse. Dette lod sig saa meget lettere praktisere, som jeg havde faaet et lille Kammer til egen Disposition. Men nu kneb det med Lyset! (Paa den Tid kendtes hverken Olie- eller — endnu mindre — Petroleumslamper). Der skulde jo spares paa dette Lys, at ikke Moder skulde opdage min Træskhed. — Det gik, og hun opdagede intet. Gjort dristigere ved det

heldige Forsøg brugte jeg dog efter Moders Beregning for meget Lys til at gaa i Seng ved: For jeg skal da ikke tro, at du sover fra det? Er det Tilfældet, kan du faa Lov at gaa i Seng i Mørke! — Nu var gode Raad dyre! Hvordan bære sig ad, for at Moder ikke skulde opdage, at jeg narrede hende? Jeg spekulerede og spekulerede og udfandt Midlet. Havde jeg ikke alle de dejlige „illuminerede" tyske Billeder, Fødselsdags- og Julegaver, som stak imellem Bladene paa mine Bøger? Dem vilde jeg paa Skolen holde Auktion over! En brillant Ide — hele Beholdningen gik! Betalingen var dels „fin" Mellemmad, dels Slikkerier; men ogsaa, hvad jeg havde tilsigtet: enkelte Skillinger. Disse benyttede jeg saa til Indkøb af Tællepraase, hvorved jeg i adskillige Nætter styrede min Læselyst. Men hvad Moder havde befrygtet indtraf: jeg sov en Nat fra det brændende Lys. Halv fortumlet af en kvælende Os vaagnede jeg op: Lyset var nedbrændt og havde tændt Ild i den Klud, jeg havde svøbt om Praasen, for at den kunde passe i Stagen. Denne Os og Stank betog mig næsten Vejret. Jeg tumlede ud af Sengen og fik i en Fart Vinduet op; og den friske Luft, der strømmede ind, frelste mig fra at besvime. Hvor var jeg angest for, at Moder skulde blive vækket ved at høre mig pusle derinde! Var

hun kommen til Stede, saa havde jeg, selv midt i den sene Nattetime, faaet . . .! Men alt gik godt. Ingen fik Nys om Sagen. Det eneste Vidne, den sværtede og fedtede Lysestage, polerede jeg selv i Smug; og dermed var alt i Orden.

Denne Historie betog mig dog hverken Lysten eller Modet til atter at tænde min Praas for i Begejstring i den sene Nattetime at følge Prins Otto af Danmark, Kay Lykke og liden Aage. Det var en Tid fuld af Nydelse og Forventning! — Og jeg er vist ikke det eneste Barn, der med bankende Hjerte og glødende Kinder har læst om disse Helteskikkelser længe efter, at baade Far og Mor sødeligen sov!

XV

Mit Værelse var et Portkammer. Og lige ved Døren var der ude i Porten opbundet en Gynge, som var til stor Fornøjelse baade for unge og gamle. Ikke sjældent smuttede jeg om Morgenen halv paaklædt ud for at faa mig en Gyngetur — vel at mærke, det var altid efter at Disciplene var gaaet til Skole.

Saaledes husker jeg, at jeg en prægtig Sommer-

morgen, kun iført Natkjole og Natkappe, havde sat mig magelig til Rette i Gyngen med Hovedet støttet mod det ene Reb og med en Arm slynget om det andet. Jeg sad og vuggede mig blideligen frem og tilbage, fordybet i Læsningen af min kære Ingemann, medens jeg dog af og til med stor Appetit bed af en mægtig „Rundtenom", der var placeret i mit Skød.

Lidet anede jeg, at dette lille Interiør med megen Interesse blev iagttaget af Latinskolens Elever i øverste Klasse, fra hvis højtsiddende Vinduer man med Lethed kunde overse Genboens Gaard.

Til min Skræk blev denne „Begivenhed" i forvrænget og forvansket Form fortalt rundt i Byen. Og gennem mine Veninder, som paa anden, tredje Haand havde hørt om denne „gyselige Historie", tilfløb der mig alle Haande Beretninger. Af min Plejemoder, som ej heller forblev uvidende om min Forsyndelse, fik jeg strenge og alvorlige Bebrejdelser. Men ikke nok hermed: hun gik øjeblikkelig til min Moder og talte en hel Del om „Taktløshed og Mangel paa Dannelse".

Jeg græd af Harme og Skam. Selv kunde jeg ikke forstaa, at det var noget saa frygteligt, det, jeg havde gjort mig skyldig i; men det maatte det vel være, siden min fine Plejemoder sagde det. Og

saa meget udrettede al denne Sladder, at jeg vel vogtede mig for i Fremtiden at komme i Gyngen i saa dybt et Morgennegligé . . .

I det hele var jeg jo nu naaet op i den Alder, hvor jeg fra mine Omgivelser, og særlig fra min Plejemoder, stadig erholdt Paamindelser om: at jeg nu snart var voksen! At alle de Narrestreger og Barnagtigheder passede sig ikke for saa stor en Pige o. s. v., o. s. v. . . . Legene og Friluftsturene med Veninderne maatte jeg sige Farvel, og uden for Skoletiden maatte jeg beskæftige mig med Haandarbejde og daglig een Time læse Engelsk med Obersten. Denne Time gik jeg uvillig til, og den kostede mig mange Taarer. Kom jeg glad og frimodig op paa Kontoret for at læse, var han alt for elskværdig. Kom jeg ængstelig og forgrædt — hvad nok hyppigst var Tilfældet — da var han saa ubehagelig og gnaven, at jeg fik Skænd, om jeg end kunde mit Pensum nok saa godt.

Min Plejemoder opdagede snart min Uro og Nervøsitet, endskønt jeg søgte at skjule min Ulyst til Engelsklæsningen for hende. Og en Dag sagde hun til mig: Du skal ikke mere læse med min Mand; det er jo kun spildt Ulejlighed. Du kan jo ikke faa noget ind i dit dumme, lille Hoved!

Jeg var ikke saa dum endda! Jeg forstod Me-

ningen, der laa bag Ordene. Og jeg var hende meget taknemmelig, fordi hun fritog mig for denne Undervisning. De Skænd, jeg ventede, at Obersten skulde tildele mig i rigeligt Maal, udeblev. Han berørte aldrig, ej engang med en Henthydning, de engelske Timer . . .

Og jeg blev snart glad og let til Mode igen og glemte de pinefulde Stunder.

Saa meget des lettere som nu en stor og dyb Følelse tog alle mine Tanker fangen: Jeg blev forelsket op over begge Øren. Saa forlibt, som kun et fjortenaars Pigebarn kan blive det. Og denne Følelse kom lige saa pludselig som mægtig!

XVI

Jeg kom fra Skolen og svingede i overgiven Lystighed min Skoletaske. Den fløj fra mig; og Henrik, en af Latinskolens Disciple, som netop gik forbi, tog den op og rakte mig den med et sirligt Buk.

Hvem kan forklare den Følelse af Varme, der saa pludselig kan gennemstrømme et lille Pigehjerte? Mit blev i samme Øjeblik skænket ham som Tak for hans Opmærksomhed; og denne var maaske

ogsaa fra hans Side et Udtryk for en længe næret Kærlighed; thi fra nu af voksede der frem en stille Tilbedelsens Forstaaelse imellem os! — Vi mødtes, naar vi gik fra Skole; mødtes, naar jeg spadserede med mine Veninder. Og netop deri bestod min Glæde og salige Fryd, at det var kun mig, han hilste, mig han saa paa, naar han gik forbi!

Men en fortrolig maatte jeg jo have til at dele al denne Lykke med. Og jeg valgte da den af Veninderne, hvis Tavshed jeg troede bedst at kunne stole paa. — Fra nu af var vi to uadskillelige. Der var jo saa mange brændende Spørgsmaal, der skulde drøftes, saa mange Haab, der skulde bestyrkes og saa mange Skuffelser, der skulde søges Trøst for — Amors Følgesvende hedder jo Smil og Taare!

Paa vore Spadsereture mødte vi altid Henrik som efter fælles Overenskomst. Aldrig talte vi et Ord sammen. Alene den stille, tavse Hilsen var os en Fryd. — Denne Lykke varede i Maaneder; men ak, min Kærlighed slukkedes pludselig, som den var tændt.

Min Veninde havde (som alle tavse og trofaste Veninder) sladret af Skole. Jeg blev nu drillet i det uendelige. Og idet Kammeraterne lo og gjorde Nar af mig, sagde de: Det er saamænd ogsaa en

nydelig Kæreste, du har faaet dig! han er baade rødhaaret og skævbenet!

I min Sorg og Vrede over disse haanende Ord kunde jeg have prygles alle de lede Tøse. Men da jeg vidste, at min Ven var skøn som Prins Otto af Danmark selv, vendte jeg dem foragteligt Ryggen.

Saa gik jeg alene ud for at møde Henrik — for at faa Visshed. Thi der sad en lille bitte Tvivl i mit Hjerte og pinte og plagede mig. Jeg havde jo aldrig set paa ham med kritiske Øjne. — Jeg ønskede Gensynet og frygtede det. Skulde det vise sig at være Sandhed, at han havde de Fejl, Veninderne paaduttede ham, saa var jeg jo for evig gjort latterlig! Men jeg maatte da selv have lagt Mærke dertil! — — —

Der kom han! Mit Hjerte sad mig som en Klump i min Hals! Det var, som om mit Liv var afhængig af, hvad jeg vilde faa at se! Nu hilste han — jeg løftede Øjnene og . . . Sandhed! Det var Sandhed! Der gik han grim, skævbenet og rødhaaret! Hvor var al den Ynde og Skønhed, jeg havde forlenet min Ridder med? Havde jeg da været slagen med Blindhed? — — —

Koldt og haanligt gengældte jeg hans blide, undselige Hilsen. — Og dermed begrov jeg min første Kærlighed.

XVII

Nu var vi naaet frem til det Efteraar, da jeg, tillige med to af mine Skolekammerater, skulde forberedes til Konfirmationen! Længe forud havde det været et Samtaleemne imellem os; og hver havde sin Opfattelse af det forestaaende. Jeg tænkte mig, at der maatte foregaa en hel Omvæltning i mit Indre. Jeg følte det, som om Præsten paa nært Hold, seende fast og bestemt paa den enkelte, han overhørte, maatte kunne læse alle ens Tanker og se, hvad der rørte sig i ens Sjæl. Med min store Livlighed forbandt der sig et sværmerisk Gemyt. Jeg lod mig let paavirke, hvor Følelsen kom med i Spillet. Derfor var jeg den første Dag, paa hvilken vi skulde overhøres, til Mode, som om jeg traadte ind i en Kirke. Der manglede kun Orgelets Toner, for at jeg skulde briste i Graad.

Dog denne nervøse Spænding tabte sig lidt efter lidt. Ogsaa det pinlige i, at Kammeraterne skulde se, hvor „fjollet" jeg var, gjorde, at der efterhaanden kom mere Ro over mig, saa at jeg med Opmærksomhed kunde følge den hele Undervisning. —

Den Tid, jeg „gik til Præsten", rummer de skønneste og kæreste Minder fra min Barndom. Den herlige Mand forstod at tale til os og udvikle Re-

ligionen efter hvert Barns Fatteevne, forstod at gøre sig elsket af „alle sine Børn", som han kaldte os, ved sin Mildhed og Overbærenhed. Intet Under derfor, at de Dage, vi tilbragte hos ham, var Festdage for os alle . . .

Og Konfirmationsdagen oprandt, den Dag, hvorom alle mine Tanker længe havde drejet sig. Forskellige Følelser stredes i mit Indre om Herredømmet. Glæden over alt det nye og smukke Tøj, jeg skulde iføres; Glæden over min Salmebog og over Buketten, som Fru Stiftamtmandinden havde sendt mig. — Og saa det alvorsfulde ved Handlingen, det store Løfte, jeg skulde aflægge „for Guds Aasyn", som Præsten havde sagt . . . Alt gjorde mig nervøs, betog mig næsten Vejret. Endskønt det var min Livret, lod jeg dog den Kop Chokolade staa urørt, som Moder vilde have, jeg skulde nyde, før vi gik til Kirke. Jeg husker, at jeg gav vor gamle Pige den med de Ord: Drik du den, Stine! Jeg er saa bange, at jeg ryster! — Og Stine klappede mig paa Kinden, fældede et Par Taarer og drak „Suggerla'en".

Den hele Handling i Kirken staar for mig som i en Taage. Kun erindrer jeg, at jeg midt under Salmesangen hørte to Konfirmandinder, der sad i

samme Stol som jeg, hviskende betro hinanden, hvad deres Kjoler havde kostet . . .

Oberstens var ikke med i Kirken; derimod var vi alle inviterede derned til Middag. Men trods Vært og Værtindes Elskværdighed laa der den hele Dag over os alle et Tryk af Sørgmodighed. Vi tænkte paa Fader derhjemme, som paa Grund af sin Sygdom ikke kunde deltage i Festen.

Min første Ungdom

I

Den lange Kjole, det ydre Tegn paa, at jeg nu „var traadt ind i de voksnes Række", som min Plejemoder udtrykte sig, generede mig i Førstningen overordentlig. Og saa det, at blive tiltalt med „De" af Mennesker, der Dagen i Forvejen havde betragtet mig som Barn og sagt „du" til mig — det kunde jeg heller ikke ret forlige mig med. Det hele syntes mig saa underligt. Overgangen var for brat. Hvad skulde den „Fornemhed" til? Det var saa „fjollet", syntes jeg, at behandle mig som Dame, blot fordi jeg havde faaet lang Kjole paa!

Dog var det fornemmeligst kun blandt de Mennesker, der kom i mine Plejeforældres Hus, at Tonen var saa stiv og afmaalt. Af alle i mit Hjem blev jeg behandlet og betragtet som det store Barn, jeg i Virkeligheden var.....

Da jeg første Gang som voksen skulde, sammen med mine Søstre, til det aarlige Skolebal, hvor bankede da ikke mit Hjerte af Glæde og Forventning!

Natten forud lukkede jeg ikke et Øje. Optaget som min hele Tanke var af den store Begivenhed, drømte jeg lysvaagen om al den Glæde og Fryd, der ventede mig. — Men saa sneg Angesten og Tvivlen sig pludselig frem: Om nu ingen vil danse med dig! Og denne Tanke gjorde mig nervøs og gød Malurt i min Glædes Bæger.....

Balaftenen kom. Der stod jeg rystende af Feber i min hvide Kjole. Halvvejs ønskede jeg at kunne blive hjemme. Det sidste, et Par mørkerøde Roser, skulde som min eneste Prydelse stikkes fast i mine Krøller. Nu var jeg færdig! — Hun ser sød ud! blev der sagt, og noget som: En ren Umulighed, at hun kommer til at varme Bænke! naaede mit Øre. Men jeg var alligevel belavet paa det værste....

Min Kavaler, en af vore Disciple, vilde byde mig Armen ved Indgangen til Balsalen. Men derom kunde der ikke være Tale; det vilde være altfor „flovt“! og ene gjorde jeg min Entré i den straalende oplyste Sal. Men da løb ogsaa alt rundt for mig. Det store larmende Orkesters brusende Musik, de mange Menneskers summende og svirrende Tale, den krydrede, parfymerede Duft, hvoraf Luften var opfyldt, bragte mig et Øjeblik en Besvimelse nær. — Saa lød det i mit Øre: Nu er det vor Tur! Straks kunde jeg næppe staa paa Benene;

men mod Slutningen af den første Dans var al Engstelse og Beklemthed som bortblæst. Nu dansede jeg den hele Nat med en Henrykkelse og Glæde, som kun et lille Pigebarn paa femten Aar saa barnligt og naivt kan give sig hen til.....

Jeg maa her berette, hvorledes jeg et halvt Aar efter min Konfirmation snildeligen fik afværget et Frieri.

Hos en Præsteenke, hvis Datter havde været min Skolekammerat, vedblev jeg at komme ogsaa efter Konfirmationen. Foruden Datteren var der en Søn en halv Snes Aar ældre end jeg. Han havde altid vist mig stor Venlighed og Interesse; men da jeg fik „den lange Kjole" paa, antog Interessen en varmere Karakter, Søsteren drillede mig ofte med at sige: Carl er helt væk i dig! Hvortil jeg leende svarede: Pyt, det manglede bare! Han kunde jo være min Far! — Inderlig skikkelig og godmodig som han var, kunde jeg godt lide ham — dog helst paa Frastand. Som Barn slog jeg ham ofte over Fingrene, naar han vilde lege med mine lange Krøller; og helt rasende kunde jeg blive, naar han vilde stjæle et Kys fra mig. — Men da jeg var bleven konfirmeret, behandlede han mig som „Damen", tog Hensyn til min Mening og Smag, hvilket jeg paa een Gang var stolt af og morede

mig over. Jeg syntes, der var noget højst latterligt i at en „stor" Mand med Skæg gjorde Kur til mig.

Saa en Aften vilde han følge mig hjem. Jeg afslog det som saa ofte før. Men nej; han protesterede: Det var alt for mørkt til, at jeg kunde gaa alene den lange Vej! Stiltiende fandt jeg mig i Skæbnen. Men det stod mig klart, at jeg paa en eller anden Maade maatte forhindre denne tête à tête. Jeg havde under Gysen en Anelse om, at der paa denne Spadseretur vilde ske noget, som maatte forhindres.

Ganske beklemt om Hjertet gaar jeg ved hans Side et Stykke Vej: At modtage hans tilbudte Arm kunde der ikke være Tale om! — Da begynder det til alt Held at regne. Galant tilbyder han at gaa tilbage efter en Paraply, hvad jeg straks paa det indstændigste raader ham til, da jeg derved øjner en Udvej til „Frelse". Efter at have fulgt mig ind i den nærmeste Port iler han hjemad. I samme Nu forsvinder ogsaa jeg, løbende alt hvad jeg kan i modsat Retning. Dog, lidt efter hører jeg hans Skridt bag ved mig. I en Fart er jeg oppe i en Gadedør. Staaende der ser jeg, skjult af Mørket, Mennesket fare mig forbi som en Stormvind. Paraplyen holder han under Armen. Og jeg er ond=

skabsfuld nok til at gotte mig over hans „lange Næse“. I mit Skjul afventede jeg nu rolig hans Tilbagekomst, førend jeg med lettet Hjerte kunde fortsætte Vejen til mit Hjem.

Underligt nok, vi saas aldrig mere. Kort Tid efter rejste han nemlig til Udlandet, hvor han pludselig døde.

II

Vinteren efter min Konfirmation paadrog jeg mig en stærk Forkølelse, der paafulgtes af vedvarende Sygelighed i hele Nervesystemet. Vor Huslæge tilraadede derfor paa det bestemteste min Plejemoder at sende mig ud paa Landet, for, som han sagde, at bade mig i Støv og Sol, spise Æg og drikke nymalket Mælk. Og saa snart Foraaret kom, rejste jeg da til min Onkel og Tante „paa Godset“.

At komme der ud var altid mine Ønskers Maal, hvorfor jeg var henrykt ved Tanken om, at Opholdet skulde strække sig over flere Maaneder. Bysbarn, som jeg var, forstod jeg at vurdere den ubundne Frihed paa Landet. Have, Mark og Skov, Solskin, Lys og Luft — alt dette velsignede skulde

tilhøre mig for en lang Tid! Sammen med Fættere og Kusiner skulde jeg ugenert hengive mig til dette Slaraffenliv.....

I den første Tid af Ferien skulde jeg opholde mig saa meget som muligt i Luften, havde Doktoren sagt. Og trods det, at jeg altid følte mig meget træt, maatte jeg gaa lange Ture hver Dag. I Regelen benyttede jeg Formiddagen, medens mine Kusiner var i Skole, til at foretage mine Spadsereture, der altid gik igennem den store, dejlige Skov ned til Østersøen.

Paa en saadan Tur mødte jeg en Dag den store Barnedigter, H. C. Andersen ridende sammen med Godsets Herskerinde paa smaa Æsler. Det var et højst originalt Syn. Jeg lagde Mærke til, at Digteren aabenbart følte sig meget genert af sine lange Ben. Han burde have slaaet dem i en Knude under Bugen paa det lille Dyr; hvad han imidlertid ikke gjorde. Derimod havde han trukket Knæene saa højt op under sig, at de næsten berørte hans Hage. Og i denne for en Rytter lidet bekvemme og for en Digter lidet yndefulde Stilling jumpede han af Sted efter sin smukke og elegante Ledsagerinde. De kom fra Skov og Strand....

Begge Steder kunde ogsaa jeg dvæle i Timevis. I Skoven kunde jeg ligge under en mægtig Bøg

og lytte med Henrykkelse til Tonerne fra de tusinde bevingede Sangere, medens den store Stilhed, som omgav mig, undertiden afbrødes af et sagte Sus i Træernes Kroner.....

Ogsaa paa den høje Skrænt ved Østersøen har jeg ofte siddet med den umaadelige Havflade liggende foran mig. Som oftest var den pisket op i store, skumklædte Bølger, der med et vældigt Kast knustes mod Stenene, saa Skummet i store Flager fløj til alle Sider. Men undertiden laa Havet stille og var da som et uhyre, blankt poleret Spejl at se....

Dette Friluftsliv bragte snart Sundhed og Rødme tilbage paa mine Kinder. Men nu, jeg kunde taale det, skulde ogsaa „den alvorlige Del af Festen" til at begynde. Paa Moders Opfordring fik jeg Lov til at deltage i Skoleundervisningen, hvad jeg fandt kunde være helt fornøjeligt.

Onkels holdt Huslærer, og jeg maa her give en liden Beskrivelse af denne:

„Kandidaten", som han altid kaldtes, var vel en tredive Aar gammel. Middelhøj, mørk med store, livlige Øjne, kunde han vel nok kaldes en smuk Mand — det blev sagt, at han var en Søn af Kristian den Ottende. Noget kongeligt var der dog ikke over ham, men derimod noget meget elskværdigt og tiltalende. Dog satte han lidt for meget

Pris paa de vaade Varer; og Følgerne deraf sporede vi ikke saa sjældent oppe paa Skolen. Og vi benyttede os deraf. Vi gjorde, hvad vi selv vilde, og høstede ingen Gavn af de Kundskaber, Manden sad inde med. Mangen en Time gik hen, ikke med belærende Samtale, men med Spøg og Narrestreger. Saaledes husker jeg, at en af Drengene en Dag kom med Hentydninger til hans Forlovede og vilde have at vide, hvad hun hed. Vi andre stemmede i med, og Kandidaten lo og tog det i Spøg. Men pludselig rev han i Ophidselse Ringen af sin Finger og kastede den haanligt hen ad Gulvet med de Ord: Ja, gid jeg aldrig havde forlovet mig; jeg fortryder det hver Time paa Dagen! — Vi saa forbavsede paa ham og kunde ikke forstaa det. Men Ringen, som en af Drengene tog op og gav ham, kastede han skødesløst i en Skuffe.

Denne Begivenhed var vort Samtaleemne i lang Tid. Og lidt efter lidt gik det op for os, hvad der laa bag Kandidatens Adfærd. Den paafaldende Opmærksomhed, han begyndte at vise mig, ledte os paa Sporet. Hvor jeg gik og stod, skød han frem som skudt op af Jorden. Han gjorde sig latterlig ved den blomstrende Tale, han henvendte til mig, og han irriterede mig og gjorde mig bange. Derfor var jeg glad ved, at den Maaned, der var fastsat

til min Undervisning, snart var forløben, saa slap jeg da for at være saa meget sammen med ham.

Paa dette Tidspunkt indtraf en Begivenhed, der bevirkede, at han blev mig helt modbydelig.

Tante og Onkel og de ældre Kusiner var en Aften til Selskab. Huslæreren var allerede gaaet bort om Eftermiddagen. Vi Børn var henrykte ved at være ene hjemme og slog af Hjertens Lyst Gækken løs. Men pludselig blev vi paa den ubehageligste Maade forstyrret i vor Leg, ved at Kandidaten traadte ind ad Døren. I en mer end almindelig omtaaget Tilstand ravede han frem over Gulvet og lod sig falde ned i en Lænestol.

Dette Syn virkede i Øjeblikket helt lammende paa os. Men da han blev mere og mere utaalelig og snakkesalig, tog jeg Mod til mig og sagde: Hvis De ikke straks gaar op paa Deres Værelse, saa siger jeg det til Onkel i Morgen! — Det hjalp; støttende sig til Borde og Stole forlod han Stuen.

Men det var, som om hans Interesse for mig fra denne Stund voksede; maaske ogsaa fordi han mærkede, at jeg skyede ham mere end nogen Sinde før Var jeg nødt til at høre paa hans vamle Smigrerier, lo jeg himmelhøjt paa rigtig Tøsemaner. Dette irriterede ham vel uden dog at helbrede ham. Han

tog fat paa ny, men kom dog ikke et Hanefjed videre i min Gunst.

Saaledes stod Sagerne, da Ferien fik Ende, og Onkel bragte mig tilbage til mit Hjem. Men hvor forbavset blev jeg ikke, da Posten straks Dagen efter bragte et Brev fra „Ham“. Af dets patetisk-forskruede Indhold har min Erindring endnu bevaret nedenstaaende Brudstykke:

— — — — — —

Hvad skal man sige inden for en Mur
Af mange Traades tætte Gitter?
Skal det vel være en Ekstrakt af Flitter,
Som Smigreriet altid har for Tur?
Nej! lidt Moral det anstod bedre vel
Den slemme Fristerske med Hjertenettet!
Dog vil jeg haabe, at De ej forgætted
Den, De har bundet som en villig Træl....

Heller ikke denne „Frier“ saa jeg senere. Var han i Byen, kom han ganske vist ind til os „for at hilse paa Familien“. Men mig traf han aldrig.

III

Min stakkels Fader, der aandelig og legemlig var bleven endnu svagere i de Par Maaneder, jeg havde været fra Hjemmet, kunde nu ikke mere forlade Sengen. Der begyndte en streng Tid for

Moder og mine ældre Søstre, som skiftevis, Nat og Dag, afløste hverandre ved Sygelejet.

Jeg husker, at det var ligefrem med Skræk og Uvilje, at jeg betraadte Faders Sovekammer. Og hen til Sengen, hvorfra jeg hørte hans tunge, stønnende Aandedrag, kastede jeg kun sky og frygtsomme Blikke. Jeg kunde ikke overvinde mig selv til at se den syge, der uden Bevidsthed og uden at kende nogen laa hen i en krampagtig Døs.....

Saa kom den sidste Aften, Fader levede. Lægen havde sagt, at Døden snart vilde indtræde. Alle var vi samlet i Sygeværelset — jeg saa langt som muligt fra Sengen. Ved den mindste Støj, den mindste Lyd gøs det i mig. Jeg ved ikke, hvad jeg frygtede, muligen, at der i det samme Nu, Fader døde, skulde vise sig noget skrækindjagende! — Spændingen og Angesten i den lange, lange Nat udtømte mine Kræfter; og hen ad Morgenstunden var jeg ved at segne ned af Stolen. Moder, som lagde Mærke dertil, hviskede til mig, at jeg skulde gaa i Seng! Og jeg gik og faldt straks i Søvn.

Da jeg op ad Dagen vaagnede, var Fader død. Jeg græd med de andre, sad ved Begravelsen sørgeklædt i Kirken med de andre — Men jeg var et Barn, og Barnetaarer tørres hurtigt.....

Saa fast var paa den Tid Troen paa „Varsler",

at min Tante ude paa Godset hørte Varsel, den Nat, Fader døde.

Døren til hendes og Onkels Soveværelse blev slaaet op, og Faders Navn blev raabt saa højt og tydeligt, at Tante vaagnede derved. Hun rejste sig hurtig over Ende. Og atter hørte baade hun og Onkel Faders Navn blive udtalt: Da var vi begge — fortalte hun senere til Moder — overbeviste om, at din Mand var død. Fatter saa paa Uret; og meget rigtig, da Florander op ad Formiddagen kom og meldte Dødsfaldet, var det indtruffet akkurat paa samme Klokkeslet, som vi havde hørt Varselet....

Dette paalidelige og troværdige Ægtepar var fuldt overbevist om, at der den Nat i deres Sovekammer var sket dem en Aabenbaring.

IV

Snart gik alt for os unge i sin vante Gænge igen. Smaaudflugter med Veninderne til „Vestenskoven" hørte til de største Fornøjelser, som bødes. Skoven laa 1/4 Mils Vej fra Byen og var drøj nok at naa ud til paa en solvarm Sommerdag. Men Træernes kølige Skygger vinkede, og det overvandt Besværlighederne. Hele Byens Ungdom holdt

til derude. Og var vi saa en Del samlede, blev det til munter Leg mellem Træernes Stammer. Og under Spøg og Sang spadserede vi i sluttet Række tilbage til Byen; alle pyntede med Grønt i Hatte og Huer for ligesom at tage en Del af Skovens Duft og Friskhed med ind i de af Sommervarmen ophedede Hjem....

Efter en saadan Tur i Skoven hen mod Høsten blev jeg ved Hjemkomsten modtaget af Moder med de Ord: Naa, min Pige, hvad siger du til, at du om otte Dage skal rejse til København!

Jeg stirrede maalløs paa hende og vilde ikke tro, at dette var Sandhed. Men jo, det var virkelig saa! Der laa Brevet med Indbydelse fra Justitsraad Hartvig — min ældste Søsters Plejefader — om at tilbringe en Tid hos dem!

Jublende fortalte jeg denne store Nyhed til mine Plejeforældre; og de glædede sig meget paa mine Vegne....

Saa blev jeg — hvad ellers aldrig skete — nogle Dage før Rejsen af Oberstinden sendt op paa Kontoret i et Ærinde til hendes Mand. Til alt Uheld var han alene deroppe, og jeg stod helt forvirret over for ham. Skyndsomst vilde jeg forlade Værelset, da jeg havde udrettet mit Ærinde. Men med rolig Venlighed sagde han: Vent lidt, jeg har

netop i Dag købt et smukt Kobberstik, som jeg vil vise dig! — Han hentede Billedet; og bøjet over Pulten betragtede vi det begge. Da udbryder han paa een Gang: Og du, som skal til København! Ja, paa saadan en Tur har man altid Brug for Penge. Derfor vil jeg give dig denne! — Med det samme tog han en ti Rbd. Seddel ud af sin Tegnebog og rakte den hen imod mig. Men jeg tøvede og veg lidt tilbage. Han bemærkede det og sagde strengt, men dog venligt: Vær nu ingen Nar! Det er jo ikke mere end rimeligt, at ogsaa jeg bidrager lidt til din Fornøjelse! — Det fandt ogsaa jeg, at der kunde være nogen Rimelighed i; men jeg vilde alligevel ikke tage Seddelen af hans Haand, slog det hen i Spøg og sagde leende: Ja, læg den der paa Pulten, saa tager jeg den og siger Tak til! — Men han blev ved sit, at jeg ikke fik den uden at tage den af hans Haand. Et Sekund betænkte jeg mig; sprang saa rask frem og greb efter Seddelen. Men i samme Øjeblik havde han slynget Armen om mit Liv og vilde med Magt kysse mig. Da saa jeg igen for mig det gamle fortrukne Ansigt med Nathuen skudt ned i Panden, det Ansigt, som hin Morgen, da jeg var Barn, havde gjort dette afskrækkende Indtryk paa mig. — Jeg sled mig løs, kastede Pengesedlen paa Gulvet

og styrtede, højt græðende hen mod Døren. Men til min Skræk var den laaset af. Dette havde han sat sit Snit til, da han hentede Billedet. Jeg ruskede i Døren og raabte, at han skulde lukke mig op. Han nærmede sig hyssende, og jeg traadte et Skridt til Siden i det Haab, at han vilde aabne... Da hørte jeg en Dør gaa nede i Stuen, og min Plejemoders Stemme kaldte paa mig. Var hun bleven urolig ved min lange Fraværelse? Eller havde hun hørt Støjen heroppe i Kontoret, som laa lige over Dagligstuen? Nok er det, at jeg slap ud af Fælden. — I det stærkeste Oprør og højt græðende løb jeg ned. Men Oberstinden var fint-følende nok til ikke at spørge mig om Grunden til alle disse Taarer. Kærligt klappede hun mig paa Kinden og strøg mig over Haaret, idet hun gentog Gang efter Gang: Saa min lille Pige, saa, saa, saa! Og tilføjede: Nu skal du jo være glad, til du skal rejse. Og da det er om et Par Dage, har jeg tænkt, at du maaske helst vil blive hjemme for at hjælpe til med at ordne din Garderobe. Jeg forstod Meningen og var hende taknemmelig for hendes Godhed. Og da jeg senere skulde gaa hjem, sagde hun: Du behøver ikke at komme her for at sige Farvel. Nu tager vi to Afsked; og Obersten skal jeg bringe din Hilsen....

Dagen før min Afrejse sendte hun mig et venligt Farvel, vedføjende, at hun haabede, at medfølgende ti Rbd. maatte bidrage lidt til at gøre mig Opholdet i København fornøjeligt ....

Lidet anede jeg, at dette Møde med min Plejefader skulde blive det sidste. Jeg saa ham ikke senere; thi medens jeg var i Hovedstaden, flyttede han og Hustru til Aalborg.

Oberstinden gensaa jeg først efter mange Aars Forløb, da hun som Enke havde taget Ophold i København. Jeg besøgte hende da med mine to ældste Drenge.

V

Dagen til Afrejsen kom. Den store Dag, der for første Gang skulde bringe mig om Bord paa et Dampskib. Glad og forventningsfuld — men ogsaa med Angest inderst inde — ved Tanken om at skulle sejle over det store Hav, betraadte jeg Skibets Dæk sammen med en Fætter, der tog til Hovedstaden for at holde Bryllup ....

Saa lød Klokken. Jeg viftede mit sidste Farvel til Søstre og Veninder, og stolt gled „Caledonia“ ud gennem Fjorden. — Jeg stod og stirrede ind

med Byen næsten halvvejs fortrydende, at jeg havde forladt dens sikre Brosten ......

Skibet skulde gaa Syd om Sjælland og anløbe Stege og Præstø. Men Skæbnen vilde det anderledes! — Lige som alle Passagerer havde taget Plads om Bordet i Kahytten for at spise til Middag, gik der pludselig et stærkt Stød gennem Fartøjet, der fik alt til at ryste og dirre. Et Øjeblik efter kom Kaptajnen ned til os og bad os om skyndsomst at samle vore Sager, da der var gaaet Brud paa Maskinen, og Skibet derfor var ude af Stand til at fortsætte Turen. Der var intet andet at gøre end i Baadene at landsætte Passagererne i Kallehave, for derfra med Ekstrapost at befordre dem videre ad København til.

Jeg var rimeligvis den eneste om Bord, der troede, at vor sidste Time var kommen. Men jeg troede det ogsaa fuldt og fast! Og inderlig ønskede jeg, at jeg var bleven hjemme i den lille, rare By, hvor nu mine Veninder gik saa roligt og trygt uden at ane, at jeg var lige ved at drukne ....

Men vi slap dog levende i Land. Og min rejsekyndige Fætter lagde øjeblikkelig Beslag paa den eneste lukkede Vogn, der fandtes i Kallehave Færgegaard. Og længe varede det ikke, førend vi

to, foruden et Par medrejsende rumlede af Sted ad Landevejen til Køge.

Først sent paa Aftenen naaede vi Byens Gæstgivergaard, fik noget at spise og søgte derpaa straks vore Værelser i det Haab ved en tryg og styrkende Søvn at forvinde Dagens Anstrengelser. — Men for mit Vedkommende blev denne Søvn til Vand. Thi aldrig saa snart havde jeg slukket Lyset og var forsvunden i den mægtige Seng, hvis Dyner ingenlunde var stoppet med Edderdun, førend en Flok Gæs bag Væggen ved Siden af begyndte en underholdende Passiar. Jeg vred og vendte mig, raabte og hamrede i Væggen; men Gæssene talte videre. Og da endelig Dagskæret begyndte at lysne, og Dyrene blev lukket ud, kom der en Pige og sagde, at nu skulde jeg op, thi vi skulde køre videre om en halv Time. Jeg tror aldrig, at jeg har været saa søvnig! Men op maatte jeg. Og en halv Time efter luntede vi saa smaat af Sted ad København til. Jeg var træt og ked og sørgmodig, og ønskede, at jeg laa i min gode Seng i mit lille, hyggelige Portværelse hjemme i Moders Hus....

Men da vi ved Aftenstide endelig naaede Rejsens Maal, den store Stad, Vidunderbyen København, forsvandt al Fortrydelse!

Og nu rullede vi ind gennem Vesterport, ind i Byen!

Allerede paa min Vandring fra Gæstgivergaarden paa Vestergade til Kultorvet, hvor Justitsraad Hartvig boede, faldt jeg fra den ene Forbavselse i den anden. Alt forekom mig saa stort, saa mægtigt. Omridsene af de høje Huse, som jeg dunkelt kunde skimte ved Skæret at de osende Tranlamper, slog mig med Undren .....

Mit Besøg i Justitsraadens Hus var til megen Moro for det gamle Ægtepar og min københavnske Søster.

Da jeg nemlig var kommen saa vidt, at jeg selv kunde finde Vej i de Gader nærmest omkring Kultorvet, bad man mig ofte udrette nogle Smaa-ærinder i Butikkerne. Men vant, som jeg var fra Provinsen, til at kunne faa omtrent alt hos een Køb-mand, gik jeg ind paa de utroligste Steder og for-langte de utroligste Ting. Jeg spurgte f. Eks. i en Manufakturforretning, da Kommisen med et Buk havde overrakt mig min Pakke: Har De Søm? Manden troede, jeg var Idiot; og hjemme lo de mig ud paa det hjerteligste .....

En Dag, jeg var paa Vejen hjem fra en saadan Ekspedition, tildrog jeg mig ved at kigge mig omkring til alle Sider og betragte Husene fra øverst til

nederst, en Flok Gadedrenges Opmærksomhed. Straks havde de forstaaet, at jeg var en fra Landet, „en Bonde", som de kunde slaa Mønt af. En fem-seks Stykker fulgte mig op gennem det sidste Stykke af Købmagergade stadig tiggende om en lille Skilling. Jeg fremskyndede ivrig min Gang, fulgt af Flokken. Men straks jeg kommer ud paa Kultorvet, bliver de mere og mere nærgaaende, slaar Kreds om mig og hyler i Kor om en lille Skilling. I min Skræk syntes jeg, at der var intet andet at gøre end at hale Portemonnæen frem fra sit Skjul paa mit Bryst — hvor jeg gemte den for Lommetyve — for af dens sparsomme Indhold at stille mine Plageaander tilfreds. Der stod jeg da og delte ud til højre og venstre; og Drengene gav mig et Hurra og forsvandt med Byttet. Dragende et lettende Suk og glad over at være sluppet for saa godt Køb kigger jeg nok saa fornøjet op til Vinduerne paa første Sal i det graa Hjørnested — og ser jeg saa ikke hele Familien staa der og le mig ud. Man havde overværet den ganske Scene. Og nu lukker den gamle Justitsraad Vinduet op og raaber: Bravo, Bravo! Det er det bedste, du endnu har bedrevet, du mit lille, allerkæreste Guds Ord! Kom op og faa et Kys......

En af mine største Fornøjelser, naar jeg var

ude paa egen Haand, var at gaa frem og tilbage paa Østergade, hvor jeg da standsede vèd hvert Vindue for at betragte alle de udstillede Sager.

Saaledes stod jeg en Dag uden for en Guldsmedebutik, saa fortabt i Beundring, at jeg aldeles ikke ænsede de Puf og Stød, jeg fik af de forbigaaende. Da blev jeg paa een Gang tiltalt af en Matros paa denne lidet høflige Maade: Hva' Satan staar De og glor paa, lille Jomfru? Vil De kanske købe hele Butikken? De skulde sgu heller gaa med mig ned paa Havnen, der er da noget at se paa! — Og i det samme tager Søgutten mig ved Armen og snurrer mig et Par Gange rundt, medens hans Ansigt lyser af godmodigt Skælmeri. — Det kan jo nok være, at jeg fik Benene paa Nakken hjemad ....

Nu oprandt den store Dag, jeg skulde i det kongelige Teater! — Febrilsk og nervøs, som jeg var af Spænding og Forventning, kunde jeg hverken spise eller drikke. Og Dagen vilde ingen Ende faa.

Dog endelig slog Timen; og vi stod i Forhallen. Der allerede fik jeg stærk Hjertebanken. Men værre blev det, efterhaanden som vi nærmede os det allerhelligste. Betaget var jeg af alt det ny, fremmede og storartede; og dog var min eneste Tanke den: at faa Kongen og Dronningen at se. Og da jeg paa mit Spørgsmaal, om de var i Teatret, fik et

benægtende Svar, følte jeg det som en uhyre Skuffelse. At se Majestæterne, dem jeg i min Fantasi havde udstyret med Hermelinskaabe og Guldkrone, havde jo altid været mine Ønskers Maal.

Dog snart tog andre Interesser mig fangen. Der var saa meget, der skulde ses og beundres. Men pludselig blev jeg reven ud af alle Betragtninger ved Musikkens dejlige Toner, som mægtigt bruste hen gennem Rummet. Medens jeg aandeløs lyttede dertil, stirrede jeg i Forventning mod Tæppet, som snart skulde gaa op for det vidunderlige.

Saa blev der Stilhed — og der stod hun paa Scenen, Fru Heiberg, den store, vel den største Skuespillerinde, Danmark har ejet. Som Iolanthe i Kong Renés Datter stod hun der. Aa, hvor var hun betagende! Jeg husker kun hende alene, alle de medspillende gled som Skygger forbi mit Blik. Navnlig i den Scene, hvor hun i sin Blindhed tager fejl og rækker Ridderen den røde i Stedet for den hvide Rose, gik jeg saa fuldstændig op i den Ulykke, at den stakkels Pige er berøvet Synet, at jeg ikke kunde holde mine Taarer tilbage, men hulkede højt. Min Søster hyssede paa mig og spørger mig, hvorfor jeg græder. Og da hun faar det at vide, ler hun og siger: Dit Tossehoved, hun ser

jo lige saa godt som en af os andre. Det er jo bare Komedie! ......

Fik jeg end ikke Kristian den Ottende og Caroline Amalie at se paa nært Hold, var jeg dog henrykt ved en Aften paa Kongens Nytorv at se dem komme fra Amalienborg for at køre til „Comediehuset".

Den Gang foregik en saadan Køretur med stor Pomp og Pragt. Foran Vognen, som var forspændt med seks Heste, løb otte Løbere med tændte Fakler i Hænderne og iført korte Trøjer, hvide Knæbenklæder, hvide Strømper og Spændesko, og paa Hovedet havde de en Slags Hue i Form af en Krone. Tæt bag efter Vognen red en Afdeling af Hestgarden, og endelig kom de Ekvipager, der rummede Kongeparrets Følge. Men skønt hele Toget passerede tæt forbi det Sted, hvor jeg stod, var der dog ikke Tale om at faa de høje Herskaber at se i den Fart, hvori de rullede af Sted .....

Indtrykket af dette brogede Billede i Fakkelskinnet paa Kongens Nytorv var det sidste, jeg tog med mig fra København.

Faa Dage efter rejste jeg atter hjem til den lille By, hvor jeg nu blev en vigtig Person — i det mindste i mine egne Tanker.

VI

Den tyvende Januar 1848, faa Maaneder efter min Hjemkomst fra Hovedstaden, døde Kristian den Ottende. Og Kongens Ord paa Dødslejet: Nu brister det derovre! gik snart i Opfyldelse.

Den otteogtyvende Marts drog de første danske Tropper til Slesvig.....

Jeg husker Begejstringen i vor lille By, da Herregaardsskytterne og de menige Soldater trak gennem Gaderne for at marchere til en Havn paa Vestsiden af Øen, hvorfra de skulde udskibes. Hele Staden var paa Benene. Slægt og Venner, Koner og unge Piger fulgte under livlig Passiar deres Mænd og Kærester et Stykke paa Vej. Det gik som til en Dans. Efterhaanden som Soldaterne skred frem, lød tordnende Hurraraab, der blev besvaret med Jubel og Begejstring. Flere unge Piger, hvoriblandt ogsaa jeg, fulgte med Strømmen et Stykke uden for Porten. Ved Afskeden der blev vi Vidne til enkelte rørende Scener. En Kone sagde Farvel til sin Mand med straalende Ansigt og Glædestaarer i Øjnene, som om hun var stolt af at sende det kæreste, hun havde, i Kamp for Fædrelandet. En ung Pige raabte til sin Fæstemand: Bring mig Næse og Øren af en forbandet Tysker, og vi holder Bryllup samme

Dag, du kommer tilbage! — Men vi saa ogsaa en Scene, som viste, at ikke alle tog Krigen som en Leg. En ung Soldat holdt sin højtfrugtsommelige Kone i sine Arme; og medens han talte sagte, trøstende Ord til hende, var hun en Besvimelse nær af Sorg og Fortvivlelse. Skyndsomst maatte han rive sig løs fra den ulykkelige, der halvt afmægtig af kærlige Hænder blev ledet om i Græsset. — Og Soldaterne drog videre; mange af dem for aldrig mere at vende tilbage .....

I hvert Hjem, det fattige som det rige, blev der nu Travlhed med at sy og pynte sig med Sløjfer, Kokarder og Rosetter i Dannebrogsfarver. Overalt, hvor en Sløjfe og et Baand kunde anbringes, prangede det rødt og hvidt. Ja selv smaa Børn ved Moderens Bryst var pyntet med Dannebrogsbaand paa Ærmer og Hue — ikke at tale om, at Flag, Trommer, Sabler og Bøsser var uundværlige i enhver rask Drengs Leg! Ja, der var Begejstring, stor og almindelig gennem alle Samfundslag .....

Hos en Købmand, der boede skraas over for Posthuset, kom vi Børn ofte; derfra havde vi fra første Haand Skuet af alle de Mennesker, som i tætte Klynger utaalmodigt afventede Postens Ankomst. Trængselen var saa stor, at Posthuset vistnok var blevet stormet af Mængden, havde ikke Politiet

holdt den tilbage. — Endelig kom en af Byens større Borgere ud paa Stentrappen med Avisen i Haanden og oplæste under andagtsfuld Stilhed Beretningerne fra Krigsskuepladsen. Lød disse paa „Sejr for de Danske“, var Glæden endeløs. Og medens Hatte og Huer svingedes i Luften, omfavnede Mand og Mand hinanden i overstrømmende Jubel. — Jeg husker saaledes, at den vimse, lille Skrædder Høier i et saadant Begejstringens Øjeblik kravlede op paa Skuldrene af den lange Vejer, Maaler og Vrager Klemmesen, og fra dette Stade begyndte paa en Tale til Folket om: Fædrelandskærlighed — Offer for Fædrelandet — meget Blod i Fædrenejord — o. s. v., indtil han af Rørelse blev stikkende i det, saa at han ikke kunde faa et Ord mere frem. Men Meningen var god nok, og han hentede sig da ogsaa et velfortjent Hurra .....

Men ogsaa Sorgens Dage oprandt der. Og ej heller dem glemmer jeg. Da saaledes Efterretningen kom til Byen om, at Linieskibet „Christian den Ottende“ den femte April var sprunget i Luften og Fregatten „Gefion“ taget, da lagde der sig som et Slør over al tidligere Glæde. Det var, som om et Dødsfald af stor Betydning havde ramt den lille By. Mængden, der var samlet foran Posthuset, hørte med stille Sorg Oplæsningen af denne sørgelige

Tidende. Og medens den tavs skiltes, saa man Sorg over Nederlaget præge sig i alle Ansigter .....

Dog, de senere Sejre, der vandtes af den lille, tapre Hær, bragte snart tilbage Haab og Tillid i alle Hjerter.

VII

I Foraaret 1849 indtraf en Begivenhed, der blev af afgørende Betydning for hele mit Liv.

Sammen med Moder blev jeg inviteret ud til hendes Søster, der var gift med Godsforvalteren paa Grevskabet ... holm. Der fejredes en Fætters og en Kusines Dobbeltkonfirmation.

Dagen efter Højtideligheden kom Slægt og Venner, deriblandt ogsaa Godsets Forpagter med sin voksne Søn og Datter, til Gratulation. Om Aftenen efter Gæsternes Bortgang fandt Tante Jomfru Halls Muffe, Jomfru Hall var Forpagterens Datter. — Den kan du løbe over med i Morgen tidlig, sagde Tante til mig, saa snylter du dig maaske en Kaffetaar til! — Og jeg kom over med Muffen; og jeg fik Kaffe. Men ikke nok dermed, jeg blev af den prægtige, gamle Forpagter inviteret til at blive der den ganske Dag. Og da det om Aftenen

blev Regnvejr, var der ikke Tale om, at jeg maatte gaa hjem, skønt Godsforvalterboligen laa kun nogle hundrede Skridt fra Forpagtergaarden. Og jeg blev der den Nat — og mange Nætter derefter. Det var som Familien, og da navnlig den gamle Mand, ikke mere kunde undvære det livlige Element, der var kommen inden for hans Døre. Mellem ham og mig gik det med Spøg og Latter fra Morgen til Aften. Og engang vi sad samlede i Stuen, tog Forpagteren, der i et Par Aar havde været Enkemand, sin Ring af Fingeren og lod den snurre hen ad Bordet. Den faldt tilfældigvis flere Gange ned i mit Skød. Han lo og sagde: Ja, De skal engang være min lille Kone! Jeg rystede paa Hovedet: Nej, De er dog vist for gammel, Hr. Hall! — Ja, ja da, nikkede han igen, vil De ikke ha' mig, saa gifter jeg mig med en anden! Hvorfor den Tanke var mig saa meget imod, ved jeg ikke; men halvt med Taarer afbrød jeg ham og sagde alvorlig: Nej, nej, det maa De ikke! saa vil jeg hellere selv ta' Dem! — Alle lo, og jeg løb min Vej ....

Men saa den Dag, jeg skulde rejse hjem, kom det frem, det Forpagteren havde paa Sinde. Idet han strøg mig kærtegnende ned over Haaret, sagde han: Tror De ikke, De kunde ha' Lyst til at blive

her paa Gaarden i nogen Tid og hjælpe min Datter? Vi kan jo ikke mere undvære Dem! — I min Glæde udbrød jeg: Nej, er det virkelig Deres Alvor? Aa, Tak, jo det vil jeg skam saa gerne! — Ja løb saa hen og tal med Moder og Tante om det. Saa er den Sag klaret....

Og ikke mange Dage efter var jeg installeret i Forpagtergaarden — for flere Aar.

— — — —

Livet, der nu begyndte, var helt uvant for mig. Navnlig kneb det med at komme ud af Sengen Klokken fire-fem om Morgenen for at have Kaffen parat til Husets Søn, før han begyndte sin Daggerning i Gaard og paa Mark.

Men lidt efter lidt blev jeg vant dertil. Og den, der hjalp mig over det værste, var Skrædder-Ane.

VIII

Skrædder-Ane, du skal have et lille Kapitel for dig selv, thi det fortjener du!

Ane var Bryggerspige — og dertil Enke. Lang, stiv og ranglet bar hun sit Hoved højt og knejsende; og blev hun drillet, hvad ofte gik paa, havde hun en Maade at vende dette Hoved bort paa, som

drejede hun det rundt paa en Tap. Hendes Dragt bestod Sommer og Vinter af et stramtsiddende højrødt Vadmelsskørt, som kun gik hende til Knæene, en Trøje eller et Livstykke af samme Stof, dybt nedringet paa Bryst og Ryg og med korte Ærmer. Strømper benyttede hun kun om Vinteren, naar det var meget koldt. Paa Hovedet havde hun en lille Tøjhue, ud under hvilken det graa, stride Haar stak frem som Pinde omkring det lille Ansigt med de smaa, missende Øjne og den store, krumme Næse....

Uden at Ane mærkede det, var hun ofte Genstand for Jagttagelse af Gaardens Beboere og Gæster, og hun gav Stof til megen Munterhed. Brønden, hvoraf hun drog Vand op til sit Bryggers, laa lige over for Dagligstuevinduerne. Stillede hun sig nu i Positur for i stærk foroverbøjet Stilling at trække Spanden op, da satte hun Knæene sammen, og Benene strittede ud til Siderne som et Par Stokke, medens det stumpede Skørt ikke længere formaaede at skjule, hvad det skulde: Man saa de nøgne Ben fra Knæet opefter og lige til den allernederste Del af Ryggen. Ofte blev hun gjort opmærksom paa det utilbørlige i sin mangelfulde Klædedragt; men om nogen som helst Forandring deri vilde hun ikke paa nogen Maade høre tale....

Hun og jeg blev snart gode Venner, hvilket vel nærmest skrev sig fra, at jeg altid tog hendes Parti over for Pigerne, hvem det morede at have hende til Bedste. Ogsaa det bidrog til at befæste vort gode Forhold, at jeg af og til „stak lidt til hende", naar hun kom over i Køkkenet. En særlig Passion havde hun; og det var for afsmeltede „Tællegrever". Hver Gang der blev slagtet et Faar, trakterede jeg hende med denne Herreret. Og der gled da altid et lykkeligt, næsten saligt Smil over hendes gamle, furede Ansigt .....

Foruden at besørge Bagning og Brygning var den gamle ogsaa Kammerjomfru hos Husets Søn, Niels, som hun standhaftig vedblev at kalde ham. Hun holdt hans Værelse i Orden og besørgede hans Oppvartning. En Morgenstund kom jeg over paa Værelset, medens hun var i Færd med at rede hans Seng, en gammeldags, ualmindelig bred Alkove. Jeg staar i Døren og ser paa hende. Pludselig gør hun en rask Bevægelse til Siden, og fra et Skjul henne i Hjørnet henter hun frem en lang Stok. Og med den giver hun sig først til at røre rundt i Sengehalmen; derpaa gør hun med eet et behændigt Kast og bringer atter ved Hjælp af Stokken den mægtige Underdyne i dens rette Leje. Denne Maade at rede Seng paa, og særlig hendes

komiske Alvor under Akten, var for meget for min lattermilde Person. Jeg styrter ud af Værelset højt leende og glemmende at aflevere den Ordre, jeg var kommen for at bringe hende. Men hun vender sig rolig mod Døren, ser arrigt efter mig og raaber: Rider nu Maren osse Jomfruen?....

At hun trængte haardt til at blive afløst i sin Gerning, indsaa vi alle. Og Forpagteren sagde ofte til hende halvt i Spøg: Ja, Ane, nu skal du rejse til første Skiftedag! Men saa blev den gamle ganske rasende: Jeg gør 'et ikke, Forpagter, sagde hun — jeg gør 'et ikke! Herfra vil jeg ikke, førend de bær mig ud af Gaarden med Benene forrest!

Og sit Ønske fik hun opfyldt. En halv Snes Aar efter, at jeg var bleven gift, døde hun i Forpagtergaarden. Min Mand og jeg kom der netop paa Besøg med et Par af vore Børn, da den gamle Kone laa paa Dødslejet. Hun var ved sin Bevidsthed og kendte mig; og for endnu engang at glæde hende og fremkalde et kært Minde, sagde jeg: Ane, jeg skal hilse dig fra Niels og hans Børn; vi er kommen her hjem for at se til dig! — Men intet formaaede mere at glæde eller interessere den fordum saa levende Ane; helt heftigt og utaalmodigt udraabte hun: Hva' Fa'en bryder jeg mig om Niels

og alle hans Børn! Jeg er li'e glad, hvor de er! Gaa bare sin Vej, Jomfru, og la' mig i Fred!

Det var mit sidste Møde med Skrædder-Ane. Hun døde i Løbet af Natten. En trofast gammel Sjæl var hun; og vi pyntede mange Kranse til hendes Kiste.

IX

Med Ungdommen fra Inspektørboligen og den nærliggende lille By samledes vi om Sommeraftenerne i de prægtige Alleer, der førte fra Byen op til det gamle Slot, hvor Godsets Ejer, Grev R., boede med sin Hustru og Broder....

Tydeligst for min Erindring staar en Aften, hvor vi vare samlede paa den vante Plet. Ikke en Vind rørte sig, og Maanen stod højt paa Himlen. Skinnende lys og klar kastede den sine Straaler paa det spejlblanke Vand i Gravene omkring Slottet. Hele Naturen smilede, og alt aandede Fred. Det var, som om vi alle følte, at denne høitidelige Tavshed turde vi ikke afbryde med vor Latter og Spøg. Men pludselig klang gennem Stilheden en Nattergals dejlige Sang. Derpaa stemte een i til og saa nok een ovre fra Skoven. Vi fik Lyst til at komme dem

paa nærmere Hold. Hurtigt blev Baaden løst, og med raske Aaretag gled vi frem over Kanalerne, der forgrenede sig gennem Haven. For ikke at forstyrre Sangen tog vi snart Aarerne ind og lod Baaden drive langsomt frem ned mod Skoven, medens vi andægtige lyttede til en Koncert saa skøn, som kun disse smaa Sangfugle kan yde den. — Da sænkede pludselig en af Roerne med et mægtigt Plask sin Aare i Vandet. Trylleriet var hævet. Og hjemad gik det nu under livlig Passiar, medens nogle af os stemmede op til Sang. Og nu klang vore Toner ud i den stille Nat, gentagne af Ekkoet i det fjerne .....

Ja, det var skønne Aftener disse! Og man vil forstaa, at de for mig var dobbelt skønne, naar jeg nu beretter — at jeg hen ad Sommeren blev forlovet med Husets Søn. —

Da vi to unge var fuldt enige om Tingen, stod der jo kun tilbage at faa den gamle Forpagters Samtykke. Jeg husker, med hvilken Sindsbevægelse og Hjertebanken jeg af min Kæreste lod mig føre ind paa Kontoret til den gamle Forpagter, der afventede mit Komme. Med Ryggen imod mig stod han og saa ud af Vinduet. Sagte nærmede jeg mig ham, og uden at kunne fremføre et Ord lagde jeg Haanden paa hans Arm. Hurtigt vendte han

sig om; og truende af mig med en Finger sagde han: Ja, hun er mig den rette! Gaar hun ikke her og gør Kur til mig, saa jeg gamle Mand syntes, jeg blev helt ung igen — og saa er det Sønnen, hun lægger sine Garn for! Jaja, lille Børn, Gud velsigne jer; det kan nok blive godt alt sammen! Dermed løftede han mit Hoved op og kyssede mig kærligt. Og som en Fader var den elskelige gamle Mand mig til sin Død ....

Men ublandet lykkelig blev min Stilling paa Forpagtergaarden mig ikke efter denne Begivenhed. Af Datteren i Huset blev jeg ikke modtagen med Glæde som Svigerinde. Det var, som frygtede hun, at Broderens hele Kærlighed skulde blive overført paa mig. Hun, der hidtil havde været alt for ham, kunde i Begyndelsen vanskelig finde sig i det nye Forhold. Dertil kom vel ogsaa, at hun i mit livlige og barnlige Sind ikke troede at finde Garanti nok for sin Broders Fremtidslykke. Ja, hendes Antipati mod mig steg endogsaa til den Yderlighed, at der stundom gik lange Tider, hvor hun ikke talte til mig, uden at det var absolut nødvendigt. Og for ret at vise mig sin Uvilje, muligen ogsaa for at straffe mig for et eller andet i min Opførsel, der ikke havde vundet hendes Bifald, sendte hun hver Morgen, medens jeg endnu laa i Sengen, Pigen

op paa mit Værelse med en forseglet Billet indeholdende Ordrer for Dagen. Disse Billetter sluttede saa altid med lange, højtidelige Formaninger og Paamindelser om, hvorledes hun for Fremtiden ønskede, at jeg skulde være — helt det modsatte naturligvis af, hvad jeg var. Og saa endte Brevet regelmæssig saaledes: Indtil da forbliver jeg som hidtil din strenge Clara .....

Jeg var dengang sytten Aar.

— — —

En Dag i Højhøsten spadserede min Kusine og jeg ud i Marken for at have den Fornøjelse at køre hjem paa Læs. En lang Vej havde vi derud, og meget varmt var Vejret. Jeg faar da den Ide at trække Strømperne af og stikke de bare Ben i Støvlerne trøstende mig til, at ingen vilde kunne se det, da mine Mamelukker efter den Tids Brug gik helt ned over Støvlekanten. Ude i Marken morede vi os med at rive Høet sammen i Stakke. Og saa kom da det Øjeblik, da vi skulde op paa det høje Læs. Min Kæreste entrede hurtigt derop. Min Kusine kom ogsaa op om end med lidt Besvær. Men mig vilde det ikke lykkes. Saa kaldte jeg paa Røgteren, gamle Niels Balle, for at han kunde hjælpe mig. Af „Bagrebet" dannede han da en Løkke, hvori jeg stak den ene Fod; derpaa gør jeg

et Par Skridt opad og faar fat i min Kærestes Haand. Da, o Skræk! griber Rasmus, for bedre at skyde paa, fat om mit ene Ben. Og da han opdager, at jeg ingen Hoser har paa, bliver han i den Grad forbavset, at han ganske glemmer at hjælpe. Og jeg hører ham halvhøjt mumle: Det var da Satans! har saadan en fin Jomfru ikke Raad til at gaa med Hoser! Det var da Satans! — Imidlertid svæver jeg der halvkvalt af Latter mellem Himmel og Jord, mellem Kæresten og Rasmus, som stadig har et fast Tag om Benet. Endelig slipper jeg med et kraftigt Ryk fri — men den gamle beholdt Støvlen ....

Da jeg om Aftenen kom op for at gaa i Seng, laa der allerede et Brev fra min Svigerinde.

— — —

En Del unge fra Land og By blev ikke sjældent inviterede op paa Slottet, dels til Aftenselskaber, men ogsaa ofte til en Formiddagskøretur til en af Grevens nærmeste Gaarde. Grevinden, en meget smuk og statelig Dame, var da altid med; og da hun udmærket forstod at arrangere alt, morede vi os altid fortræffeligt. Paa Hjemturen blev vi saa gerne indbudt til Te paa Slottet, hvor vi da glade samledes igen og tilbragte Tiden med Dans og Leg.

Sit rette Liv fik dog først disse Aftener, naar Grevens yngre Broder, Grev Joachim — alle Damers Yndling — satte sig i Spidsen for Legene. Ingen kunde som han finde paa Morsomheder, og navnlig i Ordsprogs- og Pantelegene var han uudtømmelig paa vittige Indfald. Men undertiden kunde han være lidt ondskabsfuld, hvilket jeg en Aften i en Panteleg kom til at føle. —

Her maa forudskikkes den Bemærkning, at den ældre Greve, Godsets Besidder, ikke alene holdt af at se et kønt Pigeansigt, men ogsaa nok kunde lide at kysse det. Denne Frihed tog han sig ofte. Ogsaa mig havde han et Par Gange beæret med et „Smask", som han kaldte det, naar jeg tilfældigvis havde mødt ham i Haven eller i Slottets Alleer. Jeg havde fortalt det til min Kæreste, der lige saa lidt som jeg forstod at sætte tilbørlig Pris paa denne Opmærksomhed, men kort og godt forbød mig oftere at finde mig deri. —

Saa var det, at jeg hin Aften blev inviteret op paa Slottet. Min Kæreste kom der aldrig, da han og Greven ikke kunde lide hinanden. — Kort før jeg gik til Selskabet, havde Niels atter mindet mig om ikke at tillade Greven at kysse mig. Og jeg havde højtideligt lovet det. —

I „Tampen brænder" blev jeg — af Grev

Joachim naturligvis! — dømt til at berøre en bestemt Genstand eller Person, medens Toner fra Fortepianoet skulde akkompagnere og lede min Søgen ved at klinge stærkere eller svagere, alt efter som jeg nærmede mig til, eller fjernede mig fra Maalet. Tørklædet blev bundet mig for Øjnene, og Legen begyndte. Jeg lagde paa min Famlenrundt i Stuen Mærke til, at naar jeg kom hen i Nærheden af det Kabinet, hvor den gamle Greve sad sammen med en anden Herre ved Skakbordet, klang det Fortissimo fra Pianoet. Gik jeg i modsat Retning, lød Tonerne dæmpet og svagt. Nu stod det mig klart, at Grev Joachim vilde spille mig et Puds, da han godt kendte Sammenhængen med det famøse Kys. Rask tog jeg min Beslutning, løb ind i Kabinettet og lagde min Haand paa Grevens Arm, medens Damen ved Klaveret som Tegn paa Gaadens rette Løsning af al Kraft hamrede løs paa Tangenterne. Jeg vilde nu atter smutte bort, hurtigt som jeg var kommen. Men Greven slog i Hast sin Arm om mit Liv, idet han sagde: Nej, stop et Gran, lille Jomfru! Du faar ikke Lov at slippe, før jeg har faaet mit Smask! — Og Tributten maatte jeg yde ham til stor Glæde for det hele Selskab. Men mit gode Humør var ødelagt for den Aften; jeg tænkte jo paa min Kærestes Forbud —

og gav mig til at græde. Men Grevinden skændte paa mig; hun kunde ikke forstaa, at jeg tog mig den Sag saa nær....

Denne Historie gav Anledning til et Optrin mellem min Kæreste og Greven, der bevirkede, at Niels ikke kom til at indtage sin Faders Plads som Forpagter af Hovedgaarden; en Stilling, han ellers var selvskreven til.

Han mødte nemlig et Par Dage efter Selskabet Greven, der kom ridende op gennem Alleen. Niels gik hen til ham og bad ham for Fremtiden at lade hans Kæreste blive fritaget for Grevens Nærgaaenheder. — Hatten i Haanden, naar du taler til mig! bruste Greven op. Men Niels beholdt Hatten paa. Da hævede Greven sin Ridepisk for at slaa Hovedbeklædningen af ham. Men min Kæreste greb fat om Pisken, rev den fra ham, knækkede den midt over og kastede den hen ad Jorden. — Denne Insubordination glemte den gamle strenge Herre ham aldrig af.

X

Til Hjemmet i Forpagtergaarden havde der sluttet sig et nyt Medlem: et ungt Menneske, ved Navn Brabrandt, som skulde lære Landvæsenet. Han

blev snart alles Kælebægge paa Grund af sit elskværdige, livlige og naturlige Væsen.

Jævnaldrende som han og jeg var, passede vi udmærket sammen. Den ene gav ikke den anden noget efter i Optøjer og Narrestreger. Undertiden kunde vel min Kæreste og Svigerinde deltage i vor Spøg; men da de af Naturen var mere stille og alvorlige, maatte vi som oftest besørge Munterheden selv.....

Saaledes fik engang, da vi var alene hjemme en Nytaarsaften, Brabrandt en heftig Lyst til at traktere en eller anden med en Potte paa Døren. Mærkelig nok havde jeg dog Betænkeligheder derved. Men da Fristeren udmalede mig, hvor storartet morsomt det kunde være at muntre Grevens Sekretær, en ældre Pebersvend, som vi altid havde lidt til Bedste, med en Potte, kunde jeg ikke modstaa. En gammel Krukke, som jeg fandt paa Loftet, blev fyldt med Jord og Sand; og af Sted vadede vi gennem Sneen for at udføre vor Mørkets Gerning. Ubemærket naaede vi hans Bolig. Og Brabrandt slynger af al Kraft Potten mod Døren. Bomben holder, men Dørfyldningen splintres! — Det kan nok være, at vi fik Fødder at gaa paa hjem!

Da Familien kom hjem fra Selskab, fortalte vi den vor Bedrift. Og naturligvis vankede der

Skænd af „den strenge Svigerinde". Men Niels og min Svigerfader kunde nu engang ikke blive for Alvor vrede paa mig, saa forbedre mig, gjorde jeg jo ikke. Hvad vil ses af efterfølgende....

Det var en mørk Aften henad Foraaret, at Brabrandt og jeg atter var paa Krigsstien. Denne Gang skulde det gaa ud over selve Slottet: Vi havde besluttet at bombardere Grevindens Dagligstuevinduer med Ærter. — Efter at have afleveret en to—tre Salver krøb vi sammen op mod Muren inde under Vinduerne. Straks efter blev et af dem aabnet, og en Stemme sagde: Nej, det regner ikke, Deres Naade! Saa blev der talt lidt frem og tilbage om, hvad det da havde været, indtil Grevindens Stemme pludselig udbryder; Herre Gud, Frøken Bülov, De skal se, det er Varsel for gamle Beering! — Efter denne Profeti lukkedes Vinduet hurtigt. —

Det Væsen, for hvem „Varselet" havde lydt, var Slottets Oldfrue. Meget svag og aandssvækket var hun, saa at hun til Dels gik i Barndom. Og Sygdommen tog til og tvang til sidst den gamle Dame til at holde Sengen. Herfra flygtede hun en Nat, kort efter hin Aften, i et ubevogtet Øjeblik, sindsforvirret og i det blotte Linned ud af Værelset, ud af Slottet. Hendes Flugt blev snart efter op-

daget, og det ganske Slot kom paa Benene for at søge efter den ulykkelige. Og hun fandtes — Hun havde styrtet sig i Søen, hvor hendes Lig blev fundet inde mellem Sivene.

Saaledes fik Grevinden dog Ret. Ærternes Klask mod Ruden blev virkelig et Varsel for gamle Beering.....

Slikmundede var vi ogsaa, Brabrandt og jeg, hvilket engang under min Svigerindes Fraværelse i København paa den skammeligste Maade gik ud over hendes Syltetøj.

Min Kæreste og Brabrandt sad en Dag ude hos mig i Spisekammeret og nød deres Mellemmad: Kan De ikke godt lide Syltetøj, Jomfru? spurgte Uglspil og skævede hen til en Krukke med Morbær. Da jeg ikke kunde andet end indrømme dette, lød det igen fra ham: Gi'er De da ikke noget? Jeg rystede paa Hovedet. Aa hva'? sagde han — Spørg Deres Kæreste, om vi maa? — Niels lo og sagde: I er dog nogle Børn! Men spis I bare Syltetøj, saa meget I lyster, naar blot jeg maa være fri! — Og dermed gik han.

Resultatet blev naturligvis, at da jeg først havde overvundet Betænkelighederne ved at „tage Hul" paa Krukken, „smagte" vi saa ofte og saa

kraftigt paa Morbærrene, at der inden længe ikke var en Teskefuld tilbage......

Men jeg bedrev een Gang ogsaa en ligefrem ond Streg overfor denne min saa trofaste Spilop-kammerat!

Han kom en Eftermiddag, da min Svigerinde og jeg var ude i Fadeburet, drivende derud. Med en Rundtenom i Haanden tog han Plads paa en Meltønde, kastede først poliske Blikke til os udbrød saa: Jeg synes, jeg føler Trang til en lille Opstrammer. Gi'er Damerne ikke en Snaps? I Hast kaster jeg et forstaaende Blik til min Svigerinde, griber derpaa en Kop, med tre Lod opløst Engelsk Salt i, og rakte ham den, uden at en Mine i mit Ansigt forraadte mig. Han kigger lidt paa Snapsen, snuser forsigtig til den og siger: Jeg synes ikke, den lugter af noget! — Drik De bare, sagde jeg — det er noget, De vil have rigtig godt af. Han satte Koppen for Munden og tømte den i eet Drag, spyttede saa et Par Gange og udbrød: Hu, ha! De har vist forgivet mig, Jomfru! Og lidt efter gik han — og viste sig ikke ved Aftens-bordet.

Men da han den næste Morgen, sammen med min Kæreste, bleg og forvaaget kom ind til Kaffe-bordet, sagde Niels: Hvad Fanden har I gjort ved

Brabrandt? Han har været de hundrede Gange ude af sin Seng i Nat! — Jeg gemte forvirret og angerfuld mine Øjne i Kaffekoppen. Brabrandt kiggede ud af Vinduet. Og min Kæreste lo smørret.

XI

Som Modsætning til de føromtalte Sommerføreture vil jeg her fortælle om en Vintertur, som jeg sammen med min Svigerfader, min Kæreste og vor gamle Huslæge foretog til en Forpagtergaard beliggende halvanden Mil fra ... holm.

Allerede før vi drog af Sted, var der megen Tale frem og tilbage om, hvorvidt det nu ogsaa var tilraadeligt at vove sig ud paa denne Tur, da Luften varslede stærkt Snefald. Dog Resultatet blev, at vi kørte.

Det skulde vi nu ikke have gjort!

Paa Henturen faldt der allerede fra den graablaa Himmel fine og lette Fnug; men Vejret var stille og mildt. Gaarden naaede vi da ogsaa velfornøjede og tilbragte en prægtig Dag hos den elskværdige Familie. — Men da vi henad Midnat skulde hjem, var det blevet en forrygende Snestorm. Herrerne var ganske betænkelige ved at køre ud i et saadant Vejr og ventede, at Vært og Værtinde

skulde foreslaa os at forblive hos dem Natten over. Men da et saadant Forslag ikke fremkom, begav vi os paa Vejen.

Himmel og Jord stod i eet. Det eneste, Kusken havde at rette sig efter for ikke at køre i Grøften, var de utydelige Omrids af Træerne langs Vejens Sider. Og saa forøvrigt stole paa Hestenes Instinkt. — Og saaledes gik det da fremad, smaat, men uden Uheld igennem den dybe Sne, indtil vi naaede Foden af den stejle Bakke, som ligger en Kvartmil fra . . . holm. Der er Sneen føget sammen til flere Fods Højde. Hestene kan ikke trække Vognen igennem. De stejler og vil ikke videre. Kusken pisker paa dem; de gør et Par forgæves Forsøg paa at komme fremad, bliver yderligere ophidsede ved et nyt Piskeslag, gør et vældigt Sidespring og ligger et Øjeblik efter begge begravet i Grøften, dækket af Snemasserne!

Det var en skrækkelig Situation for os alle. I Hast springer Niels og Kusken af Vognen, overskærer Skaglerne for at befri Dyrene og gør derefter et Forsøg paa at faa dem op. Men dette maa straks igen opgives, da de arme Heste bare end mere indvikles i Seletøjet og arbejder sig dybere ned i Sneen. Der var nu intet andet at gøre, end at Kusken hurtigst mulig maatte se at

komme hjem for at skaffe den nødvendige Hjælp til at redde de kostbare Dyr. Ej heller for os var der anden Udvej end at begynde en møjsommelig Vandring hjemad. Og efter at Herrerne havde afført sig de laadne Pelse, men beholdt Trækstøvlerne paa, steg de ned af Vognen. Iført tyndt Fodtøj betænkte jeg mig paa at gøre det første Skridt ud i Sneen; men jeg maatte jo; Foden slap Vogntrinet, og der stod jeg i Sne til op under Armene. Dog Tid var der ikke til at raabe Ak og Ve; hjem skulde vi. Og saa begyndte hin mindeværdige Vandring, den „tungeste“ i mit Liv! Vinden var sprungen om i Nordost med stærk Frost. Og med Sneen, der foroven piskede os i Ansigtet som med Nælder, og forneden klampede sig sammen under vore Fødder, havde vi nok at døje. Vi unge gik foran, medens de to gamle Herrer slæbte sig møjsommeligt efter. Gang paa Gang forsvandt jeg bogstaveligt i Sneen, og atter og atter blev jeg halet op af min Kæreste, støttet og hjulpet et Par Skridt videre, indtil jeg sad der igen. — Og saaledes naaede vi gennem Kamp og Besvær endelig dødtrætte Hjemmet samtidig med, at det første Dagskær viste sig paa Himlen.

Mærkeligt nok blev ingen af os syge oven paa

den Historie. Vi fik en Kop dampende Kaffe og kom i Seng.

Og Hestene? Ja — Hele Gaardens Mandskab kom paa Benene ved Kuskens Allarmskrig, og en halv Snes Mand forsynede med Skovle, Stænger og Reb ilede ud for at hjælpe de arme Dyr, som i halvanden Time havde ligget fastklemt Side om Side i den dybe Grøft. Og de blev hevet op; og efter at de var kommet hjem paa Stalden, blev de gnedet af med Halm, fik dertil ekstra god Forplejning, saa at de allerede Dagen efter havde genvundet deres gode Humør.

Men Rygtet om denne Køretur for hele Egnen over med mange gode Tilsætninger. Heldigvis for os, at de var for gode!

XII

Saa blev det da til Alvor, det vi saa længe havde talt om: Jeg skulde fra Hjemmet et Aarstid for at lære andre Skikke at kende, lære at bøje mig under andre Forhold og om muligt blive en dygtig, fornuftig og adstadig lille Jomfru....

Ud i den vide, vide Verden tog vi, Niels og jeg, paa maa og faa for at faa mig „anbragt".

Foreløbig skulde dog Rejsen ikke strække sig længere end til Fyn og omliggende Øer, for at jeg kunde hilse paa min nye Slægt, som boede der.

Og en Efteraarsmorgen rullede vi da af Sted ud ad Landevejen i egen Befordring, et smukt lille Køretøj, som min Svigerfader havde foræret os i Anledning af denne samme Rejse. Vi kørte frem gennem Lolland i hele Øens Længde fra Øst til Vest og naaede i Løbet af nogle Dage Færgestedet Taars, hvorfra vi blev sat over til Langeland. Smuk og smilende ligger Vejen fra Spodsbjerg til Rudkøbing, og fra Højderne har man en dejlig Udsigt over Bæltet til den flade pilehegnede Ø, vi havde forladt. Vi overnattede i Rudkøbing og fortsatte næste Morgen Rejsen til Taasinge. Smukkere og smukkere blev Naturen, alt som vi kom frem. Her var henrivende dejligt, alt stod i sin stolteste Efteraarspragt. Det var, som kørte vi i en skøn og herlig Have! Da vi naaede Bregninge Kirke, der ligger paa Øens højeste Punkt, steg vi af Vognen for oppe fra Bakkens Top at nyde den berømte Udsigt. Og et skønnere Rundmaleri end det, der mødte vort Blik, kan ikke tænkes. Hav og Land og gyldne Skove i Ring og rundt om i Horisonten hvide Kirker tittende frem med deres Huer paa Hovedet. Hvor mange Kirkespir man kan se

fra dette Punkt, erindrer jeg ikke; det er mange. Jeg talte dem; men har glemt det igen.

Efter at Aanden var vederkvæget i den skønne Natur, og Legemet ligesaa ved den medbragte Madkurv, gik det frem ad Vejen igen, saa at vi allerede henad Aften naaede at sætte Foden paa Fyns Grund. Paa Færgegaarden tilbragte vi Natten. Og næste Dag gik det muntert løs mod Rejsens foreløbige Maal, Odense.

Under Sus af Regn og Brus af Storm holdt vi vort Indtog i Odins gamle By. Stormen rev i sin Rasen Sløret af min Hat; jeg greb efter det, men den lo mig ind i Ansigtet og hvirvlede videre med Sløret i sin Favn. Højere og højere gik det, helt op til St. Knuds Kirkespir, hvor det blev hængende i Fløjen. Og deroppefra tilviftede mit Slør mig i mange Dage; mindre og mindre blev det, indtil en Morgen de sidste Rester var forsvundet....

Men vi drog ind i et lunt og hyggeligt Hjem, budt Velkommen af min Kærestes vakre Familie og vare glade ved foreløbig at være kommen i god Havn efter de sidste Rejsedages Anstrengelser....

Dog Hensigten med vor Rejse mislykkedes fuldstændig. Ingen vilde have mig. Hverken for gode Ord eller Betaling lykkedes det at faa mig anbragt. Vi opgav derfor al videre Søgen og benyttede

Tiden til at bese Byen i alle Kanter og gøre Udflugter i Omegnen. Et af vore første Besøg gjaldt St. Knuds Kirke, hvor jeg kiggede paa Hellig-Knud gennem Glasruden i Laaget paa hans Kiste. – Men af langt større Interesse syntes mig dog det var at se Skibene, der skulde ind til Byen, blive trukne op gennem den smalle Kanal af Heste, som ved Trosser er sat i Forbindelse med Skibets Forstavn. Det gik langsomt, men sikkert....

Snart kom Dagen til Afrejsen. Et hjerteligt Farvel til den elskværdige Familie, et Smæld med Pisken, og de smaa Heste travede tilbage mod den hjemlige Krybbe....

Dog saa langt var det ikke Skæbnens Bestemmelse, at de skulde naa! Og man vil af det efterfølgende se, at Ungdom og Visdom ikke altid gaa Haand i Haand, men at den første undertiden lader Ubetænksomheden løbe af med sig!

Det lille Køretøj havde allerede paa Overrejsen i Rudkøbing vakt en Kaptajn Ingbergs hele Beundring. Men min Kæreste var den Gang standhaftig og vilde ikke skille sig af med det. Nu var vi atter i Byen, og Lysten til at eje „det lille Dukketøj" havde under vort Fravær vokset sig større hos Kaptajnen. Og da, i et letsindigt Øjeblik, lader Niels sig overtale til at afstaa det hele, baade Heste og

Vogn — ikke for gode, blanke Dalere, som det var at vente; nej for 10 — skriver ti — gamle, rustne „Muskedonnere" skulde de prægtige smaa Dyr gaa over i fremmed Eje! — Aa, hvor var jeg dog bedrøvet! Men her var intet at gøre. Handelen var sluttet, og Fortrydelsen kom for sent.....

Med Postbefordring fra Rudkøbing gik nu Vejen hjemad. Min Svigerfaders Forundring var stor, da han ved Posthornets Klang blev lokket hen til Døren og saa sine Børns Hjemkomst blive anmeldt paa den Maade. Heldigvis tog han Sagen fra den gemytlige Side. Historien var saa barok, at den morede ham: Fa'en hakke mig, sagde han og skubbede Huen paa skraa ned over det ene Øje (et sikkert Tegn paa, at han var i godt Humør): Fa'en hakke mig, I er et Par fede Høns at skikke af Gaarde! —

Saaledes endte min anden „Udenlandsrejse".

XIII

Vinteren gik; jeg blev paa Forpagtergaarden som hidtil. Og Sommeren kom....

Denne Sommer, Aar 1851, var meget varm og rig paa Torden. Natten mellem den enogtredivte Juli

og den første August blev hele Gaarden vækket ved Tordenens Bulder og Regnens Plasken. Alle Mand kom i Klæderne og lyttede med Gru og Gys til Elementernes vilde Rasen. Dog Vejret sagtnede af lidt efter lidt, og henad Morgenstunden søgte atter enhver sit Leje.

Men Uvejret havde kun trukket sig tilbage for at tage desto kraftigere fat op ad Dagen. Der var noget lurende i hele Naturen. Skyerne hang lavt og truende, som ventede de lumskeligen paa det belejlige Øjeblik til at aabenbare for Menneskene al deres Magt og Vælde. Klokken ni om Morgenen begyndte Bulderet igen at bryde løs. En sælsom Uro kom der i Luften. Af og til gik der et stærkt Vindstød gennem Træernes Kroner; og derpaa blev det blikstille igen.

Paa dette Tidspunkt gik jeg med min Kæreste om i de store gamle Ladebygninger, hvor han skulde tilse nogle Haandværkere, som dér var beskæftigede. Den svundne Nats Uvejr kom paa Tale, og en ytrede: Ja, her i disse med Masser af Tømmer afstivede Bygninger havde der været noget at tage fat i for Ilden, om Lynet havde slaaet ned. — Ingen anede, at det saa snart skulde ske.

Stærkere og stærkere rullede Tordenen. Og da det samtidig tog for Alvor fat med at regne, skyndte

vi os at komme over i Hovedbygningen. Paa Vejen mødte vi Grevinden. Ogsaa hun talte om det uhyggelige Vejr fra Natten og delte vor Ængstelse for, hvad Dagen vilde bringe. — Lyn fulgte paa Lyn; og Tordenens Buldren var mægtig og uden Ophør. Det var, som om de rasende Elementer drejede sig i en Ring om Ladebygningerne, dem de havde udset sig til Offer.....

Urolig og fuld af Angest gik jeg ene omkring i Værelserne. Min Svigerfader var paa Rejse i Jylland for at købe en Gaard til sin Søn; min Svigerinde laa syg, og Niels gik, under et sandt Skybrud, ude omkring ved Bygningerne for at være til Stede øjeblikkelig, om noget skulde ske....

Saa kom der et Lyn, knitrende og mægtigt! Og derpaa fulgte et øredøvende Brag. Det var lige i Middagsstunden, Klokken var tolv. I Staldbygningen var Lynet slaaet ned, og den stod i samme Nu i Flammer. Her var intet Øjeblik at spilde, om den store Hestebesætning skulde reddes. Min Kæreste løb selv foran ind i den brændende Bygning, og Karlene fulgte ham. Hestene, som blev skaarne løs fra Krybberne, styrtede i vild Flugt ud af Stalden — og Taget skred ned. Et Minut senere, og hele Besætningen vilde være indebrændt...

Aldrig glemmer jeg den Skræk og Rædsel, der

greb mig, da jeg saa dette Flammehav! Besindelsen forlod mig ganske, og jeg styrtede af Sted uden Overtøj i det skrækkelige Vejr ud til en gammel Dame, der boede ude i Skoven en ti Minutters Gang fra Forpagtergaarden. Herude følte jeg mig mere tryg og mere beroliget. Og senere fulgte den gamle mig hjem. Men jeg maatte samle alt mit Mod for ikke at vende om igen, saa gyseligt forekom dette Skuespil mig. Og da navnlig nu, Mørket var faldet paa, og Flammerne belyste alt og alle, saa det hele end mere rædselsfuldt fantastisk ud....

Stuehuset blev reddet. Og omendskønt dette og Inspektørboligen laa lige langt fra Brandstedet, eller rettere: lige tæt ved Brandstedet, turde jeg dog paa ingen Maade den Nat sove hjemme. Jeg løb over til Tante og Onkel, hvor jeg syntes, at jeg var i større Sikkerhed. Og medens jeg sov en fast og vederkvægende Søvn oven paa Dagens Angest og Uro, forblev Familien oven Senge. — Henad Natten, da Søvn og Træthed overvældede Tanten og Kusinerne, fik de Lyst til som Stimuleringsmiddel at drikke en Kop Kaffe. Men ak, der var ingen Bønner i Huset! Da fik en af Kusinerne den lyse Ide, at dem kunde de jo laane hos Forpagterens. Forslaget blev modtaget med Begejstring. Og straks satte et Tog, bestaaende af Kusinerne og

et Par unge Mennesker fra Onkels Kontor, sig i Bevægelse for i Nattens Mørke i det fremmede Hus at hente Ingredienserne til den brune Nektar....

Alle Døre stod aabne; og Deputationen traadte ind: Paa Bordet i Dagligstuen brændte et Tællelys med en lang, osende Flamme. Henne paa Sofaen laa Husets Herskerinde, den „strenge Clara“ i den dybeste Søvn; medens Husjomfruen sad paa en Stol midt i Værelset og snorkede lydeligt med Hovedet bøjet bag over Stoleryggen. Paa Bordet midt imellem den slumrende Vagt stod Kurven med Nøglerne til alle Husets Herligheder. Et Par Minutter stod „Gæsterne“ og betragtede med Interesse denne Tornerosescene. Saa listede den mest behjertede af Kusinerne sig uden videre hen og bemægtigede sig af Kurven Nøglen til det Allerhelligste: Spisekammeret. — Og da man havde forsynet sig med de attraaede Bønner, forlod man stille Huset efter, som Tak, at have flyttet rundt paa Møblerne og blæst Lyset ud. Saadan er Ungdommen! — — —

Min Svigerfader, som paa sin Rejse erfarede om Gaardens Brand, opgav indtil videre at købe Ejendom og skyndte sig hjemad hurtigst muligt.

Nu blev der noget for ham og Sønnen at tage fat i, meget alvorligt, der lagde Beslag paa deres

Tid og Tanke, saa at ogsaa det for mig saa store Spørgsmaal om at komme ud at lære Husholdningen til Gavns, end yderligere blev skudt ud paa det uvisse....

Og saa kom Høsten og med den Ubehageligheden af, at al den rige Afgrøde, som netop det Aar bragte, ikke kunde komme i Hus, men maatte sættes i Stak paa Marken uden for Gaarden.

Dog, vi unge tog os det jo mindre nær. Tværtimod. Denne „Stakhave" med sine mange og lange Rækker af Hæs blev for os en prægtig Tumleplads. Og mangen lys Høstaften fordrev vi Tiden derude med at lege en livlig „Tagfat", eller en chikanøs „Gemme". — Og det hændte da ofte, at Stakkelen, der skulde søge Flokken op, helt fortvivlet for rundt i de mange og lange Gader mellem Hæssene, bragt paa Vildspor, snart af en Latter hist, snart af et Holla her. Han søgte og søgte. Men naar han søgte i Øster, var vi i Vester — hvis vi da ikke, stridende imod al Legens Lov og Ret, ganske stille absenterede os op paa Gaarden, eller ud i Skoven; medens vi ondskabsfuldt lod ham fortsætte sin Søgen halve Timer forgæves.... Ak ja, det er skønt at være ung og sødt at mindes det!

XIV

Den, der aldrig har overværet et Høstgilde, aner ikke, hvor usigelig morsomt det er!

Et saadant skulde nu afholdes trods det, at Tanke og Tid var fuldt optaget af det store Byggearbejde efter Branden. Svigerfader vilde, at Folkene skulde have deres Gilde. Og saa fik de det....

De travle Tilberedelser med Slagtning og Bagning, Binden Kranse og Pynten Dansesal med Guirlander i Favnevis var en sand Svir for alle Deltagerne. Slog Blomsterne og Aspargestoppen fra vor egen Have ikke til, da ofrede beredvilligt alle Husmandskoner deres Havers brogede Pragt, glade i Bevidstheden om, at ogsaa de havde bidraget til at gøre Salens Udsmykning saa pragtfuld som muligt. Karlene kom og gjorde Visit for at se, hvor vidt fremskredet Arbejdet var. Og Pigerne snød sig kvartervis fra Køkken og Kælder for at fæste en Georgine eller en Klase Rønnebær ind mellem det grønne over Vinduer og Døre. Alt gik med Liv og Lyst; man saa kun straalende Ansigter og travle Bevægelser....

Paa selve Festdagen steg Travlheden end yderligere. Mine Kusiner og flere unge Piger fra Byen blev i Regelen tilkaldt for at bistaa os ved Smø-

ringen af Bjærge af Smørrebrød. I Køkkenet blev der stegt og braset, kogt Suppe og lavet „Trilleboller". Alle Hænder var i Virksomhed. Og Latter og Skæmt klang højt gennem den hele babyloniske Forvirring.

Middagsmaaltidet, det mod hvilket alle Folkenes største Interesse var rettet, det bedste ved hele Gildet, blev indtaget ved lange Borde, der var opstillet i den prægtige Kastaniealle! Og en sand Fornøjelse var det at se, med hvilken Glæde og Appetit disse Mennesker tog for sig af Retterne!

Naar denne Akt var overstaaet, aandede vi lettere. Og nu fik vi unge Piger travlt med at smykke os til „Ballet". Koket pyntede vi os med Blomster og Baand og de søde, røde Rønnebær. Fra Sprøjtehuset, hvor Dansen skulde staa, lød allerede Musikkens lokkende Toner. Og derinde sidder langs Væggene alle Madammerne i den bedste Stads og omringede af et Mylder af Børn. Ja selv Pattegutterne er ikke forglemte! Alle maa med paa en saadan Festdag....

Musikken tier, der er et Øjebliks Ophold i Dansen. Varme og glædestraalende venter Pigerne allerede paa at blive budt op til næste Dans. Da lyder det hviskende fra Mund til Mund, fra Døren og indad i Salen: Der er de fine! Nu kommer

de fine! — Ved denne Betegnelse forstodes Herskabet og dets Gæster. Og Pigerne, der ved, at nu maa de vige for en liden Stund, trækker sig beskedent om end lidt misfornøjede tilbage. Der falder Stilhed over Forsamlingen. De ny ankomne skal betragtes; deres Paaklædning beundres — eller kritiseres. Der er jo Rivalinder, der vil gøre Pigerne Rangen stridig hos deres Kavalerer, Karlene, de raske, utrættelige Dansere....

Saa stemmer Spillemanden, siddende højt hævet over os andre paa omvendte Vadskekar og Øltønder, sin Viol saa skærende falsk som vel muligt, trolig assisteret af Fløjtens hæse Toner. Kusken, endnu mere knusende og svejrygget end til daglig, triner frem over Gulvet hen til min Kæreste for med et højtideligt Buk at udbede sig Æren af at danse en Dans med „Jomfruen". Da dette naadigt bliver ham tilladt, bukker han for mig. Og hvirvlet rundt, baade ret og avet om, holder jeg mig fast i hans venstre, opadrakte Tommelfinger, den han galant har rakt mig som Støtte og Holdepunkt....

Der var ligefrem Rift om os unge Piger. Særlig var jeg, som „Sønnens" Kæreste, stærkt begært. Men da Herrerne vare lige saa flinke til at danse med Gaardens kvindelige Personale, var den rette Stemning snart tilvejebragt. Og den gav sig Ud-

slag i dundrende Takt i Gulvet af Karlenes jærnbeslaaede Hæle, og i Pigernes smaa, skingrende Glædeshyl.

Skrankerne var brudt, og Begejstringen steg. Snart hvirvlede sig gamle og unge i en vild, forvirret „Ril". Sammenstød skete der, Børn blev vippet over Ende, og Latteren blandedes med Ungernes Graad og Mødrenes Tyssen. Men saadanne Uheld hørte sig til, og Glæden og Jubelen steg. Kors, hvor man morede sig!....

Dog, snart trængte Legemet til at styrkes oven paa den megen Anstrengelse. Der blev givet et Vink til Musikken om at standse. Og nu blev der af de smilende og sveddryppende Piger ombudt Mælkebøtter fulde af fint Smørrebrød, det Konerne og Børnene bogstavelig faldt over, som havde de ikke faaet Mad den ganske Dag. Men en opmærksom Jagttager vilde snart opdage, at her gjaldt det om at „redde" saa meget som muligt. Ikke for at tilfredsstille Appetiten — nej, hjem skulde Maden bringes i de af Sved dryppende Lommetørklæder. Og det blev aldeles ikke betragtet som noget ulovligt at forsyne sig for den næste Dag af al den Guds Velsignelse af Føde. — Kusken fulgte umaadelig vigtig bag efter Pigerne med Brændevinsflasken i den ene Haand og et Glas i den anden. Og med

en Mine, som var det ene ham, man havde at takke for denne lystige Aften, knejsede han stolt og saa sig overlegent omkring, idet han raabte: Kom her hen, Folk, og faa jer en Hjertestyrkning! I gør jere Sager godt, derfor har I fortjent en rigtig Opstrammer. Skaal Folk! — Og dermed tømte han selv til Bunds det første Bæger. Dette var jo et særdeles vittigt Paafund, hvorfor ogsaa Salen genlød af Latter. Et Hurra fik Kusken derpaa; og Folkene, Koner saavel som Mænd, fik hver en „højbenet" Snaps. Hvorefter Musikken igen spillede op, og Dansen gik med dobbelt Lyst. . . .

Paa dette Tidspunkt trak vi os gerne tilbage. Vi havde nu faaet nok, og overlod med Glæde Salen til Folkene. — Og da der ikke længere hvilede nogen Tvang paa dem, slog de nu først for Alvor Gækken løs. I samme Forhold som Brændevinsankeret og Øltønden tømtes, steg Begejstringen og „Humøren". Den høje Stemning udartede da ikke sjældent til Drillerier og Haandgribeligheder. Og særlig, naar Striden drejede sig om „den elskede Genstand", kunde den godt ende med Blodtab for en af Rivalerne. Man plantede ganske simpelt en knyttet Haand midt i Modstanderens Ansigt. Dog dette forhindrede ikke, at de stridende et Øjeblik efter atter var de bedste Venner af Verden og

grædende Rørelsens og Venskabs Taarer faldt i hinandens Arme....

Ogsaa paa en anden Maade kunde et ellers roligt og alvorligt Gemyt, naar Besindelsen blev alt for omtaaget, lade sig irritere. Saaledes fik Ole Hørmand, en af vore Husmænd, der til daglig var meget stille og indesluttet, netop denne Aften fuldstændig Versærkergang. Han havde indtaget et større Kvantum vaade Varer og var som Følge deraf bleven meget vrøvlet og meget dinglende. Ungdommen havde længe drevet sine Løjer med ham; og han havde selv moret sig derover og var yderst jovial. Nu stod Ole opstillet med en Dame og skulde danse ud. Men han kunde ikke komme i Trit. Da er der en af de unge Karle, som faar fat i et Nøgle Sejlgarn og fastgør det med en Løkke til en af Knapperne paa Oles Frakke. Parret begynder at danse; det vil sige, Dansen indskrænker sig til en Snurren paa Stedet; og Sejlgarnet vikler sig om de to. Snart bliver Ole træt og vil sætte sin Dame af paa en Bænk; men han kan ikke komme fra hende. Nu brister de omstaaende ud i en buldrende Latter; og Karlen, som holdt Sejlgarnsnøglet, strammer til; de to ulykkelige staar fangne i et Net. Da hæver Ole de knyttede Hænder mod Himlen, og med truende Miner raaber han: Hva' Satan griner I a',

I Hvalpe? (Gaa kun hen aa sæt dig, Marie!) Jæ æ li'saagodt indbodt som jer, ska' jæ si'e jer! (Hva' Satan i hede Helvede, ka' du 'nne humme dig, Marie!) Jæ æ ikke kommen a' mig sæl, forstaar I! Vil I ka'ske no'et? — Og nu gjorde Ole et saa voldsomt Udfald mod Grinebiderne, at Sejl-garnet brast, og han slap løs af Damen. Han vilde i samme Øjeblik have kastet sig over de kaade, unge Mennesker; men hans grædende Kone fik ved et Par haandfaste Karles Hjælp den rasende Mand slæbt over i Karlekammeret, hvor han i en af Sengene sov Rusen og Vreden ud......

Endnu engang maatte Herskabet med Familie over i Dansesalen. Det var, naar der skulde takkes for de Skaaler og Leveraab, som af skrigende og hæse Stemmer med stor Begejstring blev udbragt for hver enkelt af os. Atmosfæren derovre var nu saa tung og tæt, at Skinnet af Tællepraasene kun saas som fjerne, lysende Punkter. Men vi maatte holde det ud, da vor Fraværelse vilde være bleven betragtet som en Fornærmelse. Naar Skaalen var modtaget, var for vort Vedkommende den muntre, men ogsaa meget anstrengende Dag til Ende; og enhver søgte træt sin Seng.

Men Folkene, under Forkarlens Tilsyn, fortsatte Dansen og Lystigheden — og Drikkeriet til den lyse

Morgen. De havde jo hele næste Dag at sove ud i, thi Høstgildet holdtes altid paa en Lørdag.

XV

Efteraaret gled hyggeligt og rart til Ende med stille Syslen inden Døre og med muntre og livlige Spadsereture og Mørkningstimer, hvori alle vi unge deltog, indtil Lampens Skin kaldte os til vort Haandarbejde og vor Højlæsning omkring det store, runde Bord foran Sofaen. — Og før vi ret vidste af det, kom Vinteren indsvøbt i sin hvide Kaabe og med Favnen fuld af Friskhed, Liv og Selskabelighed .....

Sneen kom tidlig det Aar. Jeg husker, at min Svigerfader, som satte megen Pris paa at køre i Kane, en Aften i November helt fornøjet kom ind i Stuen til os og meldte, „at nu var den første Sne falden, og at det vistnok lige kunde slæbe af til en Kanetur!“ Og med Huen ned paa det ene Øre sagde han til mig: Skynd Dem lidt at tage Overtøjet paa, min lille Pige! Vi to maa ud at prøve Føret og forbavse de indfødte! — Jeg lod mig ikke dette sige to Gange. Men pludselig udbryder han: Men nu kan vi ikke faa fat i Klokkerne i Aften! Og Musik maa vi dog ha'! — Vi stod

lidt raadvilde; og saa sagde han med eet: Hent Morteren! — Morteren? spurgte jeg uvis. — Ja, Morteren! Den kan De saa sidde og støde i; saa har vi da Klokkespil! — Og een, to, tre var det hele i Orden; Kanen for Døren, og jeg vel indpakket i den, og min kære, prægtige Svigerfader bag paa som Kusk. Et vældigt Smæld af den lange Kanepisk, og af Sted for vi over den hvide Sneflade, medens jeg i travl Virksomhed lod „Støderen“ frembringe de just ikke sølvklareste, men skarpe og skingrende Toner. Holdt jeg et Øjeblik inde med Arbejdet, fik jeg et lille, venskabeligt Puf i Ryggen som Paamindelse om at blive ved jo kraftigere jo bedre, „for at de gode Borgere kunde høre, hvem der kom!“

Og virkelig, flere end een Gadedør inde i Byen blev reven op, idet vi kørte forbi; og Stemmer lød ud til os i Halvmørket: Hva' Fanden, er det Dem, Forpagter? Ja vi tænkte det for Resten nok; De er jo altid den første, der er ude at røre Kanetøjet. Men hvad er det for en Helvedes Spektakel, De laver? Er det den nyeste Melodi paa Kaneklokker? Den faar De sgu nok Lov selv at ta' Patent paa! —

At min Svigerfader ikke blev Svar skyldig, følger af sig selv. En saadan Spøg var ret noget efter den gamle Mands Hoved. Han saavel som jeg

kom hjem i straalende Humør, henrykte over at have moret Byens Borgere — og os selv.

Og lang Tid efter, naar denne Tur kom paa Tale, gled der et polisk Smil over Forpagterens Ansigt, og han udbrød: Ja, det var Fanden hakke mig en storartet Ide med den Morter! — Og det var det nu ogsaa .....

— — —

Nogle Maaneder senere, og jeg skulde komme „værre“ op at køre:

Jeg var paa et lille Besøg hjemme i min Fødeby hos min Moder og mine Søskende. Helt fornøjeligt og rart var det at komme til det kære, gamle Hjem, hvor alt, som tidligere, skinnede af Properhed og Blankhed.

Disse Smaabesøg i Hjemmet, efter at jeg var bleven forlovet, staar for mig i en egen Glans. Jeg var pludselig bleven en Person af Vigtighed. Ogsaa uden for Hjemmet blev jeg nu af alle, der havde kendt mig som Barn, behandlet med en vis Hensynsfuldhed. Endskønt jeg ikke fattede Grunden til denne megen Høflighed, følte jeg mig dog meget smigret deraf og tænkte med Selvfølelse: Naar det gør en saadan Virkning at blive forlovet, hvad vil der da ikke ske, naar du bliver gift! — Og ved Tanken om at faa eget Hus og Hjem oprullede sig

for mig et Billede saa stort og rigt, saa lyst og lykkeligt! ... Men Skyggerne og Sorgerne, der fuldender Billedet? Ja, dem lod jeg mig ikke ængste eller forurolige af. Dertil var jeg for let og glad i Sind .....

Naa, jeg var som sagt paa Besøg hjemme. Allerede havde jeg saa smaat begyndt at tale om Afrejsen, da jeg faar Brev fra min Kæreste, at han den næste Dag vil ankomme til Byen i Slæde for at bortføre en af mine Søstre og mig. Turen gjaldt et Besøg hos en af hans Fættere, der ejede en Gaard et Par Mil ude i Landet. Vi to unge Piger blev naturligvis henrykte. Men Moder var lidt betænkelig ved at lade os køre den lange Vej i den Hundekulde, det var. Dog, det gik nok, mente vi; vi vare jo unge og holdt nok den Tørn ud! —

Næste Morgen kom min Hjertenskær med straalende Solskin, klingende Bjælder — og klingrende Frost. Efter at Frokosten var indtaget, skulde Turen gaa for sig. Slæden holdt for Døren, og min Søster og jeg trillede ud som to Bylter, næppe i Stand til at røre os for Indpakningen. Dog ved Kusken og Nielses forenede Anstrengelser kom vi endelig til Sæde i den bageste Agestol. Moder, der, trodsende Kulden, var fulgt med udenfor for yderligere at pakke os ind og stoppe ned omkring

os, farer i sidste Øjeblik ind i Huset og kommer straks efter tilbage med tvende store Hovedpuder. Den ene anbringer hun som Overdyne foran os, medens hun stopper den anden ind under Sædet bag vore Fødder. — Og der sad vi da stive som Støtter, godt garderede baade for og bag. Men i Stand til at røre os var vi ikke. Ikke engang kunde vi sende vor omhyggelige Moder et venligt Nik til Tak og Farvel....

I strygende Fart for vi ud gennem Byen. Føret var brillant! Vejen gik hurtigt, og Kulden gav de unge, prægtige Heste Fart. Snart var vi ved Maalet, hvor vi af det vakre Ægtepar blev modtaget med hjertelig Gæstfrihed. Det var min første Præsentation i Familien; og efter at Husherren havde betragtet mig en Stund i Tavshed, sagde han: Naa saadan ser hun ud! Ja, det er jo en meget pæn lille Nipsgenstand! — Og dermed var Bekendtskabet indledet.....

De faa Dage, der var bestemte til Opholdet under dette gæstfrie Tag, fik kun alt for hurtig Ende. Vor Plan var paa Tilbagevejen at tilbringe et andet Par Dage hos en Proprietærfamilie, hvor en Slægtning af min Kæreste opholdt sig — derfor hjalp alle venlige Overtalelsens Kunster ikke. Ja, endogsaa efter at vi havde taget Plads i Slæden,

forsøgte man at omstemme os og faa os til at blive. Men da vender vor Kusk sig om og siger: Maa jeg ta' mig Forlov at raa'e Herren, saa fører vi! Der er Omslag i Vejret. Herned kom vi i Slæ'e, men vi ka' mavelig faa Lov at vende hjem i Vogn! — Vi lo ham ud og mente, at det havde ingen Nød, saa længe Kulden var saa haard. Men han nikkede alvorligt: Jeg har mine Kendemærker! — Og vi kørte. Atter gik det muntert og let hen over Snedækket til den næste Station......

Ogsaa her faldt vi, som man siger, med Døren ind i Huset. Men kom vi end uventet, saa blev vi dog modtaget med en saadan hjertelig Gæstfrihed, at min Søster og jeg, der var fremmede for Familien, straks befandt os som hjemme. — Der var Ungdom, der var Liv og Lystighed; men fremfor alt: hvor var disse Mennesker elskværdige! Og hvor vi morede os! — Ungdommen fra Nabolaget fik et Vink om samme Aften at give Møde til en lille Svingom. Og til Tonerne af en Husmands Violin traadte vi Dansen med samme Iver og Glæde, som havde det været et stort Orkesters brusende Musik.....

Den næste Morgen var Barometeret faldet, om end Kulden ikke var aftaget. Det blæste hult, og Sneen faldt tæt og fin. Alt pegede hen paa Opfyldelsen af Kuskens Spaadom. Men vi sad

ubekymrede i livlig Passiar ved det hyggelige Kaffebord og opfriskede morsomme Indfald og Smaahændelser fra Aftenen forud. Da træder Niels ind i Stuen med et meget betænkeligt Ansigt: Det er vist bedst, at vi straks gør os i Stand til Afrejsen, siger han — nu er jeg ogsaa bange for, at vi faar Tøvejr! Men herom vilde Selskabet ikke høre Tale! Og Fruen i Huset sagde: De maa i det mindste blive til Middag, for De skal ha' Gaasesteg! — Og vi blev til Middag — Og vi blev til Aften!... Legen var allerede i fuld Gang. Jeg husker Højdepunktet af vor Morskab, hvorledes vi alle under Jubel og Latter skulde paase, at en stakkels Synder udsonede sin Straf. Dommen havde lydt paa, at han, siddende paa en omvendt Flaske og uden at berøre Gulvet med Fødderne, skulde tænde to Lys, som han holdt i Hænderne. Foran ham brændte et tredje Lys. — Gang efter Gang mislykkedes Eksperimentet for den ulykkelige Delinkvent; han tabte Balancen, faldt snart til højre og snart til venstre; og uden Medynk med Stakkelen var Stemningen for en endnu mere raffineret Tortur, da Munterheden blev afbrudt ved, at der blev banket haardt paa Døren. Den aabnedes, og ind traadte vor Kusk og oplod sin Mund for de faa, men velvalgte Ord: Det regner!

Dette Budskab faldt som et Styrtebad over Selskabet. Og vi saa forbløffet til hverandre. — Kun han paa Flasken frydede sig; glad og smilende sprang han op, fornøjet over at slippe ud af sine lidt pinlige Forhold!

Men for os farende Folk skulde nu først den alvorlige Del af Festen til at begynde. Kusken faar Ordre til øjeblikkelig at møde frem med Slæden for Døren. Det skete. Og under mange Taksigelser fra vor Side for de to uforglemmelige Dage og talrige Beklagelser fra Værtsfolkene over den bratte Maade, hvorpaa vi maatte skilles, tog vi Afsked med hinanden. — Og snart gik det atter af Sted, fremad, ud i Mørket, i Regnen, i Snesjappet.

Forsvunden var vor vante Frejdighed. Humøret stod paa Nul. Ikke et Ord blev der talt, thi enhver havde nok med sine egne bedrøvelige Tanker — og med at holde Rejsetøjet om sig for at skærme sig mod Blæsten og Regnen, der stadig blev stærkere og tættere. Situationen blev mere og mere uhyggelig. Efterhaanden som Mørket tiltog, bleve Hestene, der vare ukendte med Vejen, urolige og nervøse. De vilde ikke frem, men maatte drives med Pisken. Dertil kom ogsaa, at det nu var tungt Læs at trække. Sneen var for længst smeltet; og vi slæbtes bogstavelig igennem et Morads af Snesjap, Sten

og Jord. Kusken, der hidtil havde nøjedes med at sidde og smaabrumme, tillod sig nu pludselig at tage Bladet fra Munden: Ja, Herren ku' sgu ha' lydt mig, sagde han — saa ha'de vi 'nde sat saadan i 'et! — Da ingen modsagde ham, blev han ligesom lidt mildere stemt og fortsatte: Naa-aa, det ku' jo ha' vaaren værre; og har vi skaaren den saa langt, saa skær vi den vel Resten med! —

Og vi „skar" den! Igennem tykt og tyndt gik det, indtil vi langt over Midnat naaede Byen med halvt opslidte Heste, helt opslidte Meder og Passagerer. Glade vare vi over, at Natten skjulte vort sørgelige Tilbagetog for Naboer og Genboer, der faa Dage i Forvejen havde været misundelige Vidner til vor sejersstolte Udrykning. — Og det var dog altid noget.

At Moder blev forskrækket ved at blive banket op af sin gode Søvn, er indlysende. Men Skrækken steg til Forfærdelse, da hun saa den Tilstand, hvori vi vare: ikke en tør Trevl at finde paa vor ganske Krop! Paa Hovedet i Seng med os alle tre og det i en Fart. Og derefter maatte vi indtage en Kop koghed Kaffe. — Hvorpaa vi sov de retfærdiges Søvn til langt op paa den lyse Dag.

Og Kusken? Ja han kørte alt, hvad Remmer og Tøj kunde holde, over Sundet til Lolland. Og

uagtet Isen knagede og bragede og slog store Revner, slap han dog velbeholden over med Slæden. I Færgegaarden lod han Køretøjet blive staaende og red selv hjem til ... holm med Hestene.

Næste Dag maatte han af Sted igen, men denne Gang med Vogn. Da han kom til Byen for at melde sin Ankomst — Vognen holdt ovre paa den anden Side Sundet — sagde min Kæreste til ham: Du fik dog Ret, Jens, vi kommer hjem i Vogn! — Ja, Herren faar la' mig raa'e en anden Gang! svarede Kusken. — Da vi endelig rullede af Sted ad Hjemmet til, oplod han atter sin Mund og meddelte os, hvor fiffigt han havde baaret sig ad, da han fortalte Folkene derhjemme om Turen: Jeg sku' da nok lave det saadan, endte han — at di 'nde sku' grine a' vos, naar vi kommer! — Og da vi nærmede os Gaarden, vendte han sig om mod min Kæreste og sagde med et bredt Smil: Nu ska' jeg slække et Skral' ud, saa det ka' flintre gennem Allejen! Saa ka' da Forpagteren høre, a' vi 'nde rent har tabt Humøren!

Og han „flakte", og vi rullede ind paa Gaarden hilset velkommen af Hundenes Gøen.

XVI.

Og Tiden gled, og Foraaret 1852 var inde. Da blev det til Alvor for mig med at drage et Aars Tid fra Hjemmet for under kyndig Ledelse at forberede mig til min Værdighed som Landmandskone ved at sætte mig ind i Husholdningsvæsenet og Mejeriet.

En Ven af min Kæreste oplyste os om, at en Dame, der ejede en Gaard en tre Miles Vej fra os, optog unge Piger i sit Hus til Uddannelse i ovennævnte Fag. Niels tog derhen, og Sagen blev ordnet med det samme. — Nu fik jeg travlt med at sy mig en Garderobe, som passede til den Gerning, jeg skulde tage fat paa. Og først i Maj slog Afskedens Time. Aa, hvor var jeg benovet! Graaden sad mig i Halsen, og det forekom mig, som skulde jeg rejse til en anden Verdensdel. Dertil kom ogsaa den Angest, jeg følte for det ukendte, jeg gik i Møde. Man havde sagt mig, at min Læremor var meget streng — og dette frygtede jeg mere end alt andet .....

Materialvognen med mine Sager var allerede kørt; og den lille Jagtvogn, der skulde bringe mig hen til de nye Mennesker og Forhold, rullede for Døren. Endnu et sidste Farvel til den hele For-

pagtergaard — og Vognen førte bort med mig ned gennem den kære Allé. Det var mig en stor Trøst, at Niels ledsagede mig til mit nye Hjem. Og forinden vi naaede dette, havde hans Ord forstaaet at indgyde mig lidt Mod, saa at jeg temmelig frejdig gjorde min Entré i Familien......

En fremmeds Ankomst, hvor som helst det sker, vækker altid en vis Opsigt og pirrer Nysgerrigheden; navnlig da hos Børn. Og saaledes ogsaa i dette Tilfælde. Da vi førte ind gennem Porten til den gamle, sammenbyggede Gaard, opdagede jeg — foruden adskillige Hoveder, som tittede frem hist og her — to Børn, en Dreng og en Pige, som stod uden for det lave, uanselige Stuehus og iagttog med store, kloge, nysgerrige Øjne vor Kørsel over den med toppede Sten brolagte Gaardsplads. Den lille Pige forsvandt et Øjeblik og kom straks efter tilbage sammen med sin Moder.

Hvorledes skal jeg beskrive det Indtryk, jeg modtog af denne smukke, statelige Kvinde, der traadte mig i Møde paa Husets Tærskel med et hjerteligt „Velkommen“ og et venligt Smil over det alvorlige og sorgfulde Ansigt? — Jeg følte mig over for hende saa usigelig lille i enhver Henseende. Hun imponerede mig; men underligt nok, paa samme Tid var min Frygt for hende forsvunden. Jeg kunde som et

Barn have trykket mig ind til hende, saaledes vandt hun i et Sekund min Sympati. Jeg følte instinktmæssig, at hende vilde jeg komme til at elske, fordi Verden havde været hende haard og givet hende Vunder, som kun langsomt vilde læges. — Dog, denne Kvinde bøjedes ikke under Sorgen; nej, stolt, energisk og udholdende kæmpede hun for sin egen og sine Børns Fremtid — og vandt Sejr! Hun havde været Enke i nogle Aar, førend jeg kom til hendes Hus. Og det var denne Sorg, der hvilede tungt paa hende, men som ogsaa gav hende Styrke til at leve og arbejde. Som den dygtigste Mand forstod hun at lede hele Gaardens Drift; forstod den sjældne Kunst at indgyde Respekt, paa samme Tid som hun var agtet og afholdt af sine Børn og sit Tyende. Hun var human, hensynsfuld og hjælpsom ikke alene mod Gaardens egne, men mod enhver, der søgte hendes Raad og Bistand .....

Jeg begyndte ikke straks ved min Ankomst til Gaarden paa den huslige Gerning. Jeg skulde først lære de daglige Forhold at kende, mente Fruen, se mig om i Huset og paa Ejendommen. Og Børnene paatog sig med Glæde det Hverv at vise mig rundt. De trak omkring med mig fra Heste-, Ko- og Svinestald til Lo, Lade og Hønsehus. Hver Krog blev beset, hver Ting forklaret. Og da jeg endelig var

bleven præsenteret for Avlskarlen, Jakob Savskær, for Røgteren, Jørgen Damme, og for Kokkepigen, Stine Langlænders, og havde fundet Naade for deres Øjne, da følte jeg mig som hjemme baade inde og ude.....

Og saa en skønne Morgen mellem fire og fem tog jeg fat paa Arbejdet. Det var Mælkekælderen, jeg til en Begyndelse fik Lov at rumstere i. Hvor var jeg vigtig! Med den sirlige Morgenkappe over Krøllerne, og det store, hvide Forklæde stramt sluttende om Hofterne gik jeg fra Mælkebøtte til Mælkebøtte — og anrettede Ulykker med den store Skummeske i Haanden. Kunsten var at fange Fløden „hel“ op; ikke tage for megen Mælk med og fremfor alt ikke igen lade Fløden „klaske“ tilbage i Bøtten. Men hvor led ikke min Stolthed! Gang efter Gang, naar jeg havde faaet fyldt den mægtige Ske, vendte den sig i min Haand, og Fløden indgik den utilladeligste Forbindelse med Mælken og var redningsløst fortabt. Fruen, der stod ved Siden af mig, gjorde gode Miner til slet Spil, endskønt hun vel kunde indse, at det blev ikke sidste Gang, at hun betalte Lærepengene. — Skridt for Skridt gik det dog fremad. Ja, jeg blev endogsaa rost, da jeg første Gang blev betroet det vigtige Arbejde „at slaa Smør“.
— Det gaar jo rigtig flinkt; vi har jo Haandelag;

vi skal nok blive en dygtig Pige! — Jeg rødmede af Glæde og gjorde mig endnu mere Umage. — Men med Ostelavningen kneb det. Hvor ønskede jeg ikke, at mine Hænder havde været een Gang saa store for rigtig at kunne have taget fat!

Ja, det kneb for mig med alt i den første Tid. Dog mest med at komme op Klokken fire=fem om Morgenen. Jeg beundrede min kære Læremoders Taalmodighed ogsaa paa dette Punkt. Hun kaldte selv paa mig hver Morgen, og jeg svarede rask: Ja, nu staar jeg op! Og jeg havde ogsaa den bedste Vilje dertil — om Aftenen. Men naar Tiden kom, at jeg skulde vise min Vilje i Gerningen, ja, da var Kødet skrøbeligt; og jeg „skvat om igen", som Stine Langlænders sagde, og sov videre. Men saa en Morgen, da Fruen som sædvanlig et Par Gange forgæves havde forsøgt paa at faa mig ud af Sengen, tabte hun Taalmodigheden og udbrød, halvt i Alvor, halvt i Spøg: Ja, bliv De saa bare liggende, saa gaar jeg selv ned og skummer Mælken! og dermed forlod hun Værelset. — Dette virkede. Jeg var pludselig lysvaagen og ude af Sengen. Og et Kvarter efter præsenterede jeg mig i Mælkestuen, hvor Fruen ganske rigtig gik og udførte min Gerning. Uden at sige et Ord tog jeg med et bønligt Blik Skeen ud af hendes Haand. Hun saa smilende paa

mig og sagde: Jaja da, saa skal De ikke have Skænd denne Gang endnu! — Og jeg fik dem ej heller senere. Det var, ligesom om denne Hændelse havde kureret mig for min Søvnighed. Jeg stod for Fremtiden op til det bestemte Klokkeslet, og det uden at nogen behøvede at vække mig....

— — —

Saa kom Høsten og med den megen Travlhed over hele Linien. Men hvor gik ikke Arbejdet rask og flinkt under Husfruens Kommando! Dog, før havde jeg jo inden Døre haft Lejlighed til at beundre hendes alsidige Dygtighed; men nu i Høsten blev jeg næsten stum af Forbavselse over, at hun ogsaa i Lo og Lade havde det rette og sikre Blik, der kræves af en dygtig Landmand. — Hun var til Stede overalt, snart i Marken og snart paa Gaarden; givende sine Ordre med en Sikkerhed og Overlegenhed, saa at det intet Øjeblik kunde misforstaas. Som nu, da netop en af Karlene kommer kørende ind paa Laden med et Læs Korn, raaber hun ham klart og bestemt i Møde: Drej af til højre og hold ved det første Gulv! Der begynder vi at sætte Hveden. Og saa fortsætte vi nedad undtagen med Saahveden. Den skal sættes i Gulvet lige overfor Tærskemaskinen! — Jeg stod maalløs; og jeg saa op til denne sjældne Kvinde. Men paa samme

Tid maatte jeg med et Suk erkende, at var hun end min Læremoder, hendes Dygtighed vilde jeg dog aldrig naa! Men hendes kloge Vejledning har bestandig været mig en Rettesnor i alle de mange Aar, der er gaaede, siden jeg som den attenaarige, livsglade Pige blev betroet til hendes kærlige Omsorg....

Paa Landet er Arbejdet Aaret rundt een sammenhængende Kæde. Hører det ene Arbejde op, kommer det andet med sine Fordringer. Saaledes ogsaa her. Saa snart Høsten var endt, skulde vi begynde paa et Arbejde, hvis blotte Omtale fik det til at løbe koldt ned ad Ryggen paa mig. Det gik nemlig ud paa intet mindre end at plukke Fjerene af levende Gæs! — Da jeg en Aften sammen med Fruen gik forbi Gaaseflokken, kom hun med den Ytring: Ja, vi skal dog en af Dagene se at faa de Gæs plukkede; de gaar jo allerede og taber Fjerene. — Jeg troede, hun spøgte. Men nej, det var Alvor! Hun forklarede mig, at hun brugte sit Lands Skik og Brug (hun var født og opdraget i Holsten) hvert Efteraar i Fældetiden at plukke de Fjer af Gæssene, som de ellers vilde tabe til ingen Nytte. Og hun søgte at gøre mig begribeligt, hvor fordelagtigt det var, og at Dyrene paa ingen Maade led derunder. Men jeg gøs paa de arme Synderes Vegne og

tænkte: Du kan tro nej, den Gerning faar du mig ikke til! Alligevel gik jeg rundt med Uro i Kroppen, thi jeg vidste, at dersom Fruen forlangte mig til det — hvor var saa min Vilje!....

Og saa kom Dagen, da denne usædvanlige Forestilling skulde gaa for sig. Endnu var der ikke faldet et Ord om, at jeg skulde spille en Rolle med. Men ingen undgaar sin Skæbne! Paa een Gang lød de frygtelige Ord i mine Øren: Naa, nu er De færdig? Ja, saa er det bedst, at vi tager fat paa Gæssene! — Og virkelig, jeg maatte med over i Loen, hvor Handlingen skulde foregaa; der hjalp ingen „Skutten"! — Efter at jeg havde set Fruen og Pigerne behandle et Par Delinkventer efter alle Kunstens Regler, kom Turen til mig at forsøge. Med mit store Forklæde omkring mig nedlod jeg mig paa en trebenet Malkeskammel og gjorde mit Skød saa stort som muligt for at kunne modtage den Gaas, en af Pigerne rakte mig. Og saa laa den da der med Brystet i Vejret, Hovedet med Magt presset ind under min venstre Arm, og Benene strittende ud i Luften! Jeg gad vidst, hvem af os to — Gaasen eller jeg — der var mest ræd for hinanden! Sikkert er det, jeg havde med Fornøjelse givet Afkald paa alt, hvad der hedder Duntæpper og Fjerdyner for at blive fritaget for denne skrækind-

jagende Beskæftigelse! — Dog, da jeg først fik begyndt, gik det bedre, end jeg havde turdet vente. Gaasen laa stille og taalmodig; og jeg plukkede og pillede. Men gjort dristig ved det heldige Forsøg har jeg formodentlig vendt og drejet det ulykkelige Dyr for ublidt; thi paa een Gang blev jeg paa det ubarmhjertigste bidt i Armen. Og med et højt Brøl slap jeg Dyret, der i sin Glæde over at slippe fri, snadrende og baskende med Vingerne flyede hen til sine Kammerater — medens jeg under Pigernes ustandselige Latter af Skræk og Forfærdelse gik bagover paa mit usikre Sæde!

Saaledes endte mit første — og sidste Forsøg paa at plukke levende Gæs. Men jeg saa min kære Frue ryste misbilligende paa Hovedet, som vilde hun sige: Nej, der bliver vist aldrig noget rigtig dygtigt ud af det Pigebarn!

— — —

Nu havde jeg ikke lang Tid at være sammen med disse kære Mennesker. Min Læretid var fastsat til et Aar; men da min Svigerfader allerede i November til sin Søn købte en Landejendom, som denne skulde overtage til Foraaret, blev det bestemt, at jeg skulde hjem til Jul. Der vilde jo nu være nok at tage fat paa derhjemme med at sy Udstyr,

og med at ordne Dit og ordne Dat. Der løber jo saa meget paa, naar et Bryllup skal fejres!

Denne Afkortning af mit Ophold hos Fruen kom helt uventet for os alle. Vi havde gjort Regning paa, at der endnu var tre à fire Maaneder til Afskedens Time. Især var de to Børn utrøstelige, vi havde jo været Legekammerater. — Men Tiden løb, og Dagen oprandt, den sidste, da jeg skulde sige Farvel til disse Venner, som jeg følte mig knyttet til med inderlig Hengivenhed. —

Min Kæreste, der allerede om Morgenen var mødt med Vognen, paaskyndte Afrejsen for at gøre Pinen saa kort som mulig: Og under Taarer og mange kærlige Ønsker tog jeg Afsked med den Familie, som jeg havde lært at elske, agte og beundre.... Et Knald med Pisken, og vi rullede ud gennem den Port, jeg for et halvt Aar siden var kørt ind af med saa bange Forventninger. —

Men ude paa Vejen foran Gaarden stod Jakob Avlskarl, Jørgen Røgter og Stine Kokkepige og nikkede og vinkede!

XVII

Saa var jeg atter i Hjemmet og midt i Julens Sus og Dus, hvori vi unge — og de ældre med,

skal jeg tro! — kun tænkte paa at nyde Glæden og Livet. Man tog mod fremmede og kørte ud. Og Dans og Latter og Skæmt fyldte de ellers saa rolige „Storstuer" rundt paa Gaardene nær og fjern.

Men da Julen var til Ende og ved Indtrædelsen af det nye Aar begyndte der i Forpagtergaarden en Travlhed med Tilklipning og Tilskæring, Rining og Syning, som satte baade mine og andres Hænder i Virksomhed. Hvor morede det mig ikke, alt som Tøjet blev færdigt, at lægge Stykke efter Stykke til den allerede store Bunke af det solide og smukke Udstyr! Ja, ivrig var jeg i mit Arbejde; saa ivrig, at jeg ofte begik Fadæser og til min store Ærgrelse maatte gøre det hele om igen. Jeg husker saaledes, at jeg, efter at have arbejdet meget flittigt en hel Dag, omsider blev færdig med min Brudenattrøje: Saa! udbrød jeg og løftede den med broderede Strimler smykkede Trøje triumferende i Vejret. Men hvor ærgerlig blev jeg saa ikke ved at opdage, at jeg havde byttet Ærmerne om: syet det højre til venstre Ærmegab, og venstre til højre. Og helt forfærdet blev jeg, da Gaardens Faktotum, den gamle Kirsten Buks, hovedrystende sagde: Aa Herregud dog, lille Jomfru, det var da et sørgeligt Varsel! Sorg og Taarer venter hende, mænd gør de saa!

Jeg har set meget i mine Dage, men aldrig noget som dette her! Og jeg vilde ønske for hendes Skyld, at Herren vilde forbyde saadant et Bryllup! — Denne Profeti, sagt i den dybeste Alvor, kastede Angest og Uro ind i mit Sind og lagde for en Tid en Dæmper paa min Glæde. Ja, jeg blev næsten helt syg af at tænke derpaa! — Men saa en Dag gik jeg lige over til Tante i Inspektørboligen for at spørge om hendes Mening. Hun lo mig ud og sagde: Du er et godt Tossehoved, at du vil bryde dig om saadan gammel Kællingesnak! Naar du bare har sprættet Ærmerne af og syet dem rigtig paa igen, saa kan du tro, at det værste er overstaaet! — Og omendskønt jeg nok fandt, at min Tante tog for let paa Sagen, følte jeg mig dog ikke desto mindre noget beroliget....

Det strenge Foraar 1853 vil erindres af mange. Stærk Nattefrost og Snefald havde vi til langt ind i April Maaned. Jeg mindes, at jeg om Morgenen paa min Bryllupsdag for at kunne se ud gennem Vinduet maatte lave mig et lille Kighul ved at aande paa min tilfrosne Kammerrude. Og mange Haande Tanker fødtes i min Sjæl, medens jeg stod der og tittede ud paa de hvide, hvirvlende Snefnug. Fortid og Fremtid gled sælsomt over i hinanden: Jeg saa mig som Barn derhjemme i

den lille falsterske By; saa mig gaa ved Pigens Haand efter Mælk; saa Legene med Kammeraterne, og de stille Timer, hvor jeg med Strikketøjet hvilende i Skødet sad ved min Plejemoders Fødder og lyttede til Beretningerne om hendes fejlslagne Kærligheds-haab! Men længst og helst dvælede Erindringen ved Aftentimerne i Moders lille Stue, hvor vi Søskende sad om det runde Bord og muntert spøgende fortalte hverandre Dagens forskellige Hændelser, medens Lyset kastede sit sparsomme Skær i en Ring omkring os. — Og jeg saa mig i mit nye Hjem, det, hvorhen jeg skulde føres af ham, jeg havde valgt til min Ledsager gennem Livet. Jeg saa mig sidde i Lampens Skær omringet af lysende og leende Barneansigter... og Aftensbordet ventede med snehvid Dug, og Themaskinen snurrede, og Hunden laa lyttende ved Døren... Og jeg hørte Hestetrampen og Vognrummel over den toppede Stenbro. Og Hunden rejste sig langsomt... Og Vognen standsede, Døren gik op og ind traadte han, vi alle havde ventet.... Ak ja, ak ja! hvad kan ikke en attenaarig Brud staa og drømme ved et Vindue, medens Bryllupsklokkerne kimer derude....

— — —

Saa stod jeg smykket som Brud for at beundres af Husets kvindelige Personale. Ja gamle Skrædder-

Ane gik saa vidt i sin Rørelse, at hun sammenlignede mig med en Engel, der bare manglede Vingerne. — Men endskønt denne Bemærkning vel ogsaa var anlagt paa at smigre mig, gled den dog hen uden Virkning. Bleg og rystende af indre Bevægelse kunde jeg ikke rigtig fæste mine Tanker paa noget bestemt. Og selv da min Onkel, som ved denne Lejlighed repræsenterede min Fader, førte mig ud til Vognen — Grevens fineste Vogn med liberiklædt Kusk og Tjener — fulgte jeg ham som i Drømme. Og som i Drømme naaede jeg Kirken, hvor Niels og hans Fader og det hele Brudefølge ventede os. I Vaabenhuset modtoges vi af Brudepigerne, ti i Tallet; og da disse vare ordnede, blev Dørene slaaet op; og under Orgelets brusende Toner, som denne Dag greb mig mere end nogen Sinde, indtog jeg min Plads ved Alteret. Under Sangen tabte jeg gentagne Gange min Salmebog; og ved Støjen, den gjorde, for jeg sammen som i Feber. Mit „Ja" fremstammede jeg næppe hørligt og kom først til klar Besindelse, da min Mand førte mig ned af Kirkegulvet under Orgelets dejlige Præludium....

Og nu var jeg rolig, nu var jeg glad! Det var, som Svimmelheden og Trykket, der havde hvilet over mig den hele Dag, paa een Gang var forsvundet og havde veget Pladsen for en højere Glæde og

Lykke! ... Ja, en lykkelig og velsignet Dag var min Bryllupsdag! Ikke en Mislyd eller Misstemning! Alt var Harmoni og Glæde! — Dog jo, een Ting indtraf, som for et Øjeblik ligesom kastede en Sky over Glæden: og det var, at Rødvinsbuddingen ved et Uheld blev serveret i sammensunken Tilstand! — Dog denne Ulykke forvandtes atter, da Brudeparrets Skaal blev udbragt af min kære, gamle Svigerfader, blev udbragt og tømt til Bunden i skummende Champagne! ....

Men den næste Morgen tog jeg Afsked med Slægt og Venner for med min Mand at drage til vort eget Hjem — til det ubekendte, nye Afsnit af mit Liv.

Og her, mine kære Børn, vil jeg nedlægge Pennen. Thi fra den Stund af, da jeg ved min Mands Side traadte ind over Tærskelen til vort fremtidige Hjem, var jeg jo ikke længere ene om at leve Livet. —

Og hvad Mand og Hustru lever sammen i godt og ondt, i Sorg og Glæde, det tages kun frem i de stille Erindringers Stunder dem imellem....

GUSTAV WIED

UNGDOMSHISTORIER

EN FORTÆLLING

»Den er usnærpet indtil Kynisme, fornægtende indtil Fanatisme, radikal indtil Paradoksmageri. Den er meget langt fra at være et Dusinarbejde. Blandt alle vore yngre Forfattere turde Wied endogsaa være det mest oprindelige ægte Talent. — Indenfor Rammen er der givet Plads for en Række brogede Scener af Tidens Liv. Det vrimler med kostelige Typer som den ynkeligtrørende Fætter Benjamin, den underkuede Ægtemand Hein, den skikkelige Skolebestyrer, Arrestforvareren. Under alle Omstændigheder, kedelig eller ubetydelig er Gustav Wied ikke.« *(Avisen)*

»Titelen paa denne anseelige og talentfulde Bog er godt valgt. Den betegner formentlig to Ting: dels en stor Utvungethed i Sammenfatningen, dels en ungdommelig og munter Menneskebetragtning, der besidder en oprørsk Lyst over det Nedarvede. ... Sin Medlidenhed med Naturens Stedbørn har Forf. samlet om en højst original Figur, den sløve, godmodige, altid haabende, altid skuffede og dog ligeglade Benjamin, kaldet »Mette«. Figuren er bestandig udmærket set og fast gennemført. — Ungdomshistorier er skrevet ud af et frodigt Lune, der tumler med komisk Stof. Det er en ujævn Bog, ikke sluttet, men rig, ikke taktfast, men fuld af Melodier. Man skal læse Bogen, fordi den er ung, talentfuld, og man skal føle Sympati med Forfatteren, fordi han er frimodig og stridende.« *(Politiken)*

5 Kr. 50 Øre, indb. 7 Kr.

LYSTIGE HISTORIER

»Der er en kostelig Historie, der hedder Livsglæde, og skildrer et Høstgilde med megen Mad, Punsch og fed Lystighed. Alt er udmærket set og gengivet. Han minder da om visse engelske Humorister, der overdrive de mest dagligdags Hændelser, saaledes at de antage et ganske fantastisk Vidunderudseende. Bogen er som Helhel en overordenlig tiltalende Præstation.« *(Politiken)*

3 Kr.

P. F. RIST

EN REKRUT FRA FIRE OG TREDS Femte Oplag. »Rent literært er der Aarsag nok til at glædes over »En Rekrut fra Fire og treds«. Forfatteren har gjort vor Literatur for Alvor Gavn. Saa fast, saa ligepaa, saa lindt og klart er hans Sprog, saa opmærksom, koldblodig og skarp hans Iagttagelsesævne, saa alvorlig og bred hans Stemning, at vi ved ham er bleven Ejer af en Beretning om Krigen, der i Rang staar næst Russernes, og det er foreløbig det største. Havde vi mange »Rekruter« af den Slags, var vor Literatur snart paa Fode igen.« *(Politiken)*

3 Kr. 25 Øre, indb. 4 Kr. 50 Øre

EFTER DYBBØL »Efter Dybbøl staar fuldt saa højt som »En Rekrut fra 64« og vil ikke vække ringe Interesse. Thi just her faar man Øjet ret aabent for den Kraft og den Dybde, Forfatteren forstaar at lægge i sine Skildringer, hans sikre Evne til at drage Grænsen mellem Udtryk for ægte Følelser og hult Frasemageri. Et fortræffeligt Eksempel paa Forf.'s Evne til at forme sit Stof afgiver Fortællingens Begyndelse, hvor et livligt Billede oprulles af Assens ... Alene Interiøret fra Hotellets Spisesal med dets brogede Liv og talrige typiske Skikkelser er tilstrækkeligt til at give hele Fortællingen høj literær Værd. ...« *(Berl. Tidende)*

3 Kr. 25 Øre, indb. 4 Kr. 75 Øre

SOLDATER Andet Oplag. »Som Fællesmærke har disse Fortællinger foruden den glimrende i al sin Jævnhed saa tiltalende Stil, Forfatterens enestaaende Kendskab og Kærlighed til sit Emne, Skildringen af danske Soldater ...« *(Dagbladet)*

4 Kr. 50 Øre, indb. 6 Kr.

JONATHAN og andre Fortællinger. »— en ny Bog, der giver En gode Minder om fin dansk Kultur med paa Rejsen. Det er god Kunst, elskværdig Kunst, diskret dansk Kunst. Der findes henved hundrede Sider, hvor hvert Ord valgtes nøje og omslutter sin Genstand uadskillelig fast. Forfatteren har personlig følt og set det, som han indtrængende og rolig fremstiller for Læseren.« *(Politiken)*

4 Kr., indb. 5 Kr. 25 Øre

VIGGO STUCKENBERG

DIGTE »At Hr. S. virkelig synes at være i Besiddelse af et ovenikøbet ikke ganske almindeligt Talent, vil Enhver hurtig komme paa det Rene med.« *(Dagbladet)*

2 Kr. 25 Øre, indb. 3 Kr. 75 Øre

I GENNEMBRUD. »Den unge Forfatter har fortalt et Stykke Liv med et overordentlig Talent, som fortjener Paaskønnelse og Understøttelse af Læseverdenen.«

2 Kr. 50 Øre, indb. 3 Kr. 75 Øre *(Politiken)*

MESSIAS »Stuckenberg fortæller godt og livligt, hist og her noget abrupt, men altid med Øjet skarpt rettet mod Fortællingens Kærne, uden unødvendige Kommentarer og Omsvøb.« *(Berl. Tidende)*

3 Kr., indb. 4 Kr. 25 Øre

DEN VILDE JÆGER »Arbejdets Kunst ligger i den Koncentration, der lader Alt tjene dette ene: Rytme, Stil, Kolorit, Stemning. ...« *(Studenterbladet)*

1 Kr. 75 Øre, indb. 3 Kr.

FAGRE ORD Andet Oplag. »Der findes Stykker i den, der efterlade et Indtryk som af fuldtonende Poesi, og man dvæler med Glæde ved de mange fortræffeligt holdte, stemningsrige Samtaler.« *(Berl. Tidende)*

3 Kr., indb. 4 Kr. 25 Øre

ROMERSKE SCENER »Der er megen Kunst i disse dramatiske Forsøg. Man har megen sproglig Nydelse af den lille Bog og megen sikker Glæde af dens Situationsmaleri.« *(Ill. Tidende)*

2 Kr., indb. 3 Kr. 25 Øre

VALRAVN »Alt er saa nydeligt, fint set og indtagende beskrevet. Hr. Stuckenberg arbejder som en Kunstner med sin Prosa.« *(Politiken)*

3 Kr., indb. 4 Kr. 25 Øre

SOL »Sol« synes fastere i Bygning, renere og fornemmere i Tone end noget foregaaende Arbejde. Fortællingens Styrke er den sluttede Holding, dens Enkelthed i Motiv, dens Ærlighed i Selvbekendelsen.« *(Vort Land)*

1 Kr. 75 Øre, indb. 3 Kr. 25 Øre

